

**Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k návrhu novely
zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině
(RIA)**

SHRNUTÍ ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVY RIA¹

1. Základní identifikační údaje	
Název návrhu zákona: Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů	
Zpracovatel / zástupce předkladatele: MPSV, Odbor rodinné politiky a ochrany práv dětí	Předpokládaný termín nabytí účinnosti, v případě dělené účinnosti rozveďte: Účinnost zákona se navrhuje dnem 1. července 2021
Implementace práva EU: Ne	
2. Cíl návrhu zákona	
<p>Cílem novely zákona č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, je úprava vybraných ustanovení, která vychází z poznatků čtyřletého fungování dětských skupin a má za cíl zvýšit kvalitu služby, ukotvit změnu názvu na „jesle“ s ohledem na výstižnost a označení kvalitní a dostupné služby péče o nejmenší děti, upravit podmínky pro péči o nejmenší děti od 6 měsíců v kolektivu maximálně 6 dětí, a dále zajistit udržitelný systém financování jeslí po ukončení dotační podpory dětských skupin (a mikrojeslí) z ESF ze státního rozpočtu. Jesle tvoří klíčový doplněk předškolní péče, který je zásadní pro sladění pracovního a rodinného života rodičů.</p> <p>Je třeba zajistit jak udržitelnost stávajících zařízení péče o nejmenší děti, zejména o děti mladší tří let, tak umožnit rozšíření kapacit těchto zařízení za účelem integrace pracujících rodičů, především žen-matek s předškolními dětmi na trh práce. V ČR dlouhodobě chybí dostatečná nabídka kvalitních a cenově dostupných předškolních zařízení pro děti mladší tří let, regionálně i pro děti starší, což má negativní dopad na zaměstnanost rodičů a chudobu rodin. V zahraniční praxi je obvyklá nabídka širšího spektra služeb, ze kterých rodiče mohou vybírat dle osobních preferencí a v souladu se zájmem dítěte.</p>	
3. Agregované dopady návrhu zákona	
3.1 Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty: Ano	
<p>V případě přijetí navrhované právní úpravy se bude jednat o dopady na státní rozpočet ve formě příjmů ve výši 1 567,7 mil. Kč ročně a výdajů ve výši 922,8 mil. Kč ročně při normativu 238 Kč na den, tj. 5 000 Kč měsíčně, (1 381,2 mil. Kč při normativu 357 Kč na den, tj. 7 500 Kč), tedy celkové saldo státního rozpočtu bude ve výši +644,9 mil. Kč (+186,5 mil.) ročně. Do uvedených nákladů na provoz není započten příspěvek na náklady spojené se stravováním (36,7 mil. Kč), při jeho započtení se jedná o kladné saldo ve výši +608,2 mil. Kč (+149,8 mil. Kč) ročně. Se zavedením systému souvisí další jednorázový výdaj na vývoj softwaru (30 mil. Kč) a zřízení systemizovaných míst (0,39 mil. Kč), platy a provoz systému jsou již zahrnuty v nákladech na provoz. V případě přijetí navrhované právní úpravy jsou zvýšené nároky na státní rozpočet řešeny v rámci přípravy státního rozpočtu na příslušný rok.</p>	
3.2 Dopady na mezinárodní konkurenceschopnost ČR: Ne	
Navrhovaná úprava nemá dopad na mezinárodní konkurenceschopnost.	

¹<https://ria.vlada.cz/dokumenty/>

3.3 Dopady na podnikatelské prostředí: Ano
Navrhovaná úprava má pouze sekundární dopad na podnikatelské prostředí – podporuje návrat rodičů na trh práce, a tím pomáhá zvyšovat počet zaměstnanců pro podnikatelské subjekty, současně podporuje samotné podnikatele, pokud jsou rodiči. Poskytovatelé služeb péče o děti v režimu živnostenského zákona budou mít možnost transformovat se na jesle a obdržet příspěvek na provoz za předpokladu, že splní podmínky dané zákonem a podrobí se veřejnosprávní kontrole v oblasti kvality služeb. Tuto možnost již mohli využít v rámci výzev ESF, získání příspěvku však bude administrativně méně náročné.
3.4 Dopady na územní samosprávné celky (obce, kraje): Ano
Územní samosprávné celky, především obce, jsou často pod velkým tlakem, aby navyšovaly kapacity předškolních zařízení. Navrhovaná úprava jim nabídne flexibilní a méně nákladnou alternativu ke zřizování nových mateřských škol. Jesle a mikrojesle nenahrazují systém mateřských škol, ale doplňují jej péčí zejména o mladší děti.
3.5 Sociální dopady: Ano
Návrh má pozitivní dopady pro rodiče s dětmi, neboť umožňuje větší flexibilitu rodičů při péči, podporuje jejich návrat do zaměstnání dle jejich rodinné a pracovní strategie. Také podporuje finanční stabilitu rodin s předškolními dětmi, působí preventivně před pádem do chudoby, má pozitivní vliv na rozvoj dětí s ohledem na zvýšení garance a kvality poskytované služby.
3.6 Dopady na spotřebitele: Ne
Navrhovaná úprava nemá dopad na spotřebitele.
3.7 Dopady na životní prostředí: Ne
Navrhovaná úprava nemá dopad na životní prostředí.
3.8 Dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů: Ano
Navrhovaná úprava má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů a zákaz diskriminace, neboť prostřednictvím podpory služeb péče o předškolní děti v jeslích a mikrojeslích pomáhá vytvářet dostupnou a kvalitní síť předškolní péče, která pomůže rodičům při návratu na trh práce. Vzhledem k tomu, že 90 % pečovatelů o předškolní děti v současné době tvoří právě ženy, má předkládaný návrh pozitivní dopady zejména na ženy-matky, kterým umožní snadnější návrat do zaměstnání a udržení kontaktu se zaměstnáním při současné péči o dítě, a zlepší tak postavení žen s dětmi na trhu práce.
3.9 Dopady na výkon státní statistické služby: Ano
Navrhovaná úprava má dopad na výkon statistické služby prostřednictvím doplnění spotřebního koše o náklady na službu péče o děti v jeslích v bodě 10. Vzdělávání.
3.10 Korupční rizika: Ne
Navrhovaná úprava nemá korupční rizika.
3.11 Dopady na bezpečnost nebo obranu státu: Ne
Navrhovaná úprava nemá dopad na obranu státu.

Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace

1. Důvod předložení a cíle

1.1. Název

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

1.2. Definice problému

Služby péče o děti jsou stěžejním předpokladem pro sladění profesního a rodinného života rodičů s malými dětmi. Dne 29. 11. 2014 vešel v účinnost zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o dětské skupině“). Dalšími zařízeními, která poskytují péči a vzdělávání předškolním dětem, jsou mateřské školy upravené v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „školský zákon“) či služby péče o děti poskytované za účelem zisku v rámci zákona o č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání², ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o živnostenském podnikání“). Jiné služby péče o dítě zákonem upraveny nejsou, nicméně služby péče o děti některých subjektů jsou poskytovány v souladu s obecnými právními předpisy a rodiče je využívají.

Spektrum služeb péče o děti v České republice (dále jen „ČR“) existuje, k diskuzi je stále garance kvality poskytovaných služeb a jejich místní a finanční dostupnost.

Novela zákona č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „novela zákona o dětské skupině“ nebo „novela“) reflektuje skutečnosti vzešlé z pilotního ověření fungování mikroseslí, vyhodnocení dosavadní účinnosti zákona o dětské skupině a úpravy akceptující požadavky odborných institucí a dalších odborníků, především v oblasti zvyšování garance kvality péče o předškolní děti. Dochází k úpravě názvu: termín „dětská skupina“ je nahrazen lépe identifikovatelným termínem „jesle“, který je veřejnosti dobře znám jako označení pro kvalitní, dobře dostupné zařízení péče o nejmenší děti. Novela reaguje na aktuální potřeby v oblasti podpory sladění pracovního a rodinného života prostřednictvím zajištění místně i cenově dostupných, kvalitních služeb péče o předškolní děti.

Při přípravě novely se vychází rovněž ze strategických dokumentů:

V **Národním programu reforem České republiky 2018**³ vláda deklaruje, že sladění rodinného a pracovního života zůstává i nadále jednou z jejích hlavních priorit v oblasti rovnosti žen a mužů. Dále konstatuje, že významným opatřením v této oblasti jsou cenově i místně dostupné a kvalitní služby péče o děti.

Programové prohlášení vlády deklaruje podporu rodiny rozvojem veřejných služeb pro rodiny tak, aby pečující rodič měl možnost volby. Vláda se rovněž zavázala podpořit zaměstnávání rodičů a skloubení rodinného a pracovního života.⁴

² Zákon č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání

³ <https://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/NPR-2018.pdf>

⁴ Programové prohlášení vlády, červen 2018, dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/jednani-vlady/programove-prohlaseni/Programove-prohlaseni-vlady-cerven-2018.pdf>

Rozvoj služeb péče o děti je v souladu se **Specifickými doporučeními Rady EU pro ČR na rok 2018**⁵ i s **požadavkem zaměstnavatelů nebo zástupců samospráv** v oblasti strategie politiky zaměstnanosti.⁶

Otázce dostupnosti zařízení předškolní péče o děti se začala EU věnovat od roku 2002, kdy v rámci tehdejší tzv. Lisabonské strategie (směřování EU od roku 2000 do roku 2010) přijala na Evropské Radě v Barceloně cíle spočívající v zajištění kapacity pro alespoň 33 % dětí mladších tří let a alespoň 90 % dětí od tří let do zahájení povinné školní docházky. Tyto cíle měly být splněny původně do roku 2010. V květnu 2018 vydala Komise průběžnou zprávu o plnění barcelonských cílů. Ve zprávě se konstatuje, že dosažen byl již téměř jeden z barcelonských cílů, a to konkrétně ten vztahující se k dětem do tří let věku. Zároveň se však ve zprávě konstatuje, že za průměrnou unijní hodnotou 32,9 % stojí velké rozdíly mezi jednotlivými členskými státy. Barcelonský cíl pro děti od tří let byl dosažen na unijní úrovni v hodnotě odpovídající 86,3 %.

ČR se v uvedené zprávě řadí spíše na druhý konec spektra členských států s neuspokojivými výsledky. Komise dále vyhodnotila, že ČR se řadí na druhé místo v tabulce hodnotící **největší dopad mateřství na zaměstnanost žen**. Co se týče plnění barcelonského cíle pro děti do tří let, ČR se umísťuje druhá od konce (po SK). Výtka k nedostatečnému zajištění kapacity předškolních zařízení pro děti do tří let se objevuje i ve specifickém doporučení pro ČR pro rok 2018, kde se uvádí, že mateřství má pro ženy stále velký dopad na jejich účast na pracovním trhu, a to z důvodu nedostatku zařízení péče o děti (v roce **2016 bylo pouze 4,7 % dětí do tří let umístěno do zařízení**), dlouhé rodičovské dovolené a z nedostatečné dostupnosti flexibilních pracovních úvazků. U druhého barcelonského cíle pro děti od tří let věku do dosažení věku pro povinnou školní docházku se ČR nachází v poslední třetině mezi členskými státy s hodnotou za rok 2016 odpovídající 81 % počtu dětí umístěných do zařízení. Lze konstatovat, že od roku 2011 dochází k sice nepříliš výraznému, avšak setrvalému vzestupu. Ze zprávy pozitivně vyplývá hodnocení ČR při využití financování služeb péče o děti z Evropského sociálního fondu (dále jen „ESF“).

S výše uvedeným souvisí i míra porodnosti. V letech 1994-2002 dosahovala míra porodnosti největšího propadu, počet živě narozených dětí klesl během deseti let ze 131 tisíc v roce 1990 pod hranici 900 tisíc v roce 1999. Od roku 2002 do roku 2008 počet narozených dětí každoročně rostl, po mírném poklesu opět od roku 2013 stoupá. V roce 2018 se živě narodilo přes 114 tisíc dětí. V roce 2018 pokračoval růst úhrnné plodnosti, a to na úroveň cca 1,71 dítěte na jednu ženu.⁷

První tři až čtyři roky života hrají v životě rozhodující roli. Z výzkumů vyplývá, že u dětí je menší pravděpodobnost emocionálních problémů, pokud navštěvují vysoce kvalitní předškolní zařízení s malým skupinami (prof. J. Heckman, H. Hašková, J. Mundrák, S. Saxonber, E. G. Melhuish apod.).

V souvislosti s tzv. 4. průmyslovou revolucí, pro kterou je typická robotizace a digitalizace, bude docházet ke změnám na trhu práce. Očekává se jeho postupná polarizace, přičemž největší negativní dopady bude mít na středně vzdělanou pracovní sílu, která je v současnosti poměrně dobře placena, byť vykonává rutinní činnosti. Právě tyto rutinní práce bude možné za přiměřené náklady díky digitalizaci a robotizaci nahradit. Do budoucna tak zřejmě nebude možné opustit pracovní trh na čtyři nebo šest let a bez problému se zařadit zpět na své pracovní místo. Dostupná péče o malé děti

⁵ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/2018-european-semester-country-specific-recommendation-commission-recommendation-czech-republic-en.pdf

⁶ Tisková zpráva Hospodářské komory z 31. 1. 2018: největší překážkou v zaměstnávání matek na mateřské, a zejména rodičovské je, že nemají možnost své dítě umístit do jakéhokoli vhodného zařízení, nebo využít např. tzv. sousedskou výpomoc. Jako příklad dobré praxe uvádí **péči o dítě v domácnosti poskytovatele**, která se osvědčila v Německu i Rakousku. https://www.komora.cz/tiskova_zprava/trh-prace-ma-strukturalni-problemy-vlada-prehlizi-potreby-zamestnavatele-nema-jasnou-koncepci/. Stanovisko SMS <http://psary.cz/clanek/povinnost-prijimat-dvoulete-deti-do-materskych-skol-od-roku-2020>. Dále rovněž Strategie zaměstnanosti do roku 2020.

⁷ Obyvatelstvo – roční časové řady. ČSÚ [online]. [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo_hu

a podpora flexibilních forem práce jsou opatření, která vytvoří podmínky, aby společnost neztrácela potenciál, který do vzdělání těchto osob vložila. Podpora dřívějšího návratu kvalifikovaných pracovníků na trh práce je příležitostí, jak se vyrovnat se změnami, které trh práce postihnou.

1.2.1. Nedostatečná kapacita veřejných předškolních zařízení

V ČR jsou nedostatečné kapacity služeb péče o děti, především pro děti mladší tří let, přičemž počet narozených dětí od roku 2013 po předchozím významném poklesu se nepřetržitě zvyšoval až do roku 2017. V roce 2018 byl zaznamenán meziroční pokles o 369 dětí.

Tabulka č. 1: Počty živě narozených dětí

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet živě narozených dětí	106 751	109 860	110 764	112 663	114 405	114 036

Zdroj: www.czso.cz/csu/czso/oby_cr_m

Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 1. 4. 2012 již zařízení péče o děti do tří let věku, tj. **jesle**, neřadil mezi zdravotnická zařízení. Nicméně na základě přechodného ustanovení tohoto zákona bylo možné jesle v tomto režimu provozovat ještě do 31. 3. 2013. Přijetím zákona č. 66/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů, se na základě úpravy přechodného ustanovení prodloužila doba, po kterou mohly být jesle provozovány jako zdravotnické zařízení, do 31. 12. 2013.

Ministerstvo zdravotnictví odůvodnilo záměr vyjmout jesle z režimu zdravotnických zařízení tím, že „*nepovažuje za nezbytné, aby péče o všestranný rozvoj zdravých dětí do 3 let věku byla dále poskytována v režimu zdravotnického zařízení. Není důvod, aby zdravé děti, které nepotřebují zdravotní péči, pobývaly ve zdravotnickém zařízení*“.⁸

Počet jeslí však klesal již před tímto datem, v roce 2013 tak bylo evidováno v celé ČR pouze 31 zařízení typu „jesle a další dětská zařízení“ se 972 místy, která byla navíc regionálně značně nerovnoměrně rozmístěna a byla koncentrována zejména do velkých měst.⁹ **I přes faktické zrušení legislativního ukotvení zařízení péče o děti s názvem jesle zůstal tento termín v obecném povědomí jako označení pro kvalitní péči o nejmenší děti.**

Zrušením již schváleného nároku přednostního umístění v mateřských školách pro dvouleté děti s účinností od roku 2020 ve většině případů¹⁰ dochází k zásadnímu snížení možné dostupnosti služeb péče o děti do tří let. Předškolní vzdělávání v mateřských školách je primárně organizováno pro děti od tří do šesti let, nejdříve však pro děti od dvou let věku. **Dítě mladší 3 let nemá na přijetí do mateřské školy právní nárok.**¹¹

Kapacita mateřských škol pro děti do tří let není vždy dostatečná a je rovněž regionálně nevyrovnaná. Zatímco v některých obcích přijímají dokonce již při dosažení druhého roku věku, jinde jsou děti přijímány až po dovršení tří let (na základě povinnosti přednostního umístění do mateřské školy). Nicméně pokud dítě dovrší tři let až v září, nemusí být přijato – a to především z důvodu nedostatečných kapacit, které se v průběhu školního roku nemusí uvolnit. **Ve školním roce 2018/2019**

⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování.

⁹ Síť zdravotnických zařízení 2013. UZIS. Dostupné z: <https://www.uzis.cz/publikace/sit-zdravotnickych-zarizeni-2013>

¹⁰ Pro obce, které již nyní mají volnou kapacitu pro dvouleté děti, snížení dostupnosti neplatí.

¹¹ Od roku 2005 umožňuje Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání od dvou let věku.

bylo odmítnuto 32 804 žádostí o umístění dítěte do mateřské školy. Výpočet přesného počtu chybějících míst v mateřských školách ztěžuje fakt, že rodiče mohou podávat pro přijetí dítěte do mateřské školy více žádostí a výsledné počty skutečně nepřijatých dětí nejsou evidovány. Pokud budeme uvažovat, že skutečný počet nepřijatých dětí je pouze 39 % zamítnutých žádostí, jedná se minimálně o **12 800 dětí¹² v celé ČR¹³, které nebyly přijaty k předškolnímu vzdělávání.**

Počet dětí mladších tří let ve veřejných mateřských školách činil ve školním roce 2017/2018 v ČR 12,5 % z celkového počtu dětí navštěvujících tato předškolní zařízení. Celkově se podíl dětí mladších tří let v mateřských školách zvyšuje, přijímány jsou především děti krátce před třetími narozeninami. Rodičům dětí mladších či méně samostatných vzniká bariéra pro vstup na trh práce, zaměstnavatel garantuje návrat na místo podle smlouvy po rodičovské dovolené jen do tří let věku dítěte¹⁴. Pokud si navíc rodiče vyčerpají rodičovský příspěvek rychleji, mají návrat na trh práce obvykle ještě problematičtější. MPSV v roce 2019 zpracovalo ***Analýzu dostupnosti zařízení péče o děti v předškolním věku se zaměřením na mateřské školy a dětské skupiny***¹⁵ (dále jen „Analýza dostupnosti“) jako reakci na nedostatek dat v oblasti poskytování služeb péče o děti v předškolním věku. Analýza dostupnosti **mapuje současný stav těchto služeb z hlediska jejich celkové kapacity, naplněnosti a regionálních rozdílů**; zaměřuje se současně na mateřské školy, dětské skupiny, mikrojesle i zařízení provozovaná na základě živnostenského oprávnění. Živnosti a mikrojesle však vzhledem ke svému nízkému počtu napříč ČR (u živností také s ohledem na velmi hrubý odhad jejich celkového počtu) nebyly do hlavní analýzy zahrnuty. Dostupnost zařízení péče o předškolní děti byla sledována prostřednictvím počtu dětí navštěvujících tato zařízení, který byl pro srovnatelnost mezi regiony vztažen k počtu obyvatel v relevantních věkových skupinách.

Počet dětských skupin za sledované období v letech 2015 (vznik prvních dětských skupin) až 2019 se postupně zvýšil z 15 na 930, přičemž výrazný nárůst je patrný od poloviny roku 2017 především z důvodu rozsáhlých výzev OPZ ESF na podporu vzniku těchto zařízení v tomto roce. V případě mateřských škol je v tomto období patrný jen pozvolný (dvouprocentní) nárůst, kdy se počet tříd těchto zařízení zvýšil z 15 729 na 16 064. Co se týče počtu dětských skupin napříč ČR, k 31. prosinci 2018 jich bylo nejvíce v okresech Hlavní město Praha, Brno-město, Praha-východ, Praha-západ a Olomouc. Naopak v okresech Pelhřimov, Jeseník, Jindřichův Hradec, Plzeň-jih a Rokycany nebyla zřízena žádná dětská skupina. Alespoň jedna dětská skupina byla zřízena ve všech obcích s počtem obyvatel nad 50 000, naopak pouze v jednom procentu obcí do 999 obyvatel byla v provozu alespoň jedna dětská skupina.

Počet a podíl dětí v mateřských školách se s rostoucím věkem zvyšuje, prudký nárůst je znatelný právě u dětí ve věku 3 let, což odpovídá i v roce 2018 zavedenému právnímu nároku na místo v mateřské škole pro děti tříleté a starší. Nejvíce dětí v mateřských školách je ve věku 5-6 let, tedy rok

¹² Z výsledků projektu zaměřeného na předškolní vzdělávání vyplynulo, že počet skutečně neumístěných dětí, tj. dětí, které se hlásí o přijetí do obecní mateřské školy, avšak do žádné se nedostanou, je podstatně nižší než počet neuspokojených žádostí. Při aplikaci na data z let 2013/2014 a 2014/2015 lze odhadovat, že se pohybuje v rozmezí 39-45 % z počtu neuspokojených žádostí o přijetí dítěte do obecní mateřské školy evidovaných oficiálními statistikami MŠMT (Hůle a kol. in Zpráva o rodině, Kuchařová a kol., 2017).

¹³ Evidovány jsou pouze odmítnuté přihlášky. Pokud je rodič obeznámen se situací, že místně dostupná předškolní zařízení přijímají až děti starší tří let, přihlášku nepodá. Počty narozených dětí v posledních letech rostou, stejně tak zájem rodičů vracet se dříve na trh práce. Nejsou zde také zahrnuty počty rodičů, resp. dětí, které se hlásili do soukromých mateřských škol, dětských skupin či mikrojeslí.

¹⁴ §198 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce: Rodičovská dovolená přísluší matce dítěte po skončení mateřské dovolené a otci od narození dítěte, a to v rozsahu, o jaký požádají, ne však déle než do doby, kdy dítě dosáhne věku tří let.

¹⁵ Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/>. Veškeré údaje se vztahují k datu 31. prosince 2018 s výjimkou údajů k mateřským školám, které byly zpracovány k 30. září 2018.

před nástupem do základní školy, kdy je předškolní vzdělávání povinné, naopak **nejméně dětí v mateřských školách je ve věku od dvou do tří let. V září 2018 nastoupilo do mateřských škol v ČR 363 776 dětí ve věku od dvou do šesti let, přičemž téměř 90 % z nich bylo starších 3 let.**

V ČR jsou necelé 3 tisíce obcí (z celkového počtu přes 6 tisíc), ve kterých **není dostupná žádná mateřská škola**, zároveň mnoho malých obcí, ve kterých mateřská škola je, fungují jako spádové pro okolní obce, a počet dětí, které je navštěvují, tedy výrazně převyšuje počet dětí v těchto obcích hlášených. **Celkem je v ČR 29 obcí, ve kterých není zřízena mateřská škola, ale funguje v nich dětská skupina.**

Analýza dostupnosti se zaměřuje především na regionální rozložení dostupnosti mateřských škol a dětských skupin. Mezi regiony, kde analýza nepředpokládá problém s kapacitou a v mateřských školách je **umístěn vysoký počet dětí** obou sledovaných věkových skupin (nástup nejmladších dětí ve věku kolem 2 let a dětí ve věku 4-5 let do mateřské školy), **převažují menší obce převážně z okrajových částí ČR** (Vimperk, Prachatice, Třeboň, Dačice, Opava, Třinec, Jablunkov, Jeseník, Šumperk, Litomyšl, Polička, Svitavy, Králupy nebo Žamberk). Jedná se o menší obce s průměrnou velikostí 28,5 tisíc obyvatel. **Mezi regiony s nízkým zastoupením** obou věkových skupin **dětí v mateřských školách patří především kraj Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský, tedy kraje, které jsou v rámci ČR nejvíce postiženy strukturálními problémy** – nedostatečná infrastruktura, vysoká nezaměstnanost, sociální problémy. Průměrná velikost těchto obcí je vyšší než 35 tisíc obyvatel. **Naprostá většina regionů je dle analýzy dostupnosti charakteristická relativně vysokým podílem starších dětí a nízkým podílem nejmladších dětí v mateřských školách.**

V nejmladší věkové kategorii dětí nastupujících do mateřských škol (1 rok a 11 měsíců až 2 roky a 8 měsíců) **bylo do mateřských škol přijato celkem 20 tisíc dětí, což za celou ČR představuje 235 dětí na 1 000 dětí stejného věku.** Nejnižších hodnot dosahovalo Hlavní město Praha a dále především obce ve Středočeském, Jihomoravském a Plzeňském kraji. **Starších dětí** (2 roky a 8 měsíců až 3 roky) **nastoupilo do mateřských škol přibližně 25,3 tisíce dětí, což představuje 675 dětí na 1 000 dětí daného věku.** Regiony s nejnižšími hodnotami v této věkové kategorii jsou situovány především ve Středočeském kraji, zejména v bezprostředním okolí Prahy, v Jihomoravském, Plzeňském a Ústeckém kraji.

S ohledem na nastavení délky rodičovské dovolené v ČR počet dětí ve věku 3-4 roky navštěvujících mateřskou školu výrazně roste. **Zatímco ve věku 2-3 roky bylo do mateřských škol zapsáno necelých 40 dětí z tisíce, v případě dětí od 3 do 4 let to bylo již přes 800, a s přibývajícím věkem jejich podíl výrazně rostl (téměř 900 u dětí ve věku 4-5 let, 955 dětí ve věku 5-6 let).** U dětí mladších 3 let se jako regiony s nejnižšími hodnotami profilovala především velká města a jejich okolí, u dětí starších 3 let se jedná především o kraj Ústecký, Karlovarský a Moravskoslezský.

Pro účely podrobnější identifikace regionálních rozdílů v umisťování dětí do zařízení předškolní péče byly dále sledovány faktory, které mohou být pro dané regiony společné a určovat tak zmiňované výsledky. V tomto ohledu byla sledována např. míra vylidňování/zalidňování regionu, hustota obyvatel či míra nezaměstnanosti v daném regionu.¹⁶ **V regionech, které se vylidňují, navštěvuje mateřské školy vyšší podíl nejmladších dětí než v regionech, které populačně rostou. V oblastech s vyšší mírou nezaměstnanosti je nižší podíl dětí v mateřských školách a naopak.** Statistický model dále potvrdil předpoklad, že v regionech s dostatečnou kapacitou mateřských škol rodiče podávají žádosti o přijetí

¹⁶ V modelu nejsou zahrnuty proměnné, které by postihovaly konkrétní měkké charakteristiky, jako jsou např. postoje společnosti.

do menšího počtu zařízení. Dále v regionech, kde je problém s nedostatkem míst v mateřských školách, jsou třídy naplňovány až na hranici své kapacity. **V případě nejmenších dětí hraje roli to, kolik je v daném regionu obcí bez mateřské školy, u starších dětí pak tato vazba nebyla potvrzena. Zatímco podíl obcí bez mateřské školy v daném regionu je určující pro docházku nejmladších dětí, v případě docházky dětí starších dětí hraje roli především míra nezaměstnanosti v regionu.**

Dle údajů analýzy dostupnosti, žije v ČR více než 70 tisíc dětí ve věku do 3 let, které rodiče chtějí umístit do zařízení péče o děti. Mateřské školy pro tyto děti v současné době zajišťují 64 % potřebných míst a dětské skupiny poskytují přibližně 16 %. Co se týče chybějící kapacity předškolních zařízení regionálně, nejhorší situace je v Praze, dále popořadě v okresech Brno-venkov, Liberec, Kladno, Mělník, Nový Jičín, Plzeň-město, Mladá Boleslav, Zlín nebo Beroun.

1.2.2. Požadavky na kvalitu péče o děti

Služby péče o nejmenší děti by měly být upraveny tak, aby co nejvíce reflektovaly individuální a věkové zvláštnosti a umožnily kvalitní péči v době, kdy rodič využívá zařízení péče o děti v době svého zaměstnání, tedy slaďuje svůj pracovní a rodinný život.

Ze stěžejních dokumentů Evropské Komise a OECD, závěrů České školní inspekce a výzkumných studií vyplývá, že velmi podstatný je počet dětí na pečující osobu¹⁷, kontrola poskytované péče a kvalitní práce s dětmi a podnětné prostředí. Také za velmi zásadní lze považovat pravidelné vzdělávání pečujících osob.

Dále ze studie IDEA vyplývá, že při rozšiřování kapacit předškolní péče je klíčové dbát na udržení standardů kvality. Zásadními faktory, které ovlivňují kvalitu péče, je počet dětí ve skupině, počet dětí na jednoho pedagoga a kvalifikace a zkušenosti pedagogů.¹⁸

Mateřské školy sledují především vzdělávací cíle, proto přijímají děti, které jsou zralé pro vzdělávání ve větší skupině. Mezi hlavní problémy veřejných mateřských škol patří v současné době příliš velký počet dětí připadajících na jednoho pedagoga.¹⁹ Dle statistiky Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) sice připadají na jednu třídu v průměru dva učitelé, v praxi však bývají dvě učitelky ve třídě přítomny především po „nejexponovanější“ dobu.²⁰ Navíc vzhledem k populačně silným ročníkům dětí využívá mnoho mateřských škol výjimku navyšování počtu dětí ve třídě

¹⁷ Dle studie IEA má ČR (kromě Chile – 32) stanoven nejvyšší počet dětí na třídu, ve které se vzdělávají děti od tří do šesti let, a to 24-28. Obdobně vychází i analýzy poměru pedagogického pracovníka na počet dětí, kdy v ČR je druhý nejvyšší počet dětí na pedagogického pracovníka a to, 1:13 (Výroční zpráva České školní inspekce za školní rok 2015/2016: [https://www.csicr.cz/getattachment/cz/Dokumenty/Vyrocnizpravy/Vyrocnizprava-Ceske-skolni-inspekce-za-skolni-\(2\)/Vyrocnizprava_CSI_2015-2016.pdf](https://www.csicr.cz/getattachment/cz/Dokumenty/Vyrocnizpravy/Vyrocnizprava-Ceske-skolni-inspekce-za-skolni-(2)/Vyrocnizprava_CSI_2015-2016.pdf)); European Commission Working Group, 2014. Proposal for key principles of a quality framework for early childhood education and care. Report of the working group on early childhood education and care under the auspices of the European Commission. Strong, S., 2017. Key OECD Indicators on Early Childhood Education and Care. Pertold- Zapletalová, Komu školka (ne)pomůže? Zkušenosti ze série reformy rané a předškolní péče v Německu, 2018, CERGE. V německých školách pro děti od tří do šesti let věku je poměr pedagogové vs. děti 1:12,5. V zařízeních rané péče pro děti od jednoho roku do tří let je tento poměr 1:4.

¹⁸ Pertold- Zapletalová, Komu školka (ne)pomůže? Zkušenosti ze série reformy rané a předškolní péče v Německu.

¹⁹ Dle novelizované vyhlášky č. 14/2005 Sb. bude od 1. 9. 2020 ve třídě, kde se vzdělávají pouze děti ve věku od dvou do tří let, nebo kde jsou čtyři a více těchto dětí, vykonávat pracovní činnost souběžně nepedagogický pracovník s kvalifikací obdobnou jako pro práci v současné dětské skupině či mikrojeslích. S podporou Operačního programu Věda, výzkum, vzdělávání je možné při zařazení minimálně dvou dvouletých dětí do třídy zaměstnat nepedagogického pracovníka.

²⁰ Hůle a kol., 2015 Zavedení povinného posledního roku předškolního vzdělávání před zahájením školní docházky (Studie proveditelnosti). Plzeň: Tady a teď, o.p.s., Demografické informační centrum, o.s. cit dle in Kuchařová a kol., 2017 Zpráva o rodině, dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/30514/Zprava_o_rodine_2017.pdf

až do 28 dětí.²¹ Pro děti méně samostatné, mladší, děti se sníženou imunitou či obtížnou adaptací na kolektivní zařízení není velký kolektiv mateřské školy vhodný.

Péči o předškolní děti je možné dále realizovat v režimu živnostenského zákona,²² kvalitu péče není vzhledem k nízké či žádné regulaci možno sledovat. Kromě požadavku na odbornou způsobilost podnikatele i osoby, kteří zajišťují péči o děti v rámci vázané živnosti pro péči o děti do tří let a splnění požadavků na prostory, pokud je živnost provozována v provozovně²³, **nejsou vyžadovány žádné další konkrétní požadavky na poskytování péče o děti do tří let věku i nad tři roky věku** (např. maximální počet dětí na jednu pečující osobu, povinnost vést evidenci dětí, maximální počet dětí, o které je možno v jednom zařízení pečovat, povinnost uzavřít pojistnou smlouvu odpovědnosti za škodu na zdraví či majetku, povinnost upravit nějaký výchovný program či program činnosti, zákaz kouření v prostorách, kde je pečováno o děti, apod.).

V současných dětských skupinách²⁴ jsou kromě hygienických požadavků na prostory a provoz²⁵ a požadavků na odbornou způsobilost pečujících osob zákonem stanovené požadavky na počet dětí na pečující osobu, povinnost uzavřít smlouvu s rodiči dítěte, vést evidenci dětí, mít uzavřené pojištění odpovědnosti za újmu při poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, zpracovat a dodržovat vnitřní pravidla a plán výchovy a péče.

Praxe však ukázala, že **požadavky uvedené v zákoně nejsou zcela dostatečné**. V současné době nejsou stanoveny a kontrolovány standardy kvality a požadavky na kvalitu plánu výchovy a péče. Diskutabilní je počet pečujících osob pro skupinu 7-24 dětí s ohledem na kvalitu poskytované péče s přihlédnutím k věkovým a individuálním zvláštnostem dětí. V současné době také není stanoven požadavek na další vzdělávání pečujících osob. Zákon nestanoví povinnost jednotného označování předškolních zařízení dle typu, což vedlo k současnému nepřehlednému prostředí pro rodiče. Poskytovatelé často volí kromě označení „dětská skupina“ i různé názvy od „miniškolek“, „jesliček“ po jednoslovné názvy služby. Běžně se o dětských skupinách také hovoří jako o jeslích. **Zavedení označení „jesle“ tak jasně odliší kvalitní evidovaná zařízení od neevidované služby.** Dále s ohledem na, v současnosti probíhající, pilotní ověření provozu mikrojeslí se ukázalo, že je vhodné v rámci úpravy jeslí upravit podmínky pro poskytování péče o nejmenší děti v malém kolektivu maximálně 4 dětí, a to pro děti od šesti měsíců do tří let věku (resp. do 31. 8. po dosažení třetího roku věku).

1.2.3. Vliv nedostatku služeb péče o děti na zaměstnanost

Nedostatečná kapacita služeb péče o děti má významný vliv na zaměstnanost rodičů s dětmi, převážně žen. Ačkoli se celkový počet všech nezaměstnaných meziročně snížil, obecná míra nezaměstnanosti matek s dětmi do čtyř let věku byla ve 4. čtvrtletí 2017 na hodnotě 5,33 %, tj. o 2,26 p.b. vyšší než u celkové populace ekonomicky aktivních žen ve věku 15–54 let, kde představovala 3,07 %. Míra nezaměstnanosti mužů očištěná od sezónních vlivů dosáhla 2,0 %, míra nezaměstnanosti žen 2,9 %.

²¹ Dle § 23 odst. 5 zákona č. 561/2004 Sb. zřizovatel školy může povolit výjimku z nejvyššího počtu dětí, žáků a studentů stanoveného prováděcím právním předpisem do počtu čtyř dětí, žáků a studentů za předpokladu, že toto zvýšení počtu není na újmu kvalitě vzdělávací činnosti školy a jsou splněny podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví. Tedy maximální počet v případě mateřských škol činí 28 dětí.

²² Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o živnostenském podnikání“) a dále podle nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nařízení vlády o jednotlivých živnostech“), podrobněji viz kapitola 1.3.4.

²³ Vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, ve znění pozdějších předpisů.

²⁴ provozované dle zákona č. 247/2014 Sb. o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů.

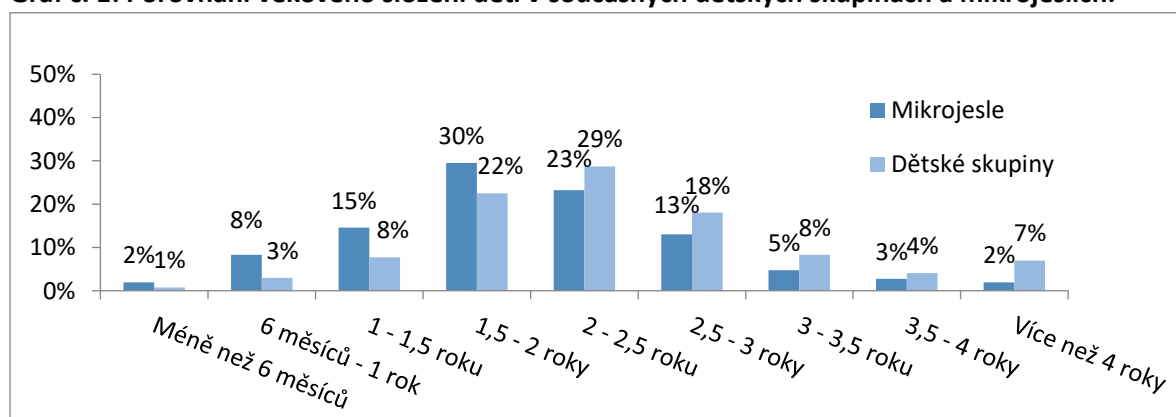
²⁵ Na dětské skupiny s kapacitou do 12 dětí se vztahuje hygienická vyhláška č. 281/2014 Sb., na dětské skupiny s kapacitou 13 – 24 dětí se vztahuje hygienická vyhláška č. 410/2005 Sb.

I při současné velice nízké míře nezaměstnanosti nabývá míra nezaměstnanosti matek malých dětí ve srovnání s muži více než dvou a půl násobek hodnoty.²⁶

Jako hlavní důvod své ekonomické neaktivity uvádí 73 % ekonomicky neaktivních žen v ČR ve věku 25–49 let péči o dítě či zdravotně postiženého dospělého, což je vysoko nad průměrem EU, který je 37 %.²⁷ Návrh novely tak reaguje na aktuální společenské proměny, kdy i díky změnám v oblasti státní sociální podpory dochází ke zkracování doby pobírání rodičovského příspěvku a vzrůstá poptávka po tom, jak umožnit rodičům navrátit se dříve na trh práce. Aktuální studie ekonomky Barbary Pertold-Gebické ukazuje, že úpravy rodičovského příspěvku směrem k větší flexibilitě vedly k tomu, že průměrná doba, po níž byly matky s dítětem doma, se zkrátila o půl roku. A to vedlo k tomu, že šest až sedm let po porodu měly lepší postavení na trhu práce a pracovaly v lépe ohodnocených profesích, v průměru o 530 korun měsíčně.²⁸

Místní a finanční dostupnost služeb poskytujících kvalitní předškolní péči je jednou z podmínek plnohodnotné integrace pečujících rodičů na trh práce, přispívá ke sladování pracovního a rodinného života, ke snížení genderové platové mezery, ke snižování diskriminace žen na trhu práce v souvislosti s mateřstvím a ke snižování ztrát lidského kapitálu v podobě dynamicky měnících se pracovních kvalifikací i sociálních kontaktů ekonomicky neaktivních rodičů. Dostupné a kvalitní služby péče o děti tak přináší pozitivní ekonomický efekt ve smyslu efektivnějšího fungování trhu práce, větší kupní síly rodin a zvýšeného podílu daňových poplatníků přispívajících zároveň do systému sociálního zabezpečení. Zvýšením místní a finanční dostupnosti služeb dochází k snazšímu sladění práce a rodiny a k efektivnějšímu využití tzv. tichých rezerv, tj. pečujících žen, které jsou v dobách rekordní zaměstnanosti pro zaměstnavatele nepostradatelné. Z grafu č. 1 je zřejmé, že mikrojesle a současné dětské skupiny navštěvují především děti mladší tří let. Pokud dítě dosáhne školkového věku a mateřská škola ho v místě bydliště přijme, rodiče jednoznačně preferují mateřskou školu. Výjimkou jsou např. zaměstnanecké dětské skupiny, které fungují jako benefit ze strany zaměstnavatele. Zvláště využívané jsou pro starší děti, jejichž rodiče docházejí do zaměstnání mimo místo trvalého bydliště a rodiny se za nimi stěhují (např. příslušníci ozbrojených sborů atp.).

Graf č. 1: Porovnání věkového složení dětí v současných dětských skupinách a mikrojeslích.

Zdroj: MPSV²⁹

²⁶ Český statistický úřad, Výběrové šetření pracovních sil.

²⁷ Český statistický úřad, <https://www.czso.cz/csu/czso/4-prace-a-mzdy-fjzbzofacnx>. Mezinárodní srovnání - ekonomicky neaktivní obyvatelstvo podle vybraných důvodů, 2017. Jedná se o Mezinárodní srovnání Eurostatu v oblasti práce a mzdy, další zpřesnění dle specifika péče není v rámci výzkumu k dispozici. Ze statistiky však vyplývá, že údaje pro ČR jsou ve srovnání s průměrem EU28 dvojnásobné (37,3 %).

²⁸ Pertold-Gebická, Dopady reformy rodičovského příspěvku v roce 2008 na pracovní zařazení matek, 2018, CERGE https://idea.cergeeei.cz/files/IDEA_Studie_8_2018_Dopady_reformy_rodicovskych_prispevku/mobile/index.html#p=1

²⁹ Evaluační zpráva výzev 126 a 127 Operačního programu Zaměstnanost, MPSV, 2018.

Predikce

Míra porodnosti dosahovala největšího propadu v letech 1994-2002. Počet živě narozených dětí klesl během deseti let ze 131 tisíc v roce 1990 pod hranici 90 tisíc v roce 1999. Od roku 2002 do roku 2008 počet narozených dětí každoročně rostl, po mírném poklesu opět od roku 2013 stoupá až do roku 2017. V roce 2018 se živě narodilo přes 114 tisíc dětí (meziroční pokles o 369 dětí). V roce 2018 pokračoval růst úhrnné plodnosti, a to na úroveň cca 1,71 dítěte na jednu ženu.³⁰

Tabulka č. 2a: Predikce poptávky po zařízeních služeb péče o děti ve věku do tří let včetně

Rok	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
počet dětí 0-2 roky (včetně) v populaci	279 479	273 977	268 356	262 655	257 018	251 679	246 898	242 872	239 724
barcelonské cíle - 33 %	92 228	90 412	88 557	86 676	84 816	83 054	81 476	80 148	79 109
počet dětí v MŠ mladších 2 let	703	690	677	663	650	637	624	612	601
počet dětí v MŠ dvouleté	41 487	40 701	39 916	39 129	38 341	37 564	36 814	36 111	35 478
počet dětí mladších 3 let v MŠ	42 190	41 391	40 593	39 792	38 991	38 200	37 438	36 723	36 079
počet dětí, které je ještě potřeba umístit (očistěno od těch v MŠ)	50 038	49 021	47 964	46 884	45 825	44 854	44 039	43 425	43 030
počet dětských skupin	1 150	1 237	1 323	1 408	1 493	1 578	1 663	1 748	1 834
počet dětí v dětských skupinách	19 334	20 691	22 032	23 358	24 684	26 010	27 336	28 662	30 004
počet dětí mladších 3 let v dětských skupinách	7 154	7 656	8 152	8 642	9 133	9 624	10 114	10 605	11 101
počet MJ	102	143	184	225	266	307	348	389	428
počet dětí v MJ	714	1 001	1 288	1 575	1 862	2 149	2 436	2 723	2 996
počet dětí mladších 3 let v MJ	571	801	1 030	1 260	1 490	1 719	1 949	2 178	2 397
počet dětí mladších 3 let v dětských skupinách a MJ	7 725	8 456	9 182	9 902	10 623	11 343	12 063	12 783	13 498
počet dětí, které je potřeba ještě umístit	42 313	40 565	38 782	36 982	35 202	33 511	31 975	30 641	29 532

Zdroj: MPSV³¹

Tabulka č. 2b: Predikce poptávky po zařízeních služeb péče o děti ve věku tři až šest let včetně

Rok	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
počet dětí 3-6 let (včetně) v populaci	400 014	392 656	385 419	378 216	370 951	363 562	356 060	348 574	341 349
barcelonské cíle - 90 %	360 013	353 390	346 877	340 394	333 856	327 206	320 454	313 717	307 214
3leté	85 137	83 526	81 915	80 298	78 681	77 086	75 547	74 105	72 805
4leté	92 704	90 950	89 196	87 435	85 675	83 938	82 263	80 692	79 277

³⁰ Obyvatelstvo – roční časové řady. ČSÚ [online]. [cit. 2018-10-12]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo_hu

³¹ Zdroje:

1. ČSÚ. 2019. Obyvatelstvo – roční časové řady. [online]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo_hu

2. ČSÚ. Projekce českého obyvatelstva do roku 2100. [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/projekce-obyvatelstva-ceske-republiky-do-roku-2100-n-fu4s64b8h4>

3. MŠMT. Statistická ročenka školství. [online]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/statisticka-rocenka-skolstvi-vykonove-ukazatele-2017-18>

4. Evaluační zpráva výzev 35 a 36 OPZ.

5. Evaluační zpráva výzev 126 a 127 OPZ.

5leté	97 332	95 489	93 648	91 799	89 951	88 128	86 369	84 720	83 234
6leté	19 092	18 731	18 370	18 007	17 644	17 287	16 942	16 618	16 327
počet dětí 3-6 let v MŠ	294 265	288 696	283 127	277 539	271 952	266 440	261 120	256 135	251 643
počet dětí, které je ještě potřeba umístit (očistěno od těch v MŠ)	65 748	64 695	63 750	62 855	61 904	60 766	59 334	57 582	55 571
počet DS	1 150	1 237	1 323	1 408	1 493	1 578	1 663	1 748	1 834
počet dětí v dětských skupinách	19 334	20 691	22 032	23 358	24 684	26 010	27 336	28 662	30 004
počet dětí 3-6 let v dětských skupinách	12 180	13 035	13 880	14 716	15 551	16 386	17 222	18 057	18 903
počet MJ	102	143	184	225	266	307	348	389	428
počet dětí v MJ	714	1 001	1 288	1 575	1 862	2 149	2 436	2 723	2 996
počet dětí 3-4 roky v MJ	143	200	258	315	372	430	487	545	599
počet dětí 3-6 let v DS a MJ	12 323	13 236	14 138	15 031	15 923	16 816	17 709	18 602	19 502
počet dětí, které je potřeba ještě umístit	53 424	51 459	49 612	47 825	45 981	43 950	41 625	38 980	36 070

Zdroj: MPSV

Tabulka č. 2a a 2b uvádí predikci, která byla zpracována na základě údajů predikce počtu obyvatel Českého statistického úřadu³², dat statistické ročenky MŠMT³³ a dat systémových projektů MPSV *Podpora implementace dětských skupin a Podpora implementace služby péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v tzv. mikrojeslích a pilotní ověření služby*. Konkrétně v případě dětí do 3 let věku bude potřeba v roce 2030 umístit cca 30 000 dětí a u dětí ve věku 3 až 6 let to bude dokonce přes 36 000 dětí.

1.2.4. Úprava financování dětských skupin a mikrojeslí (nově jeslí)

Z uvedených dat vyplývá, že poptávka po službách péče o děti ve věku do tří let včetně nebude do roku 2030 stále dostatečně uspokojena i za předpokladu, že dojde k nově nastavení systému jeslí, který je navrhován. Data o ideálních představách rodičů dětí ve věku do tří let vypovídají o tom, že téměř polovina těchto rodičů by ráda pracovala, tedy potřebovali by své dítě umístit do zařízení péče. Pokud budeme tato očekávání brát v úvahu, je evidentní, že je zde stále převis počtu dětí, které se do mateřských škol nevejdou (přičemž bereme v potaz, že mateřské školy umísťují do svých zařízení i děti mladší tří let) a je potřeba je tedy umístit jinam. I v případě umístění těchto dětí do jeslí dle navrhované varianty však bude stále poptávka rodičů převyšovat nabídku služeb.

Vzhledem k tomu, že dětské skupiny (nově jesle) reagují na problematiku nedostatku služeb péče o děti předškolního věku, je nutné zaměřit se na způsob jejich financování. V současné době je provoz dětských skupin a mikrojeslí podporován prostřednictvím Evropského sociálního fondu, konkrétně Operačního programu Zaměstnanost (dále jen „ESF OPZ“). Projekty ze současného programového období budou v realizaci nejdéle do konce roku 2022. V případě následného ukončení spolufinancování dětských skupin z veřejných zdrojů nastane **výpadek péče pro více než 16 800 dětí³⁴**, půjde přitom zejména o děti do tří let (mladší čtyř let). Tato místa nelze jednoduše nahradit místy v mateřských školách, které přijímají děti zpravidla od tří let věku, mladší děti pouze s větší mírou samostatnosti a sebeobsluhy. V takové šíři nemohou péči zajistit ani zařízení péče o předškolní děti provozovaná na základě živnostenského oprávnění, která jsou pro rodiče finančně hůře dostupná a v důsledku malé či

³² Projekce českého obyvatelstva do roku 2100. ČSÚ [online]. [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/projekce-obyvatelstva-ceske-republiky-do-roku-2100-n-fu4s64b8h4>

³³ Statistická ročenka školství. MŠMT. [online]. [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/statisticka-rocenka-skolstvi-vykonove-ukazatele-2017-18>

³⁴ Současná kapacita dětských skupin je 12 532 dětí a mikrojeslí 404 dětí, reálně je při střídavé docházce navštěvuje o 30 % dětí více; v rámci ESF, do konce programového období ESF OPZ je očekáváno další navýšení kapacit.

žádné regulace není zaručena kvalita těchto služeb. Následné programové období je v současné době nastavováno a podporované aktivity budou známy během dalšího roku. Další variantou je vytvořit dotační program z národních zdrojů, který by však jen obtížně každoročně alokoval dostatečné finanční prostředky na zajištění chodu současných a nově vzniklých dětských skupin (nově jeslí) a rovněž by tak vytvářel každoroční nejistotu v oblasti financování jednotlivých dětských skupin (nově jeslí) a mikrojeslí (nově úprava podmínek v rámci poskytování služby v jeslích).

V případě přijetí navrhované právní úpravy s vytvořením udržitelného a systémového financování jeslí se bude jednat o dopady na státní rozpočet ve formě výdajů ve výši 922,8 mil. Kč při normativu 238 Kč na den, tj. 5 000 Kč měsíčně, resp. 1381,2 mil. Kč při normativu 357 Kč na den, tj. 7 500 Kč měsíčně, přičemž tento výdaj lze očekávat jako prvotní výdaj státního rozpočtu po ukončení podpory provozu stávajících dětských skupin a mikrojeslí (nově jeslí) prostřednictvím ESF OPZ. Částka nezahrnuje náklady spojené se stravováním ve výši 36,7 mil. Kč. Příjmy do státního rozpočtu jsou pro tuto variantu ve výši 1 567,7 mil. Kč, kladné saldo činí bez započtení nákladů na náklady spojené se stravováním 644,9 mil. Kč (186,5 mil. Kč při normativu 7 500 Kč), po jich započtení 608,2 mil. Kč (149,8 mil. Kč). Se zavedením systému souvisí jednorázový výdaj na vývoj softwaru 30 mil. Kč a zřízení systemizovaných míst 0,39 mil. Kč. Při naplnění scénáře B by se navíc z odvodů nových pozic pečujících osob vrátilo zpět do státního rozpočtu přibližně 50,6 mil. Kč.

Shrnutí

Na základě vyhodnocení pětileté účinnosti zákona³⁵ a zmapování situace ohledně fungování stávajících dětských skupin a jasného vymezení v systému služeb péče o děti je nezbytné za účelem zvýšení kvality poskytované služby a za účelem rozšíření možností péče o nejmenší děti zákon novelizovat.

Nezajištění udržitelnosti stávajících dětských skupin (nově jeslí) a mikrojeslí (nově stanovení podmínek v jeslích pro nejmenší děti od 6 měsíců věku v kolektivu maximálně 4 dětí) a neusnadnění vzniku nových zařízení bude mít negativní dopad na trh práce a (finanční) situaci rodin s malými dětmi.

1.3. Popis existujícího právního stavu v dané oblasti

V oblasti služeb péče o děti, která je státem regulovaná, existují služby péče o dítě poskytované na základě živnostenského zákona a zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině. Dále je možné děti vzdělávat v rámci systému mateřských škol, zřizovaných dle školského zákona. Další oblast služeb péče o děti právem upravena není. Nevýhodou služeb zřizovaných na základě živností je především jejich finanční nedostupnost, protože se jedná o komerční služby, a jejich lokální a regionální nevyváženost. Rovněž nejsou garantovány parametry péče a kritéria kvality ze strany státu.

1.3.1. Mateřské školy

Předškolní vzdělávání v mateřských školách je organizováno zejména podle následujících právních předpisů:

- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů - školský zákon;
- zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnicích a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů;
- vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů;

³⁵ Zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

- vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, ve znění pozdějších předpisů;
- vyhláška č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby, ve znění pozdějších předpisů.

Předškolní vzdělávání je primárně organizováno pro děti od tří do šesti let, nejdříve však pro děti od dvou let. Dítě mladší 3 let nemá na přijetí do mateřské školy právní nárok. Když dítě dosáhne tří let až během školního roku, má šanci na umístění zpravidla až od září nového školního roku. Dle § 34 školského zákona dítě může být přijato k předškolnímu vzdělávání i v průběhu školního roku, v praxi však není toto ustanovení ve velké míře aplikováno. Od roku 2005 umožňuje školský zákon přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání od dvou let věku. Novela školského zákona – novela č. 178/2016, ukládá povinnost přijímat do mateřských škol zřízených obcí či svazkem obcí děti s trvalým pobytem v příslušném školském obvodu, přednostně čtyřleté od r. 2017 a tříleté od roku 2018. Nárok na přednostní umístění dětí dvouletých od roku 2020 byl na základě poslaneckého návrhu zrušen.

1.3.2. Služby poskytované na základě živnostenského oprávnění

- zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o živnostenském podnikání“)
- vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, ve znění pozdějších předpisů

Na základě zákona o živnostenském podnikání je poskytována péče o děti v rámci tzv. péčových živností. Obsahem živnosti „Péče o dítě do tří let věku v denním režimu“ je obdobná činnost, jako byla dříve v jeslích, přičemž tato činnost není vykonávána ve zdravotnickém zařízení. Zákon o živnostenském podnikání pro výkon této živnosti požaduje pouze povinnost splnit odbornou způsobilost podnikatele a osoby, kterou je podnikatel povinen činnost zajistit, a dále povinnost splnit požadavky kladené vyhláškou č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, ve znění pozdějších předpisů, pokud není činnost vykonávána v domácnosti dítěte. Žádné další konkrétní požadavky na poskytování péče o děti do tří let věku (např. maximální počet dětí na jednu pečující osobu, povinnost vést evidenci dětí, maximální počet dětí, o které je možno v jednom zařízení pečovat, povinnost uzavřít pojistnou smlouvu odpovědnosti za škodu na zdraví či majetku, povinnost upravit nějaký výchovný program či program činnosti, zákaz kouření v prostorách, kde je pečováno o děti apod.) nejsou vyžadovány.

Pro poskytování péče dětem nad tři roky věku v rámci volné živnosti, oborů činnosti č. 72 „Mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení, včetně lektorské činnosti“ a č. 79 „Poskytování služeb pro rodinu a domácnost“ nejsou stanoveny žádné kvalifikační požadavky na podnikatele ani na osoby, kterými je podnikatel povinen zajistit výkon činnosti. Pouze u oboru činnosti č. 72 platí povinnost splnit požadavky kladené ve vyhlášce č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, ve znění pozdějších předpisů.

V rámci provozování živností péče o děti jsou tedy kontrolovány pouze obecné podmínky a zákonné podmínky v případě vázaných živností, kvalita poskytovaných služeb kontrolována není.

Soukromá zařízení péče o děti zřízená na základě živnostenského oprávnění jsou zcela financována ze soukromých finančních zdrojů, tj. ze strany rodičů. Měsíční úhrada za službu se pohybuje řádově okolo 10 000 Kč, což je pro většinu rodičů finančně nedostupné.³⁶

³⁶ Koncepce rodinné politiky uvádí na straně 31: Náklady v soukromých zařízeních se pohybují od 5 tisíc až do 15 tisíc korun měsíčně. Pokud vezmeme v úvahu průměrný čistý příjem rodiny s nezaopatřenými dětmi ve výši 39 tisíc korun, vydá rodina na mateřskou školu na jedno dítě cca 4 % příjmů, na soukromou školu již 12–38 % příjmů. Dostupné z:

1.3.3. Dětské skupiny

Současné dětské skupiny jsou upraveny v zákoně č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon umožňuje vznik zařízení určených pro děti od jednoho roku do zahájení povinné školní docházky, přičemž si každý poskytovatel může věkové rozpětí libovolně přizpůsobit ve vnitřních pravidlech zařízení. Z dosavadních šetření v rámci projektu Podpora implementace dětských skupin vyplývá, že nejpočetnější skupinou dětí navštěvujících dětské skupiny jsou děti mladší tří let, které tvoří dvě třetiny všech zapsaných dětí (viz tabulka č. 3).

Tabulka č. 3: Věkové zastoupení dětí v dětských skupinách

Věková kohorta	% zastoupení věkové kohorty v dětské skupině
do 2 let	16 %
do 3 let	48 %
do 5 let	31 %
od 5 do 6 let	5 %

Zdroj: MPSV

Maximální možná kapacita zařízení je 24 dětí, nicméně jednotlivé kapacity se odvíjejí zejména od stanoviska krajské hygienické stanice k příslušným prostorám. Nejčastější kapacita dětských skupin je 12 dětí.³⁷

Poskytovatelem služby péče o dítě v dětské skupině může být fyzická nebo právnická osoba, je-li zaměstnavatelem rodičů využívajících služby dětské skupiny. Dále také nestátní neziskové organizace, územně samosprávné celky nebo jimi založené právnické osoby, vysoké školy či církve. Ze statistických údajů MPSV vyplývá, že mezi poskytovateli dětských skupin převažují neziskové organizace, které tvoří cca 80 % z celkového počtu dětských skupin. Počet zařízení zřizovaných organizačními složkami státu, územně samosprávnými celky či příspěvkovými organizacemi je přibližně 15 %, zbytek (cca 5 %) tvoří dětské skupiny zřizované firmami, vysokými školami či církvemi.

Nastavení služby je upraveno vždy vnitřním řádem zařízení, aktivity se řídí plánem výchovy a péče a počet pečujících osob je stanoven zákonem v návaznosti na kapacitu zařízení. Dětská skupina s kapacitou do 6 dětí má povinnost zajistit jednu pečující osobu, s kapacitou od 7 do 24 dětí má povinnost zajistit dvě pečující osoby a v případě, že je v dětské skupině s kapacitou od 13 do 24 dětí alespoň jedno dítě mladší dvou let, má povinnost zajistit tři pečující osoby. Všechny pečující osoby musejí splňovat odbornou způsobilost ze zdravotní, pedagogické či sociální oblasti či musejí mít profesní kvalifikaci chůvy pro děti do zahájení povinné školní docházky. Službu mohou využívat pouze řádně očkováni děti, případně děti s kontraindikací či děti vůči nákaze imunní.

Veškeré náležitosti poskytování služby péče o dítě v dětské skupině jsou vždy upraveny ve smlouvě s rodičem. Poskytovatelé služby jsou oprávněni službu poskytovat zdarma nebo s částečnou či plnou úhradou nákladů, však vždy mají povinnost službu poskytovat na neziskové bázi. Na základě uskutečněného nezávazného šetření mezi poskytovateli dětských skupin ze strany MPSV bylo zjištěno, že průměrné poplatky od rodičů (bez stravy) činí 3 260 Kč (průměr počítán z průměrů z jednotlivých krajů). Průměrné poplatky jsou rozdílné v jednotlivých krajích, zatímco nejnižší průměrné poplatky jsou v Ústeckém kraji (1 319 Kč), nejvyšší jsou v Praze (6 135 Kč). Výši poplatků rovněž ovlivňuje fakt, zda

https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/Koncepce_rodinne_politiky.pdf/5d1efd93-3932-e2df-2da3-da30d5fa8253
(na základě dat z roku 2016)

³⁷ Na dětské skupiny s kapacitou do 12 dětí se vztahuje hygienická vyhláška č. 281/2014 Sb., na dětské skupiny s kapacitou 13–24 dětí se vztahuje hygienická vyhláška č. 410/2005 Sb.

poskytovatel čerpá na provoz dětské skupiny dotace z veřejných zdrojů či nikoli. Naprostá většina současných dětských skupin je však financována dotacemi z OPZ (přesné údaje k dispozici nejsou, nicméně kvalifikovaný odhad je, že zhruba 80–90 % dětských skupin je primárně financováno z tohoto operačního programu).

K 1. 9. 2019 MPSV eviduje 955 aktivních dětských skupin (z celkového počtu 992 dětských skupin bylo 37 poskytovatelům za dobu fungování zákona oprávnění zrušeno³⁸). V rámci dětských skupin vzniklo minimálně 1 900 pracovních míst (odpovídající plným úvazkům) na pozicích pečujících osob (nejsou zohledněni tzv. vedoucí pracovníci, koordinátoři, úklid, administrace, poskyvatelé stravy apod.). **Kapacita v rámci dětských skupin je v současnosti 12 532 míst, do konce programového období bude za podpory ESF pravděpodobně existovat celkem 1150 dětských skupin s kapacitou přibližně 14 872 míst.**

Dětské skupiny představují flexibilní službu, která poskytuje péči a výchovu dětem v menších skupinách s důrazem na individuální přístup. Flexibilita služby spočívá zejména v tom, že dětské skupiny přizpůsobují svoji otevírací dobu potřebám rodičů. Dětské skupiny jsou také věkově heterogenní, v jedné skupině tak mohou být například sourozenci různého věku. Nespornou výhodou je již zmíněná individualizovaná péče, nižší počet dětí na pečující osobu, přičemž jsou zároveň respektovány požadavky a přání rodičů na výchovu dítěte. Některé současné dětské skupiny poskytují i výuku cizích jazyků. Hygienické a prostorové požadavky na zařízení jsou uzpůsobeny počtu dětí dle konsenzu s Ministerstvem zdravotnictví, zřízení prostor je tak jednodušší. V případě zřízení dětské skupiny zaměstnavatelem je i možnost mít dítě v zaměstnání. Praxe ukázala, že z hlediska kvality mohou být mezi jednotlivými poskytovateli rozdíly, protože zákon nestanoví dostatečnou garanci v této oblasti. Jedná se především o kvalitu plánu výchovy a péče, další vzdělávání pečujících osob a jejich počet u skupiny 7-24 dětí.

Poskytování služby péče o dítě v dětské skupině je činností neziskovou, maximální výše úhrady od rodičů je zastropována pouze do výše reálných nákladů na službu. Poskytování této služby péče o dítě není zahrnuto mezi činnostmi uvedenými v živnostenském zákoně.

1.3.4. Služby poskytované pouze v souladu s jinými předpisy obecné povahy

Pro tyto služby, tj. jiné služby než mateřské školy, dětské skupiny a služby péče o děti provozované na základě volné či vázané živnosti, platí pouze obecně platné právní předpisy. Zcela chybí konkrétní právní podklad, který by se přímo vztahoval k oblasti péče o děti. Nepodléhají tedy žádné zákonné normě, která by vymezovala požadavky na kvalitu poskytované péče, nestanovují ani věk dětí, ani počty dětí na pečovatele atd. Řídí se pouze normami týkajícími se stavebně technických podmínek prostor, v nichž je služba poskytována, obecné hygieny provozu a požární ochrany a také pravidel stravování. Orientace v daných předpisech a komunikace s institucemi, od nichž musejí provozovatelé získávat povolení nebo s nimi jinak jednat, fungování těchto služeb denní péče o děti ztěžuje. Kvůli absenci konkrétní právní úpravy jsou pak tyto služby často provozovány v rámci šedé ekonomiky.

1.3.5. Mikrojesle

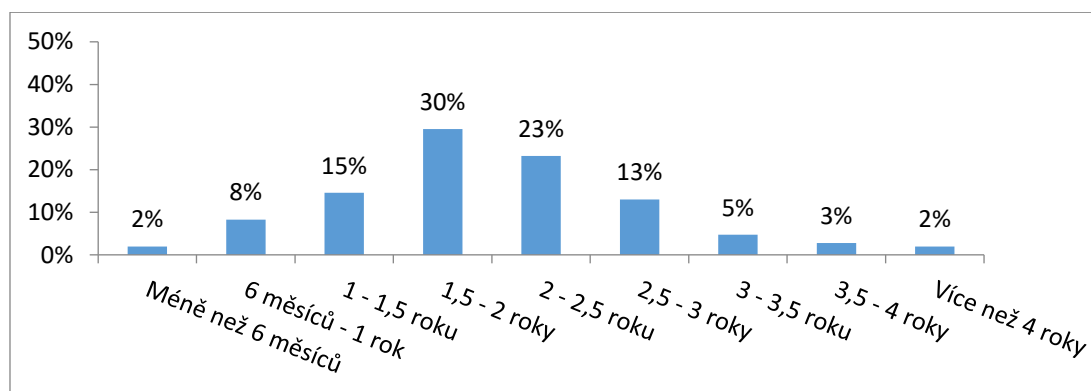
Mikrojesle nejsou dosud legislativně ukotveny, tato služba je od roku 2016 pilotně ověřována, řídí se Specifickými pravidly příslušných výzev.³⁹ K 1. 9. 2019 je v provozu 101 mikrojeslí.

³⁸ V těchto případech šlo zejména o formální zrušení oprávnění, jelikož služba byla nadále poskytována a pouze se změnil typ subjektu (poskytovatele). V několika málo případech se poskytovatel z důvodu výhodnějšího financování transformoval na mateřskou školu.

³⁹ Více viz <http://mikrojesle.mpsv.cz/index.php/financni-podpora-z-esf/>

Mikrojesle poskytují služby péče o nejmenší děti – mohou je navštěvovat děti od šesti měsíců do dne čtvrtých narozenin. Maximální počet čtyř dětí, o které je pečováno současně, zajišťuje rodinné prostředí a individuální přístup k jednotlivým dětem. Výhodou mikrojeslí je také možnost pečující osoby mít v rámci skupiny dětí v mikrojeslích i vlastní dítě. Od ostatních typů dětských skupin se mikrojesle odlišují především **možností přijetí dítěte mladšího než jeden rok a nižším počtem dětí. Jsou provozovány v zařízení péče o děti** nebo aktuálně i v domácnosti pečující osoby⁴⁰. Péče v prostředí blízcím se rodinnému, v malém počtu dětí, je pro děti nejpřirozenější, službu je možné snadněji zavést a opět zrušit, má potenciál nejvíce flexibilně reagovat na demografické výkyvy, může být řešením zejména pro menší obce. Věková kategorie dětí v mikrojeslích a dětských skupinách se z části překrývá, pilotní ověření však prokázalo, že nastavení služby umožňuje péči o mladší děti. V současné době je 53 % dětí v mikrojeslích mladších dvou let, zatímco v dětských skupinách se jedná o 16 % dětí (viz graf č. 2). Úspěch pilotního testování mikrojeslí a specifická péče o nejmladší děti poukazují na nutnost legislativního ukotvení tohoto typu služby.

Graf č. 2: Věk dětí při nástupu do mikrojeslí

Zdroj: MPSV⁴¹

Tabulka č. 4: Průměrný počet dětí v mikrojeslích v daném věku

Věk dětí	Průměrný počet dětí (přepočteno na jedno zařízení)
Mladší než 1 rok	0,3
Jednoleté	1,8
Dvouleté	3,6
Tříleté	1,1
Čtyřleté	0,3
Celkem	7,1

Zdroj: MPSV⁴²

V mikrojeslích je v jednom časovém okamžiku pečováno maximálně o 4 děti, v průběhu dne a týdne se střídá průměrně 7 dětí. Věkové složení viz tabulka č. 4. V rámci mikrojeslí vznikne přibližně 150 přepočtených pracovních míst. V jednom zařízení je průměrně 1,5 úvazku pečující osoby včetně zástupů.

Z evaluace výzev na pilotní ověření mikrojeslí bylo zjištěno, že v průměru zařízení zaplatilo za vybudování 194 855 Kč, náklady na vybudování prostoru se velmi liší zařízení od zařízení. Nejmenší částka na vybudování činila 9 467 Kč, největší 560 500 Kč.

⁴⁰ V systému regulovaného vzdělávání a péče v raném dětství ve většině evropských zemí existuje možnost poskytování péče také v domácnosti poskytovatele (tzv. home-based-provision), v pilotním ověření v rámci OPZ bylo možné provozovat mikrojesle také v domácnosti.

⁴¹ Evaluační zpráva výzev 126 a 127 Operačního programu Zaměstnanost, 2018

⁴² Evaluační zpráva výzev 126 a 127 Operačního programu Zaměstnanost, 2018

Tabulka č. 5: Náklady na provoz mikrojeslí

Položka nákladů	Průměrné náklady	Medián nákladů
Vybudování zařízení (celkem)	194 855 Kč	145 000 Kč
Kvalifikace pečujících osob (celkem)	11 501 Kč	8 000 Kč
Mzdové náklady (měsíční)	44 836 Kč	43 590 Kč
Nájemné ⁴³ (měsíční)	8 754 Kč	8 000 Kč
Mzda 1. pečující osoby (měsíční)	24 743 Kč	24 120 Kč

Zdroj: MPSV⁴⁴

Mzdové náklady jsou závislé na počtu zaměstnaných osob a také na počtu odpracovaných hodin, pokud je některá pozice obsazená na flexibilní formu úvazku (DPP, DPČ, OSVČ či smlouva o dílo). Průměrné měsíční superhrubé mzdové náklady na jedno zařízení vypočtené z dotazníkového šetření představují odhad, který činí 44 836 Kč měsíčně. Nejmenší mzdové náklady jsou 33 500 Kč měsíčně v zařízení se 4 zaměstnanci, největší 64 156 Kč rovněž v zařízení se 4 zaměstnanci. Průměrná superhrubá mzda první pečující osoby, která je většinou zaměstnaná na celý úvazek (úvazek mezi 0,9 – 1 uvedlo 75 % oslovených zařízení) je podle dotazníkového šetření 24 743 Kč⁴⁵

Většina zařízení (94 %) platí měsíčně za nájem do 13 000 Kč. Větší třetina zařízení (34 %) má nízké náklady na nájemné do 5 000 Kč měsíčně, menší třetina (31 %) poté od 5 000 do 9 999 Kč. Pouze jedno zařízení platí měsíčně 20 000 Kč a více za nájem. Tímto způsobem jsme došli k částce průměrných měsíčních nákladů na nájem, která činí 8 754 Kč.

Tabulka č. 6: Přehled služeb péče o předškolní děti

	Péče o dítě do tří let věku v denním režimu (vázaná živnost)	Volné živnosti: č. 72 – Mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení, včetně lektorské činnosti č. 79 - Poskytování služeb pro rodinu a domácnost	Dětská Skupina	Mikrojesle	Státní mateřské školy
gesce a upravující legislativa	Zákon č. 455/1991 Sb. Živnostenský zákon	Zákon č. 455/1991 Sb. Živnostenský zákon	Ministerstvo práce a sociálních věcí, Zákon č. 247/2014 Sb.	Ministerstvo práce a sociálních věcí, v rámci pilotního ověření	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Zákon č. 561/2004 Sb. Školský zákon
věk dětí	0-3 roky	72 – Výchova dětí nad tři roky věku v předškolních zařízeních nezapsaných v rejstříku 79 - individuální péče o děti nad tři roky věku v rodinách, příležitostné krátkodobé hlídání	Od jednoho roku do zahájení školní docházky	Od šesti měsíců do čtyř let (včetně)	Od dvou do šesti let

⁴³ Otázka na průměrné měsíční nájemné mikrojeslí z dotazníkového šetření byla kategorická, proto jako zdroj pro výpočet průměrného nájemného posloužily žádosti o platby v rámci výzev 126 a 127, konkrétně pomocné excelové tabulky pro kontrolu způsobilých výdajů. Nejčastěji se jednalo o ŽoP předkládané maximálně do konce roku 2017. Takto byly získány informace od 25 zřizovatelů.

⁴⁴ Dotazníkové šetření Mikrojesle – zřizovatelé, kvalifikace pečujících osob původní dotazník N=59, vybudování zařízení a mzdové náklady dodatečný dotazník N=44; nájemné ŽoP výzev 126 a 127 N=25 (str. 23-24, Evaluační zpráva výzev 126 a 127 OPZ, MPSV)

⁴⁵ MPSV. Evaluační zpráva výzev 126 a 127 OPZ. str. 23-24.

		děti (včetně dětí do tří let věku)			
podmínka odborné způsobilosti	ano	Ne	Ano	ano	ano
maximální počet dětí na pečující osobu	není stanoven*	není stanoven	1 pečující osoba do 6 dětí, od 7 dětí 2 pečující osoby	1 pečující osoba na 4 děti	24 dětí na jednu pečující osobu (při udělení výjimky až 28 dětí)
provozovatelé	fyzické a právnické osoby	fyzické a právnické osoby	Fyzická nebo právnická osoba je-li zaměstnavatelem rodiče, nebo ústavem, samosprávným celkem, spolkem, nadací, vysokou školou a dále dle zákona 247/2014 Sb.	Obce, neziskové organizací, příspěvková organizace a školská zařízení vždy v partnerství s obcí	Mateřské školy veřejné jsou zřízené státem, obcí, krajem, svazkem obcí
úhrada od rodičů	smluvní ceny	smluvní ceny	smluvní ceny	Rodiče platí pouze stravné (v případě poskytnutí stravy zřizovatelem)	Měsíční výše úplaty nesmí přesáhnout 50 % skutečných průměrných měsíčních neinvestičních nákladů vynaložených na jedno dítě
hygienické, prostorové a provozní požadavky	v domácnosti rodičů dítěte ne X v domácnosti chůvy a jiném typu provozovny ano - kontrolu provádí orgán ochrany veřejného zdraví, tj. příslušná krajská hygienická stanice	živnost č. 72 - Pokud je provozována v provozovně, požadavky se řídí dle hygienické vyhlášky 410/2005 Sb. živnost č. 79 se z podstaty v provozovně neprovozuje	Dle hygienické vyhlášky 281/2014 Sb. Pokud je v DS do 12 dětí. Více jak 12 dětí, požadavky se řídí dle hygienické vyhlášky 410/2005 Sb.	Řídí se obecně platnými právními předpisy. Doporučováno řídit se vyhláškou DS 281/2014 Sb. do 4 dětí	Požadavky se řídí dle hygienické vyhlášky 410/2005 Sb.
požadavky na stravování	je-li v domácnosti chůvy (provozovně) zajišťováno, pak ano	Je-li zajišťováno v provozovně (č. 72)	Ne	ne	ano
povinnost uzavřít pojistnou smlouvu odpovědnosti za škodu	ne	Ne	Ano	ano	ne

(Zdroj: MPSV)

Tabulka č. 7: Regionální rozdělení kapacit dětských skupin a mikrojeslí

kraj	kapacita dětských skupin	kapacita mikrojeslí
Hl. m. Praha	2 458	32
Jihočeský	499	4
Jihomoravský	2 172	80
Karlovarský	72	4
Královéhradecký	495	24
Liberecký	469	0
Moravskoslezský	1 048	40
Olomoucký	634	16
Pardubický	618	24
Plzeňský	385	8
Středočeský	2 335	52
Ústecký	681	36

Vysočina	222	16
Zlínský	444	68
celkem	12 532	404

(Zdroj: MPSV)

Dětské skupiny vznikají ve všech krajích ČR, jejich regionální rozložení není rovnoměrné. (tabulka č. 7) V současné době vznikají ze zájmu poskytovatelů, finanční příspěvky na provoz z ESF musí být podloženy docházkou do zařízení. Analýza potřebnosti dalších kapacit v regionech je předmětem výzkumu.

1.3.6. Shrnutí

Dětské skupiny jsou koncipovány jako služba výchovné péče o předškolní děti, která není poskytována za účelem zisku a umožňuje rodičům s garancí kvalitní péče o děti sladit profesní a rodinný život a navrátit se na trh práce. Služba je poskytována s cílem udržet kontakt se zaměstnáním v době mateřské a rodičovské dovolené a sladění profesního a rodinného života.

Mikrojesle jsou služba pro nejvýše čtyři děti ve věku od šesti měsíců do dosažení 4. roku věku a jejich fungování je nyní pilotně ověřováno v rámci projektu tzv. mikrojeslí.

K 1. 9. 2019 existuje 955 dětských skupin a 101 mikrojeslí⁴⁶, převážně jsou financovány z ESF.

Celkově mají tato zařízení kapacitu více než 12 900 míst, reálně však umístí ještě o 30 % více dětí, protože jedno místo využívá v průběhu dne a týdne více dětí (díky tzv. sdíleným místům, kde je možné využít částečných docházek pouze v některé dny či některé části dne). Tím zajišťují vysokou flexibilitu umístění dětí dle potřeb rodičů.

Při nakládání s veřejnými prostředky (a to nejen ze státního rozpočtu, ale i z rozpočtů územně samosprávných celků) je třeba brát na zřetel pravidla veřejné podpory ve smyslu čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“), tedy zda podpora splňuje kumulativně všechny definiční znaky:

1. podpora je poskytnuta státem nebo z veřejných prostředků
2. podpora zvýhodňuje určité podniky nebo určitá odvětví podnikání a je selektivní
3. je ovlivněn obchod mezi členskými státy a
4. je narušena nebo hrozí narušení soutěže.

Vzhledem k tomu, že se navrhuje příspěvek ze státního rozpočtu na provoz jeslí, je první znak naplněn.

Zákon o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině nedovoluje kumulovat zisk, jedná se tedy o neziskovou činnost. Dle práva EU je poskytování služby péče o dítě v dětské skupině hospodářskou činností i přesto, že tato činnost je nezisková. V daném případě se bude jednat o mandatorní výdaj ze státního rozpočtu, nárokový v případě splnění podmínek daných zákonem. Jde o zásadní veřejnou službu pro zajištění sladování rodinného a pracovního života pro širší veřejnost, která je poskytována veřejnosti bez omezení (bez rozdílu). Odlišný případ nastává v případě příspěvku na službu péče o dítě v dětské skupině (nově jeslí) poskytovanou zaměstnavatelem pro své zaměstnance.

K otázce, zda v daném odvětví může existovat hospodářská soutěž, je možné konstatovat, že péči o dítě je možné provozovat také v režimu živnostenského zákona. Tyto služby však nesledují podstatné cíle pro veřejnou službu – jsou provozovány bez záruky kontroly kvality, služba poskytovaná na základě živnosti nesleduje ani finanční dostupnost (stropování příspěvku), ani zapojení rodiče, jemuž je služba

⁴⁶ Do konce programového období bude podpořeno 1 150 dětských skupin a 102 mikrojeslí, což bude výchozím stavem po ukončení financování z ESF.

poskytována, na trh práce. Subjekty se mohou rozhodnout, v jakém režimu budou službu nabízet. Přesto nelze ovlivnění hospodářské soutěže vyloučit.

Je velice nepravděpodobné, že by do jeslí byly umísťovány děti přes hranice státu, případně aby poskytovatelé zakládali jesle přes hranice státu. Dle rozhodovací praxe EU však nelze vyloučit, že by mohl být obchod daným opatřením dotčen.

V případě příspěvku na provoz jeslí, kde službu péče o dítě poskytuje zaměstnavatel pro své zaměstnance, nebudou vzhledem k jeho nízké částce (de minimis) naplněny poslední dva znaky definice veřejné podpory – nemělo by dojít k ovlivnění obchodu a narušení hospodářské soutěže mezi členskými státy. V každém případě bude poskytování příspěvku na provoz jeslí v souladu s pravidly pro poskytování veřejné podpory stanovenými právem Evropské unie nebo rozhodnutími Evropské komise vydanými na jejich základě.

V případě služby pro veřejnost systém péče o dítě v jeslích doplňuje systém předškolního vzdělávání, bude organizován, kontrolován a převážně financován státem z veřejných zdrojů. Stát zavedením systému souvisejícím s činností v podobě péče o děti v jeslích, obdobně jako u veřejného vzdělávání, nesleduje provozování činnosti za úplaty, ale sleduje plnění svého poslání vůči obyvatelstvu v oblasti sociální, vzdělávací a kulturní, přičemž hodlá za tímto účelem zavést a udržovat veřejný systém převážně financovaný zpravidla z veřejného rozpočtu, a nikoliv dětmi/rodiči, které budou své děti do těchto zařízení umísťovat (výše úplaty od rodičů je zastropována). **Na základě předběžného názoru Generálního ředitelství pro hospodářskou soutěž Evropské komise, oddělení F3 ze dne 2. 6. 2020 se při respektování dále uvedených skutečností může být považován za nehopodářskou činnost a tím může být vyloučena i přítomnost veřejné podpory. Podstatné je, že příspěvek státu bude vyšší než příspěvek od rodičů v době obdržení stanoviska návrh obsahoval ustanovení, že měsíční příspěvek od rodičů nepřesáhne 1/3 minimální mzdy), služba je poskytována na neziskové bázi a při splnění podmínek stanovených státem. Zavedením opatření stát usiluje o splnění jeho povinností vůči občanům v sociální, kulturní, pedagogické a vzdělávací oblasti a o částečné odstranění rozdílů v souladu s tzv. Barcelonskými cíli. Pokud by nastavení financování služby uvedené podmínky nesplňovalo, bude v každém případě podpora poskytována tak, aby její poskytnutí nebylo v rozporu s podmínkami pro poskytování veřejné podpory stanovenými právem Evropské unie nebo rozhodnutími Evropské komise vydanými na jejich základě.**

1.4. Identifikace dotčených subjektů

Uvedená regulace se týká následujících subjektů:

- příjemci služeb péče o děti
 - děti v předškolním věku
 - rodiče (příp. jiné osoby, kterým bylo rozhodnutím příslušného orgánu svěřeno dítě do péče nahrazující péči rodičů)⁴⁷
- poskytovatelé služeb péče o děti
 - fyzické osoby
 - podnikající fyzické osoby
 - právnické osoby
- pečující osoby v zařízeních péče o dítě
- zaměstnavatelé
- územní samosprávné celky

⁴⁷ § 7 odst. 10 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

- Ministerstvo práce a sociálních věcí
- Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce
- Ministerstvo zdravotnictví
- krajské hygienické stanice
- Hasičský záchranný sbor ČR
- stavební úřady

1.5. Popis cílového stavu

Cílem novely zákona č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, je změna názvu „dětská skupina“ na nový, lépe identifikovatelný název „jesle“, a dále zejména zajištění dostatečné kapacity míst pro nejmenší děti v zařízeních předškolní péče a zvýšení kvality poskytovaných služeb. Současně musí být podpora této péče ze strany státu pro něj ve výsledku přínosem. Podpora služeb péče o děti musí být koncipována tak, aby byla pro rodiče finančně i místně dostupná. Je žádoucí skrze tyto služby péče o děti podpořit zaměstnanost rodičů s malými dětmi, sladění profesního a rodinného života, udržení kontaktu se zaměstnáním v době mateřské a rodičovské dovolené a také vznik nových pracovních míst pro pečující osoby.

Díky novele zákona budou společné kapacity jeslí a mateřských škol⁴⁸ takové, že umožní docházku minimálně třetině všech dětí do tří let,⁴⁹ pokud o to projeví jejich rodiče dobrovolný zájem. Obce zároveň získají nástroj, jak flexibilně reagovat na poptávku rodičů po službách péče o nejmenší děti v závislosti na aktuálním vývoji demografické situace. Rodiny pak získají přístup ke kvalitní a dostupné veřejné službě, která je díky své formě vhodná i pro nejmenší děti. Kvalita péče bude ze zákona monitorována a garantována.

S výše uvedeným souvisí i zajištění finančních zdrojů ze státního rozpočtu pro fungování jeslí po ukončení dotační podpory z ESF. Tím bude dosaženo udržitelnosti zařízení, do kterých byly dosud jen z ESF investovány 4 mld. Kč, v součtu však po započtení aktuálních výzev z roku 2019 půjde až o více jak 7 mld. Kč. Finanční podpora provozu jeslí z národních zdrojů bude stanovena jako mandatorní výdaj z rozpočtu MPSV pro všechny registrované služby na kalendářní rok, přičemž bude možné podat žádost jen na část roku. Model financování rovněž počítá se spoluúčastí rodičů (která však bude zastropována), možností dalšího financování z prostředků obce či zřizovatele a zachováním principu neziskovosti, státní příspěvek na provoz je navázán na normativy pro soukromé mateřské školy. Navrhuje se rovněž prostřednictvím normativu poskytovat příspěvek na stravování v jeslích.

Na základě vyhodnocení současného fungování dětských skupin dojde zároveň k dalším legislativním úpravám této služby s cílem upravení podmínek péče o děti ve věku od 6 měsíců v kolektivu do maximálně 4 dětí, zvýšení kvality péče o předškolní děti, a sice k úpravě počtu pečujících osob v poměru

⁴⁸ Jak již bylo uvedeno výše v kapitole 1.3, na pokrytí kapacit službami provozovanými na základě živnostenského oprávnění se nelze spoléhat, a to nejen z důvodu finanční nedostupnosti těchto zařízení. Dle Zprávy o rodině z roku 2017 kolektivní zařízení fungující podle zákona o živnostenském podnikání systematicky evidována nejsou. Ze živnostenského rejstříku lze pouze získat informace o fyzických a právnických osobách s daným živnostenským oprávněním, nikoliv však o charakteru provozované služby péče o děti (u denní péče o děti do tří let může jít i o služby chůvy), ani o parametrech zařízení. Podobně je tomu i u zařízení zřizovaných v souladu s obecně platnými právními předpisy. Evidovány jsou pouze nestátní neziskové organizace, které je provozují, a to ve veřejně přístupné databázi provozované Ministerstvem vnitra. In Kuchařová a kol., 2017 Zpráva o rodině, strana 132, dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/30514/Zprava_o_rodine_2017.pdf

⁴⁹ V roce 2002 se hlavy států a předsedové vlád zemí EU v závěrech ze zasedání Evropské rady v Barceloně shodli, že: „Členské státy by měly odstranit překážky účasti žen na trhu práce a s přihlédnutím k poptávce po zařízeních péče o děti a struktuře nabídky těchto služeb na vnitrostátní úrovni usilovat o to, aby do roku 2010 byly schopny poskytovat péči pro nejméně 90 % dětí ve věku od tří let do věku povinné školní docházky a pro nejméně 33 % dětí mladších tří let.“ Tyto cíle týkající se zařízení péče o děti vstoupily ve známost pod názvem barcelonské cíle a jsou základem politik EU i členských států zaměřených na sladění pracovního, soukromého a rodinného života.

k počtu dětí, technickým úpravám v oblasti protipožární ochrany, kontroly a evidenci a zavedení povinného vzdělávání pečujících osob v souvislosti s ukotvením národního financování.

1.6. Zhodnocení rizika

V případě nepřijetí některé z úprav příslušných právních předpisů hrozí, že nevzniknou nová místa a nebude zajištěna kvalitní péče o děti a nevzniknou nová místa pro pečující osoby. Současně rodiče budou stále mít zásadní bariéru při sladění profesního a rodinného života a udržení kontaktu se zaměstnáním.

V případě nezajištění financování služby hrozí, že dojde k zániku až 85 % současných dětských skupin a 100 % mikrojeslí vzhledem k nárůstu nákladnosti služby pro rodiče. Zároveň nebude garantována kvalita poskytovaných služeb, která spočívá v menším počtu dětí na jednu pečující osobu nebo požadavku na další vzdělávání pečujících osob. V ČR není dostatečně rozvinuta veřejná služba péče o nejmenší děti, zejména o děti mladší tří let, která by byla finančně i místně dostupná. Do konce programového období vznikne pravděpodobně s podporou ESF 1 150 dětských skupin s kapacitou přibližně 14 872 míst a 102 mikrojeslí s kapacitou 408 míst, které může navštěvovat více než 39 300 dětí. **Zánik 85 % těchto zařízení by tedy znamenal výpadek péče pro více jak 16 800 dětí,** jejichž rodiče by museli přerušit pracovní aktivitu nebo nemohli nastoupit zpět do zaměstnání. Soukromá zařízení jsou pro velkou část rodičů finančně nedostupná, přihlédneme-li rovněž k častému návratu rodičů na zkrácený úvazek, výdělek následně nemusí pokrývat náklady na službu. Ve svém důsledku nepodpoření jeslí nejvíce dopadne na ženy, které v ČR představují nejčastějšího pečovatele o malé děti a které již nyní čelí výraznému znevýhodnění na trhu práce. To má za následek nižší příjmy žen, což se následně projevuje i v seniorském věku jako problém chudoby seniorek v důsledku nižších penzí.⁵⁰ Z výše popsaných důvodů se jeví jako účelné omezit maximální platbu rodiče za umístění dítěte tak, aby byla služba dostupná všem příjmovým skupinám obyvatel. **Na druhou stranu je nutné zohlednit riziko v případě příliš nízkého normativu na dítě, které ve svém důsledku může vést k zániku zařízení nebo omezení služby z finančních důvodů.** Toto riziko je znatelné zejména v okolí velkých měst a ve velkých městech, kde provozovatelé mohou mít vyšší náklady vzhledem k nájmům apod.

Nelze ani opomenout, že předškolní služby jsou klíčové pro rodiče samoživitele, kterými jsou nejčastěji ženy, které si nemohou dovolit platit soukromá zařízení, a přitom je pro ně návrat na trh práce nutností. V období vysoké zaměstnanosti a nedostatku zaměstnanců je také diskutabilní nevyužití potenciálu žen, které tvoří téměř 60 % všech vysokoškolsky vzdělaných osob. V roce 2018 ukončilo úspěšně vysokou školu 68,5 tisíce lidí, přičemž 41 tisíc z nich bylo žen (zvýšení z 51 % v roce 2000, MŠMT, 2018). V neposlední řadě by absence rodičů na trhu práce z důvodu výpadku služeb znamenala i ztrátu příjmů do státního rozpočtu v podobě daní a odvodů do systému sociálního zabezpečení. Naopak by se zvýšily dopady v oblasti dávek, zejména v oblasti příspěvku na bydlení, přídatku na dítě, ale i dávkách hmotné nouze. Ve svém důsledku by nepodpora služby péče o dítě, která umožňuje samostatný výdělek a živobytí a rovněž přináší příjmy státního rozpočtu v oblasti odvodů, ale i prostřednictvím omezení spotřeby rodin (nákup služeb a zboží).

Rovněž by prostřednictvím zániku zařízení, která byla již v programovém období 2007–2013 a následně v programovém období 2014–2020 podporována z ESF, byly promarněny prostředky do rozvoje těchto zařízení vložené, celkem šlo o investice a další výdaje na provoz přesahující 4 mld. Kč. (7 mld. Kč při započtení alokace pro aktuální výzvy).

⁵⁰ Gender pay gap je 22 % (tj. u průměrné mzdy téměř 7 000 Kč měsíčně); zaměstnanost žen je v ČR ve srovnání s EU jednou z nejvyšších, u žen s malými dětmi je ale na evropském minimu (45 % s dětmi do šesti let); téměř 60 % žen končí po rodičovské dovolené v nezaměstnanosti. Rozdíl mezi průměrnou penzí seniorů a seniorek je přibližně 1/5, tj. cca 2 500 Kč. (CERGE, 2015, MPSV, 2017).

2. Návrh variant řešení

Varianta 0: Vytvoření národního dotačního titulu pro dětské skupiny

Navrhuje se ponechat znění zákona o dětské skupině ve stávající podobě. Dětské skupiny by nadále byly podpořeny v rámci národního dotačního titulu, který by kopíroval parametry současné dotační podpory z evropských fondů. Zároveň se nenavrhuje novelizovat současné znění zákona ohledně zajištění kvality poskytované služby. Tzv. mikrojesle budou dále podporovány jen jako pilotní ověření z národních či evropských zdrojů, následně již finančně podporovány nebudou. V roce 2019 byly vyhlášeny celkem 4 výzvy (viz tabulka č. 8) v celkové výši 3,1 mld. Kč mimo Prahu a 437 mil. Kč pro Prahu.

Tabulka č. 8: Přehled výzev z ESF v roce 2019. (Zdroj: MPSV)

Číslo výzvy	Název výzvy	Datum vyhlášení výzvy	Datum zahájení příjmu žádostí o podporu	Datum ukončení příjmu žádostí o podporu	Finanční alokace plánované výzvy (celkové způsobilé výdaje)	Podpořené projekty nebo počet schválených žádostí
03_18_133	Podpora vzniku a provozu dětských skupin pro podniky - dotace v hl. m. Praze	červen 19	červen 19	srpen 19	87 545 013 Kč	35
03_19_111	Podpora vzniku a provozu dětských skupin pro podniky i veřejnost - dotace mimo Prahu	červen 19	červen 19	srpen 19	759 894 390 Kč	299
03_19_101	Podpora dětských skupin pro podniky i veřejnost - dotace na provoz mimo Prahu	únor 19	únor 19	červen 21	2 200 000 000 Kč	306
03_19_103	Podpora dětských skupin pro podniky i veřejnost - dotace na provoz v Praze	únor 19	únor 19	červen 21	350 000 000 Kč	33

(Zdroj: MPSV)

Tato varianta předpokládá vytvoření dotačního titulu pro poskytovatele služby péče o dítě v dětských skupinách dle rozpočtových pravidel. V současné době se jedná o financování na základě stanovení jednotek na obsazenost, nájem a dosažení odborné způsobilosti pečujících osob. Zachování stanovené výše jednotek v OPZ a pravidelnému navyšování o inflaci by pravděpodobně přesáhlo možnosti státního rozpočtu (jednotka na obsazenost 9 925 Kč na dítě a měsíc). Vzhledem k tomu, že se jedná o dotační titul a na dotaci není právní nárok, nemusí být alokace stanovena tak, aby byl podpořen každý poskytovatel, ale bude se jednat o soutěžní dotační titul, který podpoří ty, kteří uspějí v hodnocení žádostí o dotaci. Navrhuje se alokace ve výši 1,5 mld. tak, aby bylo podpořeno alespoň 50 % současných kapacit dětských skupin. **Nastaví se jasné parametry hodnocení** (např. dostupnost jiného zařízení v obci, návaznost na aktivity kraje, města apod.). Výhodou dotačního titulu je možnost zohlednit podporu provozu stávajících zařízení i vzniku nových zařízení. Nevýhodou je, že zavedení národního dotačního titulu rovněž zachová nutnost soutěže mezi poskytovateli a lze předpokládat, že ne všichni současní poskytovatelé dosáhnou na podporu z národních zdrojů. Rovněž zůstane zachován princip ad hoc navyšování a ukončování služby dle dotačního období. Nejistota a nutnost každoročně žádat o dotační podporu s nejistým výsledkem způsobuje **omezení služeb**, s čímž souvisí omezení možnosti

umístit dítě, zejména dítě mladší tří let, do zařízení a navrátit se na trh práce. **V neposlední řadě, tato varianta výrazně ovlivní cenu služby, péče o děti se stane pro většinu rodičů finančně nedostupnou,** což bude mít vliv na zaměstnanost rodičů s malými dětmi a rovněž na příjmy a výdaje sociálního systému. Za předpokladu, že by byla zachována pouze polovina současných míst v dětských skupinách, které by umožnili návrat rodičů na trh práce, jednalo by se o ztrátu minimálně 77 mil. Kč.⁵¹

Vzhledem k zachování stávající zákonné úpravy a nezohlednění potřeb vyplývajících z praxe **nedojde ke zkvalitnění a zajištění individuálního charakteru služby,** protože nedojde k úpravě počtu pečujících osob v dětské skupině od 7 do 24 dětí (při této kapacitě je zde požadavek pouze na dvě pečující osoby (v případě přítomnosti dětí starší dvou let, což je nedostačující). Dále **nebudou zavedeny standardy kvality poskytované péče.**

Varianta 1: Stávající znění zákona o dětské skupině bez návazné finanční podpory

Navrhuje se ponechat znění zákona o dětské skupině ve stávající podobě. Finanční podpora z národních zdrojů není navrhována vzhledem k současné podpoře z ESF. Zároveň se nenavrhuje novelizovat současné znění zákona ohledně zajištění kvality poskytované služby. Tzv. mikrojesle budou dále podporovány jen jako pilotní projekt z evropských zdrojů, následně již finančně podporovány nebudou.

Tato varianta výrazně ovlivní cenu služby, péče o děti se stane pro většinu rodičů finančně nedostupnou, což bude mít vliv na zaměstnanost rodičů s malými dětmi a rovněž na příjmy a výdaje sociálního systému. Další nevýhodou je omezení možnosti umístit dítě, zejména dítě mladší tří let, do zařízení. Za předpokladu, že by bylo zachováno pouze 15 % dětských skupin, které by umožnily návrat rodičů na trh práce, jednalo by se o ztrátu minimálně 52 mil. Kč.⁵²

Vzhledem k zachování stávající zákonné úpravy a nezohlednění potřeb vyplývajících z praxe **nedojde ke zkvalitnění a zajištění individuálního charakteru služby,** protože nedojde k úpravě počtu pečujících osob v dětské skupině od 7 do 24 dětí (při této kapacitě je zde požadavek pouze na dvě pečující osoby (v případě přítomnosti dětí starší dvou let, což je nedostačující). Dále **nebudou zavedeny standardy kvality poskytované péče.**

Varianta 2: Novelizace zákona o dětské skupině – úprava služby a nové vymezení věku dětí, kterých se služba bude týkat, zajištění financování stávajících zařízení z národních zdrojů a umožnění vzniku a rozvoje dalších

Věk dětí, kterých se služba týká, bude rozšířen za dodržení specifických podmínek o děti od 6 měsíců, horní věková hranice bude snížena v návaznosti na právo přednostního přijetí k předškolnímu vzdělávání a zároveň bude zákon upraven na základě zkušeností získaných ze čtyřleté praxe účinnosti tohoto zákona. Financování zařízení bude zajištěno z národních zdrojů, a to v takovém rozsahu, aby tyto služby v budoucnu mohlo navštěvovat až 33 % všech dětí do tří let věku (scénáře A, B, C – viz kapitola 3.1 Náklady) při současném zajištění míst pro část dvouletých v mateřských školách, a to v rozsahu, který odpovídá současnému stavu.⁵³ Počty nově budovaných zařízení se přitom budou odvíjet od poptávky rodičů a dětí, naplněnost na 33 % je spíše maximum, kterého bude dosaženo až

⁵¹ Jedná se pouze o jednoduchý příklad založený na odvedech z minimální mzdy 13 350 Kč platná v roce 2019, odvody 6 145 Kč na jedno místo.

⁵² Jedná se pouze o jednoduchý příklad založený na odvedech z minimální mzdy 13 350 Kč platná v roce 2019, odvody 6 145 Kč na jedno místo.

⁵³ Ve školním roce 2018/2019 bylo v mateřských školách umístěno 45 374 dětí mladších tří let. Zdroj: MŠMT, Statistická ročenka školství - výkonové ukazatele; <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

v průběhu několika let. Podpora projektů ze stávajícího operačního programu ESF bude ukončována nejdéle do konce roku 2022.

V rámci této varianty lze pracovat s několika podvariantami řešení zpracování novelizace zákona o dětské skupině a zajištění financování dětských skupin (jeslí).⁵⁴

Varianta 2.1. základní varianta s novelizací upravující v základním rozsahu zejména kvalitu služby péče o děti v dětské skupině

Úprava zákona za účelem zvýšení kvality poskytované služby

Na základě čtyřleté účinnosti zákona a vyhodnocení fungování dětských skupin je s cílem zvýšení kvality péče o předškolní děti navrhováno upravit následující oblasti:

- Zásadní je návrh úpravy počtu pečujících osob na počet dětí – u skupin pro 13–24 dětí se zvyšuje počet pečujících osob o 1, bez ohledu na věk dětí – ve stávající právní úpravě postačí pro tento počet dětí 2 pečující osoby, pokud jsou všechny děti starší 2 let. Navrhována je tedy tato úprava: 1 pečující osoba v dětských skupinách do 6 dětí, 2 pečující osoby v dětských skupinách od 7 do 12 dětí a 3 pečující osoby v dětských skupinách od 13 do 24 dětí. Úprava počtu pečujících osob vychází z vyhodnocení provozu dětských skupin, diskuzí s poskytovateli, ale i z doporučení a dobré praxe ze zahraničí. U nejmenších dětí je důležité zajistit vyšší počet pečujících osob na dítě.⁵⁵
- Současně je za účelem garance kvality poskytované služby a v souladu s vývojem v oblasti vzdělávání žádoucí upravit odbornou způsobilost pečující osoby v jeslích s ohledem na zdravotnické vzdělání. Tedy se bude jednat o odbornou způsobilost k výkonu povolání všeobecné sestry, praktické sestry, dětské sestry, porodní asistentky, zdravotně sociálního pracovníka, zdravotnického záchranáře, psychologa ve zdravotnictví nebo specializovaná způsobilost k výkonu povolání klinického psychologa či lékaře. Současně bude upravena profesní kvalifikace „chůva pro děti v jeslích“, kde bude posílen rozsah kompetencí týkajících se poskytování první pomoci dětem, ošetřování a postupů v případě onemocnění dítěte. Bude stanoveno přechodné období pro poskytovatele, aby se mohli dostatečně připravit na nové podmínky týkající se odborné způsobilosti, a to pro nově evidované poskytovatele do 1. 1. 2022 a pro poskytovatele evidované před účinností zákona do 31. 8. 2024.
- Velmi zásadní je v oblasti podpory kvality služby možnost uložit poskytovateli povinnost dodržovat standardy kvality péče o děti v dětských skupinách. Standardy kvality budou kontrolovat zaměstnanci MPSV.
- U dětských skupin se jasně stanovují pravidla provozu služby – možnost přerušení provozu.
- Navrhuje se upřesnit, že v prostorách určených pro provoz dětských skupin nemohou souběžně s poskytováním péče o děti probíhat žádné jiné činnosti. V případě poskytování služby ve více dětských skupinách jednoho poskytovatele musí být místnosti pro denní pobyt a odpočinek jedné dětské skupiny stavebně odděleny od místností pro denní pobyt a odpočinek druhé dětské skupiny. Mimo provozní dobu mohou být prostory dětských skupin užívány i k jiným činnostem.

⁵⁴ Z uvažovaných variant byly vybrány následující dvě varianty, které vycházejí z nejčastějších diskusí a rovněž jsou ve vztahu k ostatním popsaným variantám v RIA. Lze uvažovat o několika dalších variantách jako nastavení financování pro všechny věkové skupiny dětí v dětských skupinách apod. Nicméně primárním východiskem je nastavit systém péče o děti do tří let financovaný z veřejných zdrojů.

⁵⁵ Pertold, Zapletalová, 2018, Komu školka (ne)pomůže? Zkušenosti ze série reforem předškolní péče v Německu. CERGE.

- Ohledně evidence poskytovatelů služby péče o děti v dětských skupinách se navrhuje změna týkající se dokumentů, které jsou v evidenci zveřejňovány. Povinné přílohy⁵⁶ již nebudou ve veřejné části evidence, a to s ohledem na účinnost nařízení 2016/679 (například nájemní smlouva obsahuje velké množství osobních údajů). S ohledem na množství dokumentů v evidenci není reálné znemožnit možnost identifikace těchto údajů.
- Upraven na základě praktických zkušeností je § 19, který se vztahuje k zániku, zrušení a pozastavení oprávnění k poskytování služby. V rámci současné právní úpravy docházelo k obtížím při uplatňování zákona, protože nebyly jasně stanoveny podmínky, za kterých je možné oprávnění pozastavit či zrušit. Oprávnění bude pozastaveno nově také při nedodržení podmínek evidence dětí či nedodržení podmínek evidence poskytovatele, konkrétně vlastnického nebo jiného práva k užívání prostor, ve kterých je služba péče o dítě v dětských skupinách poskytována.
- Navrhuje se upravit oblast požární ochrany tak, aby byla především zajištěna bezpečnost dětí v zařízení péče o děti v dětských skupinách a nebyly současně zásadně omezeny, jak při zřizování, tak stávajícím provozu. Žadatel o udělení oprávnění poskytovat službu péče o dítě v dětské skupině bude povinen doložit doklad prokazující splnění požadavků požární ochrany zpracovaný osobou, které byla udělena autorizace pro požární bezpečnost staveb podle jiného právního předpisu (dle dohody s GŘ HZS). Stávající poskytovatelé budou mít povinnost uvést prostory, kde je poskytována služba péče o dítě v dětské skupině, v souladu s těmito podmínkami. Přechodné období je navrhováno v délce 2 let.
- Zásadně se posiluje kontrola, a to prostřednictvím MPSV. V současném systému péče o děti neexistuje jednotný systém kontroly kvality péče, cílem je tento systém zlepšit a zavést možnost kontroly kvality péče o děti v gesci MPSV prostřednictvím standardů kvality.

Varianta 2.2. komplexní varianta zahrnující změnu názvu „dětských skupin“ na „jesle“, úpravu služby a snížení spodní hranice věku dětí, kterých se služba týká, na 6 měsíců za dodržení specifických podmínek, systémové financování jeslí z národních zdrojů a umožnění vzniku a rozvoje dalších zařízení

Tato varianta obsahuje úpravu zákona v oblasti posílení kvality služby (viz podvarianta 2.1.) a je dále rozšířena o následující:

- **Návrh na zavedení označení „jesle“**
Navrhuje se označení „dětská skupina“ nahradit lépe identifikovatelným označením „jesle“. Termín je veřejnosti dobře znám jako označení pro kvalitní, dobře dostupné zařízení péče o nejmenší děti. Dále se navrhuje zavést povinnost uvádět označení „jesle“ v názvu zařízení a zákaz užívání tohoto termínu pro jiné typy služeb (např. komerční). Toto opatření reaguje na současné nepřehledné prostředí pro rodiče, jelikož poskytovatelé nemusí zařízení označit jako dětská skupina či mikrojesle a často volí různé názvy od miniškolek, jesliček po jednoslovné názvy služby. Zavedení označení tak jasně odliší kvalitní evidovaná zařízení od neevidované služby.
- **Snížení spodní hranice věku dětí, kterým je služba za poskytována, na 6 měsíců za dodržení specifických podmínek**
Novela zavádí možnost péče o děti ve skupině **maximálně čtyř dětí, jako možnost zajištění míst pro nejmenší děti od šesti měsíců do tří let, resp. do 31.8 po dovršení třetího roku věku,** s ohledem na jejich individuální potřeby. **Menší děti potřebují více individuální péče** zaměřené na rozvoj psychomotorického vývoje a socializaci, spíše než vzdělávání. Podmínky

⁵⁶ Poskytovatel je při žádosti o zařazení do evidence povinen doložit následující dokumenty (přílohy): smlouva o nájmu nebo potvrzení o vlastnictví prostoru, ve kterém je služba poskytována; pojistná smlouva (pojištění odpovědnosti za újmu) a stanovisko příslušné Krajské hygienické stanice.

péče o nejmenší děti v kolektivu do počtu maximálně 4 dětí je snadné flexibilně zřídit a v případě potřeby zase zrušit, protože vzhledem k počtu dětí nevyžadují stavebnětechnické úpravy prostor. Poskytovatelem služby může být fyzická i právnická osoba, která zaměstnává pečující osobu. Okruh možných poskytovatelů se navrhuje s cílem umožnit co největší rozšíření nabídky služeb péče o děti a nastavit jasné podmínky, za nichž je tato péče poskytována.

Dolní věková hranice je nastavena na šest měsíců a horní na tři roky, s překryvem do zahájení školního roku (tedy do 31. 8.) z důvodu návaznosti na nástup do mateřské školy. Tento typ péče má potenciál **vyvést péči o dítě z šedé ekonomiky**, kterou rodiče volí kvůli nedostatečné nabídce a nekomplexní právní úpravě.⁵⁷ To je nevýhodné jak pro rodiče a děti z důvodu nedostatečného zabezpečení kvality, tak pro samotné pečující osoby - chůvy, jelikož se jedná o prekarizovanou formu práce bez sociálních jistot,⁵⁸ a v neposlední řadě rovněž pro stát, který přichází o příjmy z daní a odvodů na sociální zabezpečení.⁵⁹

Dále se navrhuje podpora stravování v jeslích obdobně jako v mateřských školách. Výživové normy pro děti v jeslích stanoví MPSV vyhláškou.

- **Návrh financování jeslí**

Cílem návrhu novely zákona o dětské skupině je kromě přejmenování „dětských skupin“ na „jesle“, úpravy podmínek pro péči o nejmenší děti od 6 měsíců věku v kolektivu maximálně 4 dětí a úpravy vybraných ustanovení zákona, vyplývajících ze zjištěných nedostatků z praxe, i zajištění finančních zdrojů ze státního rozpočtu pro **vytvoření udržitelného systému financování jeslí po ukončení dotační podpory dětských skupin z ESF**. Návrh na financování jeslí z národních zdrojů vychází z usnesení vlády č. 654 z roku 2017, kterým vláda přijala Koncepti rodinné politiky. Tento materiál identifikuje v oblasti péče o mladší předškolní děti nedostatečné kapacity finančně dostupných kvalitních veřejných služeb.

Financování je navrženo prostřednictvím **normativu na obsazené kapacitní místo na základě uzavřené smlouvy s rodičem dítěte do 3 let věku s překryvem do 31.8.; v rámci přechodného ustanovení do 31. 8. 2024 pro děti starší, tedy ve věku do zahájení školní docházky**. Rodič musí prokázat vazbu na trh práce (pracovní smlouva nebo jiný dokument prokazující existenci základního pracovněprávního vztahu nebo služebního poměru rodiče, potvrzení o studiu v denní formě, potvrzení Úřadu práce – krajské pobočky Úřadu práce nebo pobočky Úřadu práce pro hlavní město Prahu o tom, že rodič je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání, čestné prohlášení rodiče, který je osobou samostatně výdělečně činnou, o povinnosti platit zálohy na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti).

Normativ MŠ je počítán na starší děti, ve skupině minimálně 13 dětí na pedagoga, v jeslích o max. 24 dětech se počítá s 3 pečujícími osobami. Financování je navrhováno zálohově (tři zálohy), na místo, které je pokryto smlouvou minimálně na 3 hodiny v daném dni (pokud je obsazeno méně než 5 hodin, bude státní příspěvek náležet jednou polovinou). Dále se navrhuje **v případě, že je v jeslích poskytována strava, nárok na normativ na stravování, obdobně jako v soukromých mateřských školách**. V případě přijetí navrhované právní úpravy jsou zvýšené nároky na státní rozpočet řešeny v rámci přípravy státního rozpočtu na příslušný rok. Státní příspěvek ve stanovené výši může být využit k úhradě mezd, platů a odměn z dohod mimo pracovní poměr personálu zajišťujícího provoz jeslí a vzdělávání pečujících osob v rozsahu

⁵⁷ BARVÍKOVÁ, Jana a Jana PALONCYOVÁ. PÉČE CHŮV. METODIKA PRO CHŮVY. VÚPSV, v.v.i.[online]. 2014 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: http://www.vupsv.cz/sites/File/auditclanky/Barvikova_Paloncova_metodika_chuvy.pdf

⁵⁸ BARVÍKOVÁ, Jana a Jana PALONCYOVÁ. METODIKA PROFESIONALIZACE INDIVIDUÁLNÍ PÉČE O DĚTI – MATEŘSKÁ ASISTENTKA. VÚPSV, v.v.i. [online]. 2014 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: http://www.vupsv.cz/sites/File/audit-clanky/Barvikova_Paloncova_navrh_chuva.pdf

⁵⁹ Viz předchozí odkaz.

stanoveném zákonem a také na výdaje, jak bylo uvedeno výše, související se stravováním dětí, v případě splnění výživové normy stanovené prováděcím právním předpisem.

- Výši normativu stanoví vláda nařízením vždy k 1. lednu pro období příslušného kalendářního roku.

Dle navrženého mechanismusu vláda stanoví nařízením k vždy 1. lednu pro období příslušného kalendářního roku maximální výši úhrady nákladů rodičem a současně stanoví normativy s přihlédnutím k výši normativu na 1 dítě v soukromé mateřské škole pro kalendářní rok, který předchází kalendářnímu roku, na který jsou normativy podle § 20d určeny.

(Současně pro poskytování péče dětem starším během přechodného období je upraven normativ v rámci přechodného ustanovení).

Pokud poskytovatel péče o dítě v jeslích nebude žádat o státní příspěvek, může službu poskytovat bez úhrady nákladů, s částečnou úhradou či s plnou úhradou nákladů rodičem.

- Návrh obsahuje předpoklad, že od 1. září 2024 bude možné zajistit dostatečné kapacity mateřských škol tak, aby jesle cílily pouze na děti mladšího předškolního věku, tj. že od daného období bude služba určena pouze pro děti **do 3 let** (resp. do dne 31. 8. bezprostředně následujícího po dni, kdy dítě dosáhne 3. roku věku). Tento systém reaguje na přednostní umístění dětí starších tří let do mateřských škol. V praxi se tak vytvoří systém, v rámci něhož dítě jednoduše a v návaznosti na školní rok přejde z jeslí do mateřské školy. Je tak zajištěna i návaznost na vynakládání veřejných rozpočtů.

Varianta 3: Rozšíření kapacit v mateřských školách pro nejmenší děti

Tato varianta předpokládá zajištění kapacit v mateřských školách pro děti od šesti měsíců věku v takovém počtu, aby byla zajištěna možnost rodičům navrátit se na trh práce či udržet kontakt se zaměstnáním v době mateřské a rodičovské dovolené. Kapacity mateřských škol budou rozšířeny, aby tyto služby v budoucnu mohlo navštěvovat až 33 % všech dětí do tří let věku (scénáře A, B, C – viz kapitola 3.1 Náklady) při současném zajištění míst pro část dvouletých v mateřských školách, a to v rozsahu, který odpovídá současnému stavu.⁶⁰

V případě této varianty by bylo uvažováno o rozšíření kapacity mateřských škol, které bude realizováno novelou školského zákona, a sice bude nutné upravit věk dětí tak, aby byla zajištěna místa pro děti již od šesti měsíců věku, tak jak je umožněno ve stávajících mikrojeslích, a za přizpůsobení podmínek pro děti nejmenší: pro děti od šesti měsíců do dvou let zajištění péče v uzpůsobených prostorách jeslových tříd mateřských škol s personálem pečujících osob, na které naváže přechodná třída pro děti dvouleté do dovršení tří let, na které navazuje třída klasické mateřské školy pro děti starší tří let.

S novelou školského zákona, která umožní poskytnout péči v mateřských školách dětem od šesti měsíců věku, bude pravděpodobně docházet ke sdílení míst, jako v současných dětských skupinách a mikrojeslích. Odborným odhadem lze předpokládat, že se bude jednat o zhruba stejné procento

⁶⁰ Ve školním roce 2018/2019 bylo v mateřských školách umístěno 45 374 dětí mladších tří let Zdroj: MŠMT, Statistická ročenka školství - výkonové ukazatele; <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

sdílení, tj. cca 30 %. Jelikož v tuto chvíli ke sdílení nedochází, je potřeba při výpočtech připravit požadovanou kapacitu bez zohlednění sdílených míst (viz kapitola 3.1).

Je však nutné upozornit, že Česká školní inspekce vyhodnotila, že **zařazování dětí mladších tří let do věkově smíšených tříd není vhodné**. Materiální vybavení, organizace a obsah vzdělávání často nekorespondují s jejich věkovými potencialitami. Doporučuje děti mladší tří let pokud možno nezařazovat do věkově smíšených tříd, ale raději **vytvářet samostatné třídy**, nebo alespoň třídy pro děti od dvou do čtyř let. Potřeby starších batolat se v mnoha hlediscích výrazně odlišují od potřeb dětí předškolního věku. Kromě odlišných materiálních, vývojových a vzdělávacích potřeb je velmi náročná organizace vzdělávání, protože nejmladší děti potřebují jiný režim dne. **V této obtížné situaci školám pomůže, pokud ve třídě působí chůva, druhý učitel, školní asistent nebo alespoň pomocný pracovník.**⁶¹ Zde je také nutné rovněž uvést, že MŠMT předložilo návrh vyhlášky o předškolním vzdělávání, ve které navrhuje vyjmout povinnost přítomnosti nepedagogického personálu ve třídách s dvouletými dětmi z důvodu neefektivního vynakládání finančních prostředků státního rozpočtu.⁶² Je tedy zřejmé, že cílem není rozšiřovat působnost mateřských škol k zabezpečení dětí mladších, ale je nutné vytvořit dostatečné podmínky pro rozvoj specifických služeb péče a vzdělávání pro děti mladší tří let.

V rámci této varianty by se jednalo o nový koncept předškolní péče a vzdělávání s cílem zajistit kapacity dle Barcelonských cílů.

2.1. Přizpůsobení variant regulaci a její vynucování

Varianta 0, 1 a podvarianta 2.1 není uvažována, protože nevede k vytyčenému cíli, tj. nebude ukotvena péče o děti mladší 1 roku, nebude zajištěno systémové a udržitelné financování služeb po ukončení podpory z ESF ani zvýšena garance poskytované služby, včetně jasného vymezení v systému služeb péče o děti, naopak při variantě nula vzroste celkové administrativní zatížení jak na straně MPSV, tak na straně případných žadatelů a příjemců dotace. Třetině dětí do tří let tak nebude zajištěna docházka do zařízení péče o děti a zároveň nebude zajištěna péče o děti mladší jednoho roku. Rovněž se stíží možnost rodičů k návratu na trh práce, což povede k riziku chudoby rodičů s dětmi, snížení porodnosti a zvýšení nároků v dávkové oblasti. Varianta 3 se rovněž zdá být v rozporu s celkovou koncepcí aktuálního ukotvení péče a vzdělávání v ČR, kdy mateřské školy představují páteří systém vzdělávání, který je v současné době doplněn dětskými skupinami a mikrojeslemi pro děti mladší a pro rodiče k zajištění péče a vzdělávání v místě zaměstnání či péče o sourozence.

3. Vyhodnocení nákladů a přínosů

Náklady opatření se projeví jako výdaje státního rozpočtu na provoz jeslí a mateřských škol. Jedná se o poskytování dotace (varianta 0) nebo příspěvku na provoz evidovaných zařízení od roku 2022 (tj. poskytovatelé budou moci požádat ke konci roku 2021) a také na dostatečné odborné personální zajištění celého systému evidence a finančního mechanismu v rámci systemizovaných míst na MPSV pod státní službou při variantě 2.2.

Na základě zkušeností s realizací projektu *Podpora implementace dětských skupin*, který od roku 2016 poskytuje metodické poradenství, se jeví jako adekvátní rozšíření odboru rodinné politiky a ochrany

⁶¹ [https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Vyrocnizpravy/Kvalita-a-efektivita-vzdelavani-a-vzdelavaci-s-\(2\)](https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Vyrocnizpravy/Kvalita-a-efektivita-vzdelavani-a-vzdelavaci-s-(2)) VÝROČNÍ ZPRÁVA ČESKÉ ŠKOLNÍ INSPEKCE ZA ŠKOLNÍ ROK 2018/2019

⁶² Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 280/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, březen, 2020.

práv dětí, zabývajících se předškolní péčí v gesci MPSV (financováním, kontrolou, evidencí, aplikací zákona o dětské skupině). Tento odbor by měl být rozšířen o 8 systemizovaných míst.

Na zřízení nových jeslí nebudou poskytovány příspěvky ze státního rozpočtu, budou hrazeny z vlastních zdrojů zřizovatele, popřípadě z prostředků ESF podobně jako další náklady související s provozem zařízení.

Pro poskytnutí příspěvku na provoz jeslí je také požadována aktivní účast rodiče na trhu práce (včetně přípravy na budoucí povolání studiem či aktivního hledání zaměstnání)⁶³, proto **nejvýraznější přínosy pro veřejné rozpočty představují celkové odvody ze mzdy pracujících rodičů.** Úspora je rovněž v přímých nákladech na veřejné zdravotní pojištění za nepracujícího rodiče.⁶⁴ Zapojení rodičů na trh práce se projeví tedy vyššími odvody (daň z příjmů fyzických osob a pojistné na sociální a zdravotní pojištění) a ušetřenou platbou státu na veřejné zdravotní pojištění, neboť tito rodiče přestanou být státními pojištěnci.⁶⁵ Zapojení rodičů na trh práce se dále projeví nižším čerpáním pojistných i nepojistných sociálních dávek. Jelikož mateřské školy nevyžadují aktivitu rodiče na trhu práce, nelze příjmy v této podobě vyčíslit přesně, avšak lze odhadovat, že většina rodičů těchto dětí bude službu využívat nejenom kvůli socializaci dětí, ale i z důvodu sladění pracovního a rodinného života.

Pro stanovení nákladů a přínosů jsou používány scénáře A, B a C, viz následující kapitola. Scénář A vychází ze stávajícího stavu, kdy by byl dále financován provoz pouze již zřízených zařízení. Scénář B odpovídá zhruba polovině počtu umístěných dětí na základě Barcelonských cílů a scénář C odpovídá plnému naplnění Barcelonských cílů, tedy je chápán jako naplnění cílového stavu.

3.1. Náklady

Varianta 0: Vytvoření národního dotačního titulu pro dětské skupiny

Tato varianta předpokládá náklady na vytvoření dotačního titulu pro poskytovatele dětských skupin na vznik a provoz služby. Vzhledem k tomu, že se jedná o dotační titul a na dotaci není právní nárok, nebude alokace stanovena tak, aby byl podpořen každý poskytovatel, ale bude se jednat o soutěžní dotační titul. **Alokace dotačního titulu se navrhuje ve výši 1,5 mld. Kč (na základě posledních výzev) tak, aby dotace podpořila alespoň 50 % aktuálních kapacit dětských skupin.** Vzhledem k alokaci dotačního programu bude nutné zajistit minimálně dva pracovníky k administraci a kontrole. Jednalo by se o náklad 1 mil. Kč ročně (2 x 13 platová třída). Rovněž je nutné zohlednit zvýšené náklady na zajištění software pro správu dotace (rozšíření stávajících aplikací, 10 mil. Kč). Nelze ani opomenout zvýšené požadavky na administrativu ze strany žadatelů, kteří budou nuceni administrovat žádosti a související dokumentace o využití dotace.

Varianta 1: Stávající stav zákona bez návazné finanční podpory

Tato varianta nepředpokládá žádné výdaje na zřízení a provoz dětských skupin/mikrojeslí ze státního rozpočtu. Snížené příjmy státního rozpočtu z uplatněné slevy na dani tzv. školkovné se oproti stávajícímu stavu měnit nebudou, případně se sníží, pokud nebudou zařízení, do kterých by rodiče své

⁶³ Modelové situace ekonomické aktivity rodičů představují tabulky č. 12, 13 a 14.

⁶⁴ Od 1. 1. 2019 ve výši 1 067 Kč Kč. <https://www.vzp.cz/platci/informace/povinnosti-platcu-metodika/stat/vymerovaci-zaklad-stat>.

⁶⁵ Odhad formy a rozsahu ekonomické aktivity rodičů vychází ze zkušenosti z projektů *Podpora implementace dětských skupin* a *Podpora implementace služby péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v tzv. mikrojeslích a pilotní ověření služby*.

děti reálně mohli umístit. Současně se rodičům dramaticky zvýší náklady za umístění dítěte v dětské skupině vzhledem k ukončení finanční podpory zařízení z ESF, pro mnoho z nich se bude jednat o nedostupnou službu. S nižší zaměstnaností rodičů souvisí kromě nižších příjmů za daně a odvody také zvýšené nároky na státní rozpočet – platba zdravotního pojištění za tyto osoby, dávkové systémy.

Varianta 2: Novelizace zákona o dětské skupině – úprava služby a nové vymezení věku dětí, kterých se služba bude týkat, zajištění financování stávajících zařízení z národních zdrojů a umožnění vzniku a rozvoje dalších

V rámci této varianty lze pracovat z několika podvariantami řešení zpracování novelizace zákona o dětské skupině a zajištění financování dětských skupin a mikrojeslí.

Varianta 2.1. Základní varianta s novelizací upravující v základním rozsahu zejména kvalitu služby péče v dětské skupině. Tato varianta nepředstavuje náklady pro veřejné rozpočty, jelikož nepředpokládá úpravu financování.

Varianta 2.2. Komplexní varianta zahrnující změnu názvu „dětských skupin“ na „jesle“, úpravu služby a snížení spodní hranice věku dětí, kterých se služba týká, na 6 měsíců za dodržení specifických podmínek, systémové financování jeslí z národních zdrojů a umožnění vzniku a rozvoje dalších zařízení.

Tato varianta obsahuje úpravu zákona v oblasti posílení kvality služby (viz podvarianta 2.1.), **úpravu názvu služby z „dětská skupina“ na „jesle“, stanovení podmínek péče o nejmenší děti a úpravu systémového financování jeslí.**

Věk dětí bude upraven. Bude snížena dolní hranice věku dětí jeslí na 6 měsíců a horní hranice věku dětí na 3 roky, resp. do 31. 8. bezprostředně následujícího po dosažení 3. roku věku dítěte s přechodným ustanovením do 31. 8. 2024 pro dětské skupiny již evidované přede dnem nabytí účinnosti novely zákona. V případě péče o děti mladší 1 roku věku však budou platit specifické podmínky: kapacita jeslí bude v tomto případě omezena na maximálně 4 děti. Zároveň bude zákon upraven na základě zkušeností získaných ze čtyřleté praxe účinnosti tohoto zákona. Financování jeslí bude zajištěno z národních zdrojů, a to v takovém rozsahu, aby tyto služby v budoucnu mohlo navštěvovat až 33 % všech dětí do tří let věku (scénáře A, B, C – viz kapitola 3.1 Náklady) při současném zajištění míst pro část dvouletých v mateřských školách, a to v rozsahu, který odpovídá současnému stavu.⁶⁶

Finanční podpora provozu jeslí z národních zdrojů je koncipována jako mandatorní výdaj z rozpočtu MPSV pro evidované služby na daný kalendářní rok, které o příspěvek na provoz požádají. Příspěvek na provoz na jednu kapacitní jednotku obsazenou dítětem dle platné smlouvy s rodičem a za podmínky aktivity rodiče dítěte na trhu práce. Navrhuje se, aby výši normativu stanovila vláda nařízením vždy do 1. ledna roku, na který je příspěvek poskytován. Vzhledem k předpokladu zajištění dostatečné kapacity mateřských škol od roku 2024 se navrhuje snížení přípustného věku dětí v jeslích na tři roky (tj. do dne 31. 8. bezprostředně následujícího po dni, kdy dítě dosáhne 3. roku věku). V rámci přechodného ustanovení se navrhuje, aby v jeslích evidovaných před účinností zákona byl státní příspěvek na provoz jeslí určen také pro děti starší 3 let k počátku školního roku.

Vláda stanoví nařízením k vždy 1. lednu pro období příslušného kalendářního roku maximální výši úhrady nákladů rodičem a současně stanoví normativy s přihlédnutím k výši normativu na 1 dítě

⁶⁶ Ve školním roce 2018/2019 bylo v mateřských školách umístěno 45 374 dětí mladších tří let. Zdroj: MŠMT, Statistická ročenka školství - výkonové ukazatele; <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

v soukromé mateřské škole pro kalendářní rok, který předchází kalendářnímu roku, na který jsou normativy podle § 20d určeny.

(Současné pro poskytování péče dětem starším během přechodného období je upraven normativ v rámci přechodného ustanovení).

Pokud poskytovatel péče o dítě v jeslích nebude žádat o státní příspěvek, může službu poskytovat bez úhrady nákladů, s částečnou úhradou či s plnou úhradou nákladů rodičem.

Tabulka č. 9a: modelová situace – reálný roční rozpočet jeslí při příspěvku ve výši 238 Kč na den, tj. 5 000 Kč na dítě měsíčně

	Jesle						
počet dětí (míst)	4	6	8	12	15	18	24
pečujících osob	1	1	2	2	3	3	3
mzdové náklady zaměstnavatele za pečující osoby (v Kč)	459 603	459 603	919 206	919 206	1 378 809	1 378 809	1 378 809
státní příspěvek	240 000	360 000	480 000	720 000	900 000	1 080 000	1 440 000
maximální příspěvek od rodičů (v Kč)	213 600	320 400	427 200	640 800	801 000	961 200	1 281 600
Zbývá na měsíc na všechny ostatní provozní náklady (v Kč): nájem, energie, pojištění, spotřební materiál, drobné vybavení, opravy a udržování, mzdové prostředky provozních pracovníků (v Kč)							
	1 166	20 900	2 333	41 800	33 099	62 699	121 899

(Zdroj: MPSV)

Tabulka č. 9b: modelová situace – reálný roční rozpočet jeslí při příspěvku ve výši 357 Kč na den, tj. 7 500 Kč na dítě měsíčně

	Jesle						
počet dětí (míst)	4	6	8	12	15	18	24
pečujících osob	1	1	2	2	3	3	3
mzdové náklady zaměstnavatele za pečující osoby (v Kč)	459 603	459 603	919 206	919 206	1 378 809	1 378 809	1 378 809
státní příspěvek	360 000	540 000	720 000	1 080 000	1 350 000	1 620 000	2 160 000
maximální příspěvek od rodičů (v Kč)	213 600	320 400	427 200	640 800	801 000	961 200	1 281 600
Zbývá na měsíc na všechny ostatní provozní náklady (v Kč): nájem, energie, pojištění, spotřební materiál, drobné vybavení, opravy a udržování, mzdové prostředky provozních pracovníků (v Kč)							
	11 166	35 900	22 333	71 800	70 599	107 699	181 899

(Zdroj: MPSV)

V současné době není sledována mzda/plat pečujících osob v dětských skupinách samostatně, dle aktuálně posledních výstupů Informačního systému o průměrných výdělích pro 1. pololetí roku 2019⁶⁷ by se jednalo o povolání č. 5311 Pracovníci péče o děti v mimoškolních zařízeních a domácnostech s průměrnou hrubou mzdou 21 820 Kč, případně o povolání č. 53111 Zdravotníci pracovníci péče o děti v mimoškolních zařízeních s průměrnou hrubou mzdou 23 853 Kč. (Povolání pečující osoby v dětské skupině není dle těchto statistických údajů dostatečně ohodnoceno – mediánová mzda ženy činí aktuálně 28 481 Kč – tyto údaje však mohou být částečně zkresleny tím,

⁶⁷ Data ohledně mezd z ISPV (únor, 2020) <https://www.ispv.cz/cz/Vysledky-setreni/Archiv/2019.aspx>

že není zcela zřejmé, kam přesně toto povolání zařadit v rámci číselných kódů. Stejně tak nemají poskytovatelé jistotu při zařazování povolání do platové třídy a stupně. MPSV bude proto dále usilovat o zařazení tohoto povolání do katalogu prací. Pro účely výpočtu je nutné vycházet z aktuálních dat – započten je průměr povolání č. 53111 a 5311 včetně zákonných odvodů. Mzdové prostředky jsou reálně vynakládány ve výši 1,25 úvazku – poskytovatel musí zajistit provoz v době dovolené, nemoci a jiných překážek v práci na straně zaměstnance – pečující osoby, počet pečujících osob musí přizpůsobit počtu a věku dětí, jejich individuální vyspělosti a zdravotnímu stavu, délce pobytu v dětských skupinách, zvláště pokud se jedná o děti mladší 2 let – v takovém případě musí zajistit vyšší počet pečujících osob, než je zákonem stanovené minimum.⁶⁸

Na příjmové straně rozpočtu je státní příspěvek v maximální výši, jednalo by se o případ, kdy budou po celý rok obsazena všechna kapacitní místa. Započten je také příspěvek od rodičů modelově ve výši 1/3 min. mzdy, což v roce 2020 činí 4 867 Kč. Z tabulek č. 9a i 9b vyplývá, že zvláště u jeslí s menším počtem dětí na pečující osobu bude nezbytné zajistit vícezdrojové financování (v případě příspěvku 238 Kč na den, tj. 5 000 Kč by u mikrojeslí se 4 dětmi byly prakticky pokryty jen personální náklady), dalším zdrojem mohou být např. prostředky poskytnuté obcí či zaměstnavatelem rodiče. Jesle s počtem dětí vyšším než 12 mají zároveň vyšší náklady spojené s dodržováním přísnějších podmínek.

S poskytováním příspěvku na provoz evidovaným poskytovatelům služby péče o dítě v jeslích souvisí pořízení softwaru, pomocí kterého budou podávány žádosti o finanční podporu, dokládány skutečnosti rozhodné pro nárok na její přiznání a výši. Dle zkušeností s podobnými programy na správu dotačních titulů v gesci MPSV je výše nákladů na pořízení tohoto softwaru odhadována na 30 mil. Kč s ročními náklady na údržbu ve výši 2 mil. Kč. **Náklady na další vzdělávání pečujících osob, které je nezbytné pro zvýšení kvality služeb péče o děti, budou provozním nákladem jeslí,** nebudou na ně poskytovány zvláštní příspěvky ze státního rozpočtu nad rámec stanoveného normativu. Především z finančních důvodů není počítáno se vznikem systému akreditovaného vzdělávání pro pečující osoby, je možné využívat nabídky vzdělávacích aktivit, které již na trhu jsou, včetně e-learningové formy. **MPSV pořádá v rámci projektů semináře zdarma, jinak se náklady na vzdělávání v předepsaném rozsahu (8 hodin ročně) pohybují v rozmezí 1 000 – 4 000 Kč na osobu.**

V případě, že příspěvek ze státního rozpočtu a příspěvky rodičů nepokryjí zřizovateli náklady spojené s provozem jeslí, bude možné další výdaje hradit z finančních prostředků z rozpočtů územních samosprávných celků, fondů Evropské unie, darů a dědictví.

Vzhledem k tomu, že veřejné prostředky budou sloužit k úhradě pouze míst dětí zaměstnaných rodičů, studentů nebo rodičů pracovní místo aktivně hledajících, bude mít opatření kromě dopadu na výdajovou stranu státního rozpočtu i pozitivní dopad na stranu příjmovou. Další pozitivní dopady lze očekávat v oblasti úspor na nepojistných dávkách, úspor na opatřeních aktivní politiky zaměstnanosti, úspor na opatřeních sociální politiky (např. prevence vlivu rozpadu rodin), růstu HDP vlivem růstu produktivity práce atd.

Implementace návrhů vyžaduje náklady na zajištění 8 nových systemizovaných míst pod státní službou na MPSV zařazených ve 12., 13. a 14. platové třídě. Odhad režijních nákladů spojených se správou a administrací zobrazuje Tabulka č. 10. Tito zaměstnanci se budou rovněž podílet na činnostech

⁶⁸ Předkladatel bere na vědomí, že stejně jako se bude do budoucna vyvíjet nákladovost zařízení, která se bude promítat do návrhu výše normativu, budou v něm zohledněny i aktuální výše mezd/ plat v daných letech (jen v za roce 2019 se mzdy zvedly o 7,1 %).

spojených se žádostmi o příspěvek na provoz jeslí, tj. např. posuzování těchto žádostí, poskytování prostředků a kontrole, včetně kontroly na místě.

Tabulka č. 10: Přehled ročních osobních nákladů na státní zaměstnance⁶⁹.

Zaměstnanci	Roční náklady
6 x 12. platová třída: pracovníci zajišťující vedení evidence jeslí, řeší přerušení či zrušení oprávnění, dále kontrolují dodržování standardů kvality a rovněž zajišťují proces financování	2,75 mil. Kč
1 x 13. platová třída (metodický pracovník): mají na starosti metodický výklad zákona a podmínek financování ze státního rozpočtu	0,5 mil. Kč
1x 14. platová třída (vedoucí): dle zákona o státní službě č. 234/2014 Sb. řídí oddělení	0,7 mil. Kč
Celkem	3,95 mil. Kč

(Zdroj: MPSV)

Poskytovatel není povinen dítěti poskytovat stravovací služby, není-li dohodnuto jinak. Pokud zajišťuje dítěti stravu poskytovatel, poskytuje se dítěti v jeslích normativ na stravu, který zahrnuje stravování po dobu jeho pobytu v jeslích. V současné době hradí stravu včetně mzdových prostředků spojených s její přípravou a výdejem plně rodiče, oběd tak stojí v průměru 50–75 Kč, přičemž v mateřské škole je částka na oběd pro strážníka stanovena na 14–25 Kč⁷⁰. Někteří rodiče zvláště malých dětí rádi využívají možnost vlastní stravy, v některých regionech je obtížné zajistit vhodného dodavatele dětské stravy. **Ministerstvo stanoví prováděcím právním předpisem výživové normy pro děti v jeslích od 1 roku do 3 let. Normativ pro daný rok stanoví vláda nařízením. Navrhuje se stanovit normativ ve výši 10 Kč na den, tj. 200 Kč na dítě na měsíc v případě poskytnutí stravy dítěti.** Je možné předpokládat, že této možnosti bude využito ve většině jeslí.

U varianty 2.2. scénáře A by se jednalo o částku 36,7 mil. Kč, u scénáře B o částku 59,5 mil. Kč a u scénáře C o částku 119,0 mil. Kč.

- **Scénář A** (regresivní scénář) předpokládá, že bude zachována kapacita dosažená podporou ESF – 408 míst v jeslích pro nejmenší děti od 6 měsíců věku v kolektivu maximálně 4 dětí a 14 872 v jeslích. Odhadované výdaje státního rozpočtu pro tuto variantu prostřednictvím příspěvku na obsazené kapacitní místo včetně nákladů odboru MPSV (3,95 mil. Kč) a roční údržby softwaru (2 mil. Kč) jsou ve výši **922,8 mil. Kč při normativu 238 Kč na den, tj. 5 000 Kč měsíčně, resp. 1381,2 mil. Kč při normativu 357 Kč na den, tj. 7 500 Kč**, částka nezahrnuje výdaje spojené s normativem na stravu ve výši 36,7 mil. Kč. Do jeslí pro nejmenší děti bude umístěno 714 dětí a do jeslí bude umístěno 19 300 dětí (náklady vztažené k počtu umístěných dětí dle jednotlivých scénářů představují tabulky č. 12a – pro normativ 5 000 Kč měsíčně a 12b – pro normativ 7 500 Kč měsíčně).
- **Scénář B** (realistický scénář) počítá se zajištěním míst pro 3 000 dětí v jeslích pro nejmenší děti od 6 měsíců věku v kolektivu maximálně 4 dětí a pro 30 000 dětí v jeslích, což odpovídá zhruba polovině požadovaných umístěných dětí na základě Barcelonských cílů a přibližné kapacity dětských skupin 23 080 a jeslí 1 712. Tento počet odpovídá odbornému odhadu vzhledem k existující sledované poptávce po službách péče o děti do tří let do roku 2030. Odhadované

⁶⁹ Návrh počtu systemizovaných míst vychází z dosavadní praxe při finanční a metodické podpoře obdobného rozsahu. Je možné, že při implementaci návrhu v praxi bude potřeba zajistit odlišný počet systemizovaných míst.

⁷⁰ VYHLÁŠKA 107/2005 Sb. o školním stravování

výdaje státního rozpočtu pro tuto variantu jsou ve výši **1 493,5 mil. Kč při normativu 238 Kč na den, tj. 5 000 Kč měsíčně, resp. 2 237,3 Kč při normativu 357 Kč na den, tj. 7 500 Kč**, částka nezahrnuje výdaje spojené s normativem na stravu ve výši 59,5 mil. Kč. Tato varianta je vzhledem k současné situaci nejpravděpodobnější, přičemž nárůst počtu jeslí bude pozvolný (viz tab. č. 13 a a 13 b).

- **Scénář C** (progresivní scénář) počítá se zajištěním míst pro 6 000 dětí v jeslích pro nejmenší děti od 6 měsíců věku v kolektivu maximálně 4 dětí (kapacita 3 424) a pro 60 000 dětí v jeslích, (kapacita 46 160). Odhadované výdaje státního rozpočtu pro tuto variantu jsou ve výši **2 981,0 mil. Kč při normativu 238 Kč na den, tj. 5000 Kč měsíčně, resp. 4 468,6 mil. Kč při normativu 357 Kč na den, tj. 7 500 Kč**, výdaje na stravu 119,0 mil. Kč.

Odhad výdajů státního rozpočtu souvisejících s jednotlivými možnými scénáři (A, B, C) v rámci varianty 2.2 vychází z výpočtů výdajů na jedno kapacitní místo. Vzhledem k věku dětí je možné předpokládat, že bude i nadále docházet ke sdílení těchto míst, kdy jeslích pro nejmenší děti bude 4 místa sdílet 7 dětí, a v jeslích bude 12 míst sdílet 15 dětí.⁷¹ V takovém případě jsou náklady na umístění stanoveného počtu dětí nižší, než kdyby bylo nutné budovat plné kapacity. Počet dětí umístěných v jednotlivých variantách je popsán v kapitole 2.

Varianta 3 – zajištění kapacit v rámci mateřských škol

Vzhledem k tomu, že v současných mikrojeslích a dětských skupinách dochází ke sdílení míst, jsou zde náklady na jedno umístěné dítě nižší než náklady na kapacitní místo. Odhad výdajů státního rozpočtu souvisejících s jednotlivými možnými scénáři (A, B, C) v rámci varianty 3 vychází z výpočtů výdajů na jedno umístěné dítě a odhadu počtu dětí umístěných v jednotlivých zařízeních. Výpočet výdajů na jedno umístěné dítě v mateřské škole vychází z údajů mateřských škol ve Středočeském kraji, který byl vybrán jako příklad.

Je však nutné brát v úvahu další vícenáklady na zajištění zvýšeného počtu pomocného personálu. Z aktuálních dat MŠMT víme, že na jednu třídu dvouletých s 20 dětmi je 1 chůva. RIA k novele vyhlášky č. 14/2015 Sb., o předškolním vzdělávání ukazuje, že náklady na nepedagogický personál pomáhající v třídách s dětmi v rozmezí 2-3 let, nebo kde jsou čtyři a více těchto dětí, představují 1,3 mld. Kč. Dále by tato varianta musela zohledňovat snížení skupin s malými dětmi alespoň na šestičlenné, případně čtyřčlenné skupiny. Čímž by bylo nutné připočíst ještě příspěvky aktuálně na mikrojesle a dětské skupiny.

Porovnání nákladů v rámci jednotlivých typů služeb

Tabulka č. 11a: Porovnání příspěvku na provoz jeslí a mateřské školy (normativ 238 Kč/den, tj. 5 000 Kč/měsíc).

⁷¹ Vychází ze zkušeností z projektů *Podpora implementace dětských skupin* a *Podpora implementace služby péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v tzv. mikrojeslích a pilotní ověření služby*.

	jesle pro nejmenší děti ⁷²	jesle ⁷³	MŠ ⁷⁴
Vstupní parametry			
Počet míst	4	12	20
Počet dětí, které se střídají na těchto kapacitních místech	7	15	20
Příspěvek na provoz (v Kč)			
Příspěvek státu na provoz	240 000	720 000	1 075 680
Příspěvek obce na provoz ⁷⁵			219 100
Jednotkové měsíční výdaje (v Kč)			
Příspěvek státu a obce na jedno dítě (v Kč)	2 857	4 000	5 395
Příspěvek na jedno kapacitní místo (v Kč)	5 000	5 000	5 395

(Zdroj: MPSV)

Tabulka č. 11b: Porovnání příspěvku na provoz jeslí a mateřské školy (normativ 357 Kč/den, tj. 7 500 Kč/měsíc).

⁷² Vychází ze zkušeností z projektů *Podpora implementace služby péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v tzv. mikrojeslích a pilotní ověření služby*.

⁷³ Vychází ze zkušeností z projektů *Podpora implementace dětských skupin*.

⁷⁴ Vypočet vychází z analýzy financování mateřských škol ve Středočeském kraji. Analýza vychází z průměrných údajů za malé mateřské školy ve Středočeském kraji v roce 2016. Náklady na provoz zařízení jsou určeny jako průměrné náklady na jedno dítě v mateřské škole do 25 dětí ve Středočeském kraji v roce 2016 násobené 20 dětmi. Příspěvek státu odpovídá částce normativu pro mateřské školy s 20 dětmi v roce 2016 ve Středočeském kraji. Příspěvek obce je neinvestiční příspěvek obce příspěvkové organizaci (průměrný příspěvek obcí s mateřskou školou do 25 dětí na jedno dítě a měsíc činil dopočtených 913 Kč). Aktuálně je však nutné vzít v úvahu, že náklady na dítě se rapidně zvyšují i s růstem mezd pedagogů. Hrubá měsíční mzda podle skupin – Učitel v oblasti předškolní péče (mediánová hodnota) byla v roce 2017 na úrovni 24 197 Kč/měs., v roce 2018 ve výši 29 516 Kč/měs., v roce 2019 dosáhla 33 858,-Kč/měs. Obdobně je rovněž nutné přihlídnout k růstu normativu na soukromé mateřské školy: 46 175 Kč/rok 2017, 50 036 Kč/rok 2018, 55 664 Kč/rok 2019. V roce 2023 se tedy bude jednat již o vyšší částky.

⁷⁵ V současné chvíli se obce na provozu dětských skupin a mikrojeslí většinou nepodílejí, na financování nákladů spojených s provozem mateřských škol je určeno také rozpočtové určení daní.

	jesle pro nejmenší dětí ⁷⁶	jesle ⁷⁷	MŠ ⁷⁸
Vstupní parametry			
Počet míst	4	12	20
Počet dětí, které se střídají na těchto kapacitních místech	7	15	20
Příspěvek na provoz (v Kč)			
Příspěvek státu na provoz	360 000	1 080 000	1 075 680
Příspěvek obce na provoz ⁷⁹			219 100
Jednotkové měsíční výdaje (v Kč)			
Příspěvek státu a obce na jedno dítě (v Kč)	4 286	6 000	5 395
Příspěvek na jedno kapacitní místo (v Kč)	7 500	7 500	5 395

(Zdroj: MPSV)

Provozní náklady

Celkový dopad na straně výdajů státního rozpočtu pro všechny uvažované varianty zobrazuje Tabulka č. 12a/b. Ve výpočtech je kalkulováno s navrhovaným příspěvkem na jedno místo ve výši 5 000 Kč měsíčně. Opět se předpokládá, že čtyři místa v jeslích pro nejmenší bude sdílet 7 dětí a 12 míst v jeslích bude sdílet 15 dětí.

Tabulka č. 12a: Celkové roční výdaje státního rozpočtu na financování provozu jednotlivých zařízení ve třech variantách (normativ 5 000 Kč).

	Kapacita jeslí	Dětí v jeslích	Kapacit a jeslí pro nejmen ší děti	Dětí v jeslí ch pro nejm enší dětí	MŠ (v mil. Kč)	Příspěvek na obsazené kapacitní místo	Odbor MPSV včetně SW (v mil. Kč)	Roční výdaje (v mil. Kč)
Varianta 0	7 840	8 400	0	0	-	-	11,0	1 500, 0
Varianta 1	2 800	2 800	0	0	-	-	0	0
Varianta 2.1.	2 800	2 800	0	0	-	-	0	0

⁷⁶ Vychází ze zkušeností z projektů *Podpora implementace služby péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v tzv. mikrojeslích a pilotní ověření služby*.

⁷⁷ Vychází ze zkušeností z projektů *Podpora implementace dětských skupin*.

⁷⁸ Vypočet vychází z analýzy financování mateřských škol ve Středočeském kraji. Analýza vychází z průměrných údajů za malé mateřské školy ve Středočeském kraji v roce 2016. Náklady na provoz zařízení jsou určeny jako průměrné náklady na jedno dítě v mateřské škole do 25 dětí ve Středočeském kraji v roce 2016 násobené 20 dětmi. Příspěvek státu odpovídá částce normativu pro mateřské školy s 20 dětmi v roce 2016 ve Středočeském kraji. Příspěvek obce je neinvestiční příspěvek obce příspěvkové organizaci (průměrný příspěvek obcí s mateřskou školou do 25 dětí na jedno dítě a měsíc činil dopočtených 913 Kč. Aktuálně je však nutné vzít v úvahu, že náklady na dítě se rapidně zvyšují i s růstem mezd pedagogů. Hrubá měsíční mzda podle skupin – Učitel v oblasti předškolní péče (mediánová hodnota) byla v roce 2017 na úrovni 24 197 Kč/měs., v roce 2018 ve výši 29 516 Kč/měs., v roce 2019 dosáhla 33 858,-Kč/měs. Obdobně je rovněž nutné přihlídnout k růstu normativu na soukromé mateřské školy: 46 175 Kč/rok 2017, 50 036 Kč/rok 2018, 55 664 Kč/rok 2019. V roce 2023 se tedy bude jednat již o vyšší částky.

⁷⁹ V současné chvíli se obce na provozu dětských skupin a mikrojeslí většinou nepodílejí, na financování nákladů spojených s provozem mateřských škol je určeno také rozpočtové určení daní.

Varianta 2.2., scénář A	14 872	19 300	408	714	-	916,8	6,0	922,8
Varianta 2.2., scénář B	23 080	30 000	1 712	3 000	-	1 487,5	6,0	1 493,5
Varianta 2.2., scénář C	46 160	60 000	3 424	6 000	-	2 975,0	6,0	2 981,0
Varianta 3, scénář A		19 300		714	1 296		Náklady MŠMT	vícenáklady 916,8
Varianta 3, scénář B		30 000		3 000	2 136		Náklady MŠMT	vícenáklady 1 487,5
Varianta 3, scénář C		60 000		6 000	4 273		Náklady MŠMT	vícenáklady 2 975,0

(Zdroj: MPSV)

Tabulka č. 12b: Celkové roční výdaje státního rozpočtu na financování provozu jednotlivých zařízení ve třech variantách (normativ 7 500 Kč).

	Kapacita jeslí	Děti v jeslích	Kapacita a jeslí pro nejmenší děti	Děti v jeslích pro nejmenší děti	MŠ (v mil. Kč)	Příspěvek na obsazené kapacitní místo	Odbor MPSV včetně SW (v mil. Kč)	Roční výdaje (v mil. Kč)
Varianta 0	7 840	8 400	0	0	-	-	11,0	1 500,0
Varianta 1	2 800	2 800	0	0	-		0	0
Varianta 2.1	2 800	2 800	0	0	-		0	0
Varianta 2.2., scénář A	14 872	19 300	408	714	-	1 375,2	6	1 381,2
Varianta 2.2., scénář B	23 080	30 000	1 712	3 000	-	2 231,3	6	2 237,3
Varianta 2.2., scénář C	46 160	60 000	3 424	6 000	-	4 462,6	6	4 468,6
Varianta 3, scénář A		19 300		714	1 295,7		Náklady MŠMT	vícenáklady 1 375,2
Varianta 3, scénář B		30 000		3 000	2 136,4		Náklady MŠMT	vícenáklady 2 231,3
Varianta 3, scénář C		60 000		6 000	4 272,8		Náklady MŠMT	vícenáklady 4 462,6

(Zdroj: MPSV)

Do celkových ročních výdajů je nutné zahrnout i jednorázové náklady na pořízení softwaru u varianty 0 (rozšíření aplikací pro dotační řízení) a podvarianty 2.2 (příspěvek). U podvarianty 2.2. budou pomocí softwaru podávány žádosti o finanční podporu, které činí přibližně 30 mil. Kč na vývoj software (v režimu veřejné zakázky) a rovněž náklady na údržbu systému (cca 2 mil. Kč ročně).

- Nulová varianta a varianta 1 kalkulují s tím, že mikrojesle zaniknou. Nulová varianta předpokládá podporu dětských skupin prostřednictvím dotačního titulu a zachování 50 % dětských skupin. Varianta 1 a varianta 2.1. dále předpokládá, že zůstane v provozu 15 % dětských skupin, a to bez jakékoliv veřejné podpory. Ve srovnání se současným stavem to povede k nárůstu výdajů státního rozpočtu, protože řada dnes pracujících rodičů se stane ekonomicky neaktivními a z titulu péče o dítě budou státními pojištěnci.
- Varianta 2.2. obsahuje scénáře A, B, C dle umístěných dětí (pro srovnání výše normativu 5 000 Kč a 7 500 Kč). Ve variantě 2.2. a scénáři A do jeslí pro nejmenší děti bude umístěno 714 dětí (kapacita 408) a do ostatních jeslí bude umístěno přibližně 19 300 dětí (kapacita 14 872). Odhadované výdaje státního rozpočtu pro tento scénář jsou ve výši **922,8 mil. Kč při normativu 5 000 Kč měsíčně, resp. (1381,2 mil. Kč při normativu 7 500 Kč)** a 79,2 mil. Kč na náklady na stravné. Ve scénáři B bude umístěno 3 000 dětí do jeslí pro nejmenší děti (kapacita 1 712) a do ostatních jeslí 30 000 dětí (kapacita 23 080). Odhadované výdaje státního rozpočtu tohoto scénáře jsou ve výši **1 493,5 mil. Kč (2 237,3 mil. Kč)**. Scénář C předpokládá, že do jeslí pro nejmenší děti bude umístěno 6 000 dětí (kapacita 3 424) a do ostatních jeslí 60 000 dětí (kapacita 46 160). Odhadované výdaje státního rozpočtu pro tento scénář jsou ve výši **2 981,0 mil. Kč při normativu 5 000 Kč měsíčně, resp. 4 468,6 mil. Kč při normativu 7 500 Kč**.
- Varianta 3: požadovaná kapacita míst bude zabezpečena mateřskými školami. **K současným nákladům na zajištění míst pro děti v MŠ, bude připočtena nákladnost / vícenáklad na zajištění péče o děti dle následujících scénářů:** scénáře A (regresivní), B (realistický), C (progresivní) dle počtu umístěných dětí. Ve scénáři A bude do mateřských škol umístěno 20 014 dětí. Odhadované výdaje státního rozpočtu pro tento scénář jsou ve výši **1 295,7 mil. Kč**. Ve scénáři B bude umístěno 33 000 dětí. Odhadované výdaje státního rozpočtu tohoto scénáře jsou ve výši **2 136,4 mil. Kč**. Scénář C předpokládá umístění 66 000 dětí. Odhadované výdaje státního rozpočtu pro tento scénář jsou ve výši **4 272,8 mil. Kč** (je možné předpokládat, že se normativy pro mateřské školy budou zvyšovat v souvislosti s nárůstem mezd pedagogů a reformou financování).

Podpora jeslí tak, jak ji navrhuje úprava v podvariantě 2.2., se **vhodně doplňuje se systémem mateřských škol** a zefektivňuje systém státem regulované a (částečně) financované péče a předškolního vzdělávání. Úprava **stanovuje spodní věkovou hranici dětí**, a to na šest měsíců při dodržení specifických podmínek, tedy především péče o děti maximálně 4 děti současně. Horní věková hranice tří let je stanovena v návaznosti na nárok na přednostní přijetí k předškolnímu vzdělávání konkrétně do 31. 8. po dovršení 3. roku věku s přechodným ustanovením pro již evidované dětské skupiny do 31. 8. 2024, tj. po roce 2024 se očekává zajištění dostatečné kapacity mateřských škol a v souvislosti s tím bez výjimky omezení věku v jeslích **do tří let** (tj. do dne 31. 8. bezprostředně následujícího po dni, kdy dítě dosáhne 3. roku věku).⁸⁰ Z evaluace dotačních výzev na dětské skupiny a mikrojesle totiž vyplývá, že v důvodech volby konkrétního zařízení, které mělo dítě navštěvovat, u rodičů největší roli sehrávalo, že zařízení přijímalo děti mladší tří let a kvalita poskytovaných služeb. Pokud však rodiče po nějaké době zvažovali odchod dítěte ze zařízení, tak mezi důvody k odchodu bez ohledu na věk převažoval přestup do mateřské školy. S povinnou předškolní docházkou a povinností přijímat děti čtyřleté i tříleté (rozhodující je narození do začátku školního roku, tj. 1. září), budou pro starší děti zajištěna místa v mateřských školách a jesle pokryjí poptávku po umístění mladších dětí.

Tabulka 13a: Předpokládané náklady státního rozpočtu na provoz jeslí do roku 2030 při normativu 238 Kč/den, tj. 5 000 Kč/měsíc (podvarianta 2.2.).

⁸⁰ Starší děti budou moci dětské skupiny navštěvovat, ale náklady budou hradit rodiče, případně poskytovatel.

Rok	Počet jeslí	Kapacita jeslí	Dětí v jeslích	Počet jeslí pro nejm enší dětí	Kapacita jeslí pro nejmenší dětí	Dětí v jeslí ch pro nejm enší dětí	Příspěvek na kapacitní místa (mil. Kč)	Odbor MPSV včetně SW (mil. Kč)	Celkové náklady (mil. Kč)
2022	1150	14872	19334	102	408	714	458,4	39,6	498,0
2023	1237	15916	20691	143	572	1001	989,3	6,0	995,3
2024	1323	16948	22032	184	736	1288	1 061,0	6,0	1 067,0
2025	1408	17968	23358	225	900	1575	1 132,1	6,0	1 138,1
2026	1493	18988	24684	266	1064	1862	1 203,1	6,0	1 209,1
2027	1578	20008	26010	307	1228	2149	1 274,2	6,0	1 280,2
2028	1663	21028	27336	348	1392	2436	1 345,2	6,0	1 351,2
2029	1748	22048	28662	389	1556	2723	1 416,2	6,0	1 422,2
2030	1834	23080	30004	428	1712	2996	1 487,5	6,0	1 493,5

(Zdroj: MPSV)

Tabulka 13b: Předpokládané náklady státního rozpočtu na provoz jeslí do roku 2030 při normativu 357 Kč/den, tj. 7 500 Kč/měsíc (podvarianta 2.2.).

Rok	Počet jeslí	Kapacita jeslí	Dětí v jeslích	Počet jeslí pro nejm enší dětí	Kapacita jeslí pro nejmenší dětí	Dětí v jeslí ch pro nejm enší dětí	Příspěvek na kapacitní místa (mil. Kč)	Odbor MPSV včetně SW (mil. Kč)	Celkové náklady (mil. Kč)
2022	1150	14872	19334	102	408	714	1 375,2	39,6	1 414,8
2023	1237	15916	20691	143	572	1001	1 483,9	6,0	1 489,9
2024	1323	16948	22032	184	736	1288	1 591,6	6,0	1 597,6
2025	1408	17968	23358	225	900	1575	1 698,1	6,0	1 704,1
2026	1493	18988	24684	266	1064	1862	1 804,7	6,0	1 810,7
2027	1578	20008	26010	307	1228	2149	1 911,2	6,0	1 917,2
2028	1663	21028	27336	348	1392	2436	2 017,8	6,0	2 023,8
2029	1748	22048	28662	389	1556	2723	2 124,4	6,0	2 130,4
2030	1834	23080	30004	428	1712	2996	2 231,3	6,0	2 237,3

(Zdroj: MPSV)

Jedná se o modelovou variantu, při níž je předpokládáno, že počty jeslí budou meziročně narůstat přibližně rovnoměrně, nově vznikající jesle pro nejmenší děti budou mít kapacitu 4 děti a ostatní jesle kapacitu 12 dětí. Dle počtu podpořených projektů v rámci nových výzev je možné predikovat, že v roce 2020 bude evidováno 1 150 dětských skupin, přičemž jejich přesnou kapacitu není v tuto chvíli možné stanovit, předpokládáme nejčastější variantu, kapacitu 12 míst. Na podzim 2019 byly uvedeny do provozu poslední z mikrojeslí podpořených z ESF a jejich počet nebude do konce programového období dále narůstat. Počty dětí na sdílených místech zcela přesně odpovídající kapacitě pro model 30 000 dětí v jeslích a 3 000 dětí v mikrojeslích není možné stanovit, navíc sdílení míst je vždy hodnota přibližná. Příspěvek na provoz jednoho kapacitního místa je stanoven na 5 000 Kč, resp. 7 500 Kč měsíčně,⁸¹ přičemž v jeslích bude pravděpodobně i nadále docházet ke střídání dětí (tzn. v jeslích 15 dětí na 12 kapacitních míst a v jeslích pro nejmenší děti 7 dětí na 4 kapacitní místa). Z ESF budou dětské skupiny a mikrojesle financovány nejdéle do konce roku 2022. Dále je započítán jednorázový náklad na

⁸¹ Vzhledem k účinnosti zákona od roku 2022 a vývoji cen, mezd/platů, bude přesná částka normativu stanovena nejpozději k 1.1.2023 dle zákona.

zřízení 8 systemizovaných míst v rámci MPSV a jejich roční mzdové náklady a náklad na pořízení softwaru pro administraci státního financování (předběžný odhad 30 mil. Kč) a jeho roční údržbu (předběžný odhad 2 mil. Kč ročně).

3.3. Přínosy

Varianta 0 - Vytvoření národního dotačního titulu pro dětské skupiny

Nulová varianta znamená, že mikrojesle zaniknou, finanční podpora dětských skupin prostřednictvím dotačního titulu umožní zachování 50 % současného počtu dětských skupin. Nebude možné podpořit kvalitu, systémový vznik a rozvoj sítě služeb. Z odvodů rodičů budou i v této variantě plynout příjmy do státního rozpočtu, a to v odhadované výši 661 mil. Kč. Nemožnost vrátit se na trh práce sníží nabídku pracovníků a zvýší nákladovost v dávkových systémech.

a) Rodiče s dětmi

V případě zachování 50 % dětských skupin bez veřejné podpory dojde k zajištění participace rodičů využívajících tuto službu péče o dítě na trhu práce pouze pro takto omezený počet rodičů, kteří budou moci dítě do dětské skupiny umístit. Tito rodiče pak zároveň budou moci uplatnit slevu na dani z příjmů, tzv. školovné. Pro většinu rodičů však budou dětské skupiny finančně nedostupné, tito rodiče mohou dlouhým pobytem mimo trh práce ztratit své profesní dovednosti a tím i hodnotu na trhu práce.

Z hlediska dítěte je nutné poznamenat, že umístění dítěte do dětské skupiny představuje pro děti a jejich rodiče několik výhod. Dítě je v malém kolektivu, pečují o něj kvalifikované pečující osoby a dítě samo se cítí spokojeně v bezpečném prostředí, kde má možnost se setkávat s dalšími dětmi a objevovat svět. Individuální péče o svěřené děti v dětských skupinách je zaměřená na rozvoj schopností, dovedností a návyků s ohledem na věk dítěte. Pečující osoby dbají na bezpečnost a zdraví dětí, pobyt na čerstvém vzduchu, dostatečný spánek, zajištění a rozvoj osobní hygieny. Služba je **vždy doplňkem péče rodinné**, není její náhradou a odpovídá individuálním potřebám dětí.

b) Poskytovatelé služeb péče o děti

Přínosem je zachování fungování části zařízení stávajících poskytovatelů. Většina současných poskytovatelů však službu nebude moci poskytovat. Dopad na zaměstnanost a pracovní místa.

c) Pečující osoby

Pro pečující osoby je přínosem zajištění pracovních míst ve stávajících 50 % dětských skupin. Pečující osoby z 50 % stávajících dětských skupin však o pracovní místo přijdou. Aktuálně by se jednalo o 1 tis. osob bez práce.

d) Zaměstnavatelé

Hlavním přínosem pro zaměstnavatele je větší zapojení rodičů využívajících služeb dětských skupin na trhu práce. Náklady vzniklé na straně zaměstnavatelů jakožto poskytovatelů služby péče o dítě v dětské skupině jsou do jisté míry kompenzovány tím, že jsou pro účely výpočtu daňového základu zahrnuty mezi výdaje (náklady) vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů⁸². Přínosem na straně zaměstnavatele je úspora v podobě udržení kvalifikované pracovní síly bez nutnosti investování do kvalifikace nového zaměstnance a možnost udržení si zkušených zaměstnanců. Dále lze uvést rovněž motivaci a vyšší loajalitu zaměstnanců a zvýšení prestiže firmy. Nicméně řadě zaměstnavatelů vznikne ztráta tím, že se zkušení zaměstnanci nebudou moci z důvodu péče o malé dítě vrátit do zaměstnání, během dlouhého pobytu mimo trh práce dojde u nich ke ztrátě nabytých profesních dovedností.

⁸² Zákon č. 586/1992 Sb., Zákon o daních z příjmů, §24, odst. 2, písmeno zs

e) Územní samosprávné celky

Územní samosprávné celky mohou být jedny z poskytovatelů služby péče o dítě v dětské skupině. Přínosem je větší dostupnost služeb péče o děti v daném regionu a nulová administrativní a finanční zátěž v případě, kdy bude zajištěna dostupnost služeb péče o děti skrze dětské skupiny dalšími subjekty, kterými jsou např. nestátní neziskové organizace či zaměstnavatelé.

f) Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvu práce a sociálních věcí vznikají přínosy v souvislosti s tím, že nebude nezbytně nutné řešit další administrativní nároky vyjma zajištění dotačního řízení, pokud se dále dětské skupiny a mikrojesle nebudou zásadně podporovat.

g) Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce, krajské hygienické stanice, Hasičský záchranný sbor ČR, stavební úřady

Přínosem je, že orgánům ochrany veřejného zdraví, orgánům, které mají v kompetenci posuzovat soulad se stavebními a požárními, případně dalšími předpisy, nebudou vznikat významné náklady.

Varianta 1 – stávající stav zákona bez návazné finanční podpory

Tato varianta znamená, že mikrojesle zaniknou a zůstane v provozu 15 % dětských skupin⁸³, a to bez jakékoliv veřejné podpory. Z odvodů rodičů budou i v této variantě plynout příjmy do státního rozpočtu, a to v odhadované výši 220,4 mil. Kč. Nicméně oproti současnému stavu se nejedná o částku navíc, naopak vzhledem k výraznému snížení počtu rodičů, kteří budou moci dětských skupin využít, a řada z nich nebude aktivní na pracovním trhu, se jedná ve výsledku o ztrátu. Nemožnost vrátit se na trh práce sníží nabídku pracovníků a zvýší nákladovost v dávkových systémech. Následující část textu popisuje přínosy specificky pro dotčené subjekty.

a) Rodiče s dětmi

V případě zachování 15 % dětských skupin bez veřejné podpory dojde k zajištění participace rodičů využívajících tuto službu péče o dítě na trhu práce pouze pro takto omezený počet rodičů, kteří budou moci dítě do dětské skupiny umístit. Tito rodiče pak zároveň budou moci uplatnit slevu na dani z příjmů, tzv. školovné. Pro většinu rodičů však budou dětské skupiny finančně nedostupné, tyto rodiče mohou dlouhým pobytem mimo trh práce ztratit své profesní dovednosti a tím i hodnotu na trhu práce.

Z hlediska dítěte je nutné poznamenat, že umístění dítěte do dětské skupiny představuje pro děti a jejich rodiče několik výhod. Dítě je v malém kolektivu, pečují o něj kvalifikované pečující osoby a dítě samo se cítí spokojeně v bezpečném prostředí, kde má možnost se setkávat s dalšími dětmi a objevovat svět. Individuální péče o svěřené děti v dětských skupinách je zaměřená na rozvoj schopností, dovedností a návyků s ohledem na věk dítěte. Pečující osoby dbají na bezpečnost a zdraví dětí, pobyt na čerstvém vzduchu, dostatečný spánek, zajištění a rozvoj osobní hygieny. Služba je **vždy doplňkem péče rodinné**, není její náhradou a odpovídá individuálním potřebám dětí.

b) Poskytovatelé služeb péče o děti

Přínosem je zachování fungování zařízení stávajících poskytovatelů, kteří službu financují z vlastních zdrojů. Většina současných poskytovatelů však službu nebude moci poskytovat. Dopad na zaměstnanost a pracovní místa.

c) Pečující osoby

⁸³ Jedná se o procento dětských skupin, které jsou i v současnosti financovány z vlastních zdrojů.

Pro pečující osoby je přínosem zajištění pracovních míst ve stávajících 15 % dětských skupin. Pečující osoby z 85 % stávajících dětských skupin však o pracovní místo přijdou. Aktuálně by se jednalo o 1 700 osob bez práce.

d) Zaměstnavatelé

Hlavním přínosem pro zaměstnavatele je větší zapojení rodičů využívajících služeb dětských skupin na trhu práce. Náklady vzniklé na straně zaměstnavatelů jakožto poskytovatelů služby péče o dítě v dětské skupině jsou do jisté míry kompenzovány tím, že jsou pro účely výpočtu daňového základu zahrnuty mezi výdaje (náklady) vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů⁸⁴. Přínosem na straně zaměstnavatele je úspora v podobě udržení kvalifikované pracovní síly bez nutnosti investování do kvalifikace nového zaměstnance a možnost udržení si zkušených zaměstnanců. Dále lze uvést rovněž motivaci a vyšší loajalitu zaměstnanců a zvýšení prestiže firmy. Nicméně řadě zaměstnavatelů vznikne ztráta tím, že se zkušení zaměstnanci nebudou moci z důvodu péče o malé dítě vrátit do zaměstnání, během dlouhého pobytu mimo trh práce dojde u nich ke ztrátě nabytých profesních dovedností.

e) Územní samosprávné celky

Územní samosprávné celky mohou být jedny z poskytovatelů služby péče o dítě v dětské skupině. Přínosem je větší dostupnost služeb péče o děti v daném regionu a nulová administrativní a finanční zátěž v případě, kdy bude zajištěna dostupnost služeb péče o děti skrze dětské skupiny dalšími subjekty, kterými jsou např. nestátní neziskové organizace či zaměstnavatelé.

f) Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvu práce a sociálních věcí vznikají přínosy v souvislosti s tím, že nebude nezbytně nutné řešit další administrativní nároky, pokud se dále dětské skupiny nebudou zásadně podporovat.

g) Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce, krajské hygienické stanice, Hasičský záchranný sbor ČR, stavební úřady

Přínosem je, že orgánům ochrany veřejného zdraví, orgánům, které mají v kompetenci posuzovat soulad se stavebními a požárními, případně dalšími předpisy, nebudou vznikat významné náklady.

Varianta 2: Novelizace zákona o dětské skupině – úprava služby a nové vymezení věku dětí, kterých se služba bude týkat, zajištění financování stávajících zařízení z národních zdrojů a umožnění vzniku a rozvoje dalších.

Varianta 2.1. Základní varianta s novelizací upravující v základním rozsahu zejména kvalitu služby péče v dětské skupině

Tato varianta znamená, že mikrojesle zaniknou a zůstane v provozu 15 % dětských skupin⁸⁵, a to bez jakékoliv veřejné podpory. Z odvodů rodičů budou i v této variantě plynout příjmy do státního rozpočtu, a to v odhadované výši 220,4 mil. Kč. Nicméně oproti současnému stavu se nejedná o částku navíc, naopak vzhledem k výraznému snížení počtu rodičů, kteří budou moci dětských skupin využít, a řada z nich nebude aktivní na pracovním trhu, se jedná ve výsledku o ztrátu. Nemožnost vrátit se na trh práce sníží nabídku pracovníků a zvýší nákladovost v dávkových systémech.

a) Rodiče s dětmi

⁸⁴ Zákon č. 586/1992 Sb., Zákon o daních z příjmů, §24, odst. 2, písmeno zs

⁸⁵ Jedná se o procento dětských skupin, které jsou i v současnosti financovány z vlastních zdrojů.

V případě zachování 15 % dětských skupin bez veřejné podpory dojde k zajištění participace rodičů využívajících tuto službu péče o dítě na trhu práce pouze pro takto omezený počet rodičů, kteří budou moci dítě do dětské skupiny umístit. Tito rodiče pak zároveň budou moci uplatnit slevu na dani z příjmů, tzv. školovné. Pro většinu rodičů však budou dětské skupiny finančně nedostupné, tito rodiče mohou dlouhým pobytem mimo trh práce ztratit své profesní dovednosti a tím i hodnotu na trhu práce.

Z hlediska dítěte je nutné poznamenat, že umístění dítěte do dětské skupiny představuje pro děti a jejich rodiče několik výhod. Dítě je v malém kolektivu, pečují o něj kvalifikované pečující osoby a dítě samo se cítí spokojeně v bezpečném prostředí, kde má možnost se setkávat s dalšími dětmi a objevovat svět. Individuální péče o svěřené děti v dětských skupinách je zaměřená na rozvoj schopností, dovedností a návyků s ohledem na věk dítěte. Pečující osoby dbají na bezpečnost a zdraví dětí, pobyt na čerstvém vzduchu, dostatečný spánek, zajištění a rozvoj osobní hygieny. Služba je **vždy doplňkem péče rodinné**, není její náhradou a odpovídá individuálním potřebám dětí.

b) Poskytovatelé služeb péče o děti

Přínosem je zachování fungování zařízení stávajících poskytovatelů, kteří službu financují z vlastních zdrojů. Většina současných poskytovatelů však službu nebude moci poskytovat. Dopad na zaměstnanost a pracovní místa.

c) Pečující osoby

Pro pečující osoby je přínosem zajištění pracovních míst ve stávajících 15 % dětských skupin. Pečující osoby z 85 % stávajících dětských skupin však o pracovní místo přijdou. Aktuálně by se jednalo o 1 700 osob bez práce.

d) Zaměstnavatelé

Hlavním přínosem pro zaměstnavatele je větší zapojení rodičů využívajících služeb dětských skupin na trhu práce. Náklady vzniklé na straně zaměstnavatelů jakožto poskytovatelů služby péče o dítě v dětské skupině jsou do jisté míry kompenzovány tím, že jsou pro účely výpočtu daňového základu zahrnuty mezi výdaje (náklady) vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů⁸⁶. Přínosem na straně zaměstnavatele je úspora v podobě udržení kvalifikované pracovní síly bez nutnosti investování do kvalifikace nového zaměstnance a možnost udržení si zkušených zaměstnanců. Dále lze uvést rovněž motivaci a vyšší loajalitu zaměstnanců a zvýšení prestiže firmy. Nicméně řadě zaměstnavatelů vznikne ztráta tím, že se zkušení zaměstnanci nebudou moci z důvodu péče o malé dítě vrátit do zaměstnání, během dlouhého pobytu mimo trh práce dojde u nich ke ztrátě nabytých profesních dovedností.

e) Územní samosprávné celky

Územní samosprávné celky mohou být jedny z poskytovatelů služby péče o dítě v dětské skupině. Přínosem je větší dostupnost služeb péče o děti v daném regionu a nulová administrativní a finanční zátěž v případě, kdy bude zajištěna dostupnost služeb péče o děti skrze dětské skupiny dalšími subjekty, kterými jsou např. nestátní neziskové organizace či zaměstnavatelé.

f) Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvu práce a sociálních věcí vznikají přínosy v souvislosti s tím, že nebude nezbytně nutné řešit další administrativní nároky, pokud se dále dětské skupiny nebudou zásadně podporovat.

g) Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce, krajské hygienické stanice, Hasičský záchranný sbor ČR, stavební úřady

⁸⁶ Zákon č. 586/1992 Sb., Zákon o daních z příjmů, §24, odst. 2, písmeno zs

Přínosem je, že orgánům ochrany veřejného zdraví, orgánům, které mají v kompetenci posuzovat soulad se stavebními a požárními, případně dalšími předpisy, nebudou vznikat významné náklady.

Varianta 2.2. Komplexní varianta zahrnující úpravu názvu „dětských skupin“ na „jesle“, úpravu služby a snížení spodní hranice věku dětí, kterých se služba týká, na 6 měsíců za dodržení specifických podmínek, systémové financování jeslí z národních zdrojů a umožnění vzniku a rozvoje dalších zařízení

Návrh novely, která reaguje na stávající nedostatečné zajištění péče o děti předškolního věku, obsahuje opatření spočívající v technických úpravách zákona o dětské skupině, které vyplývají ze čtyřleté praxe účinnosti tohoto zákona, včetně rozšíření podmínek poskytování služby péče o děti v jeslích již od 6 měsíců, a komplexní úpravu udržitelného financování jeslí z národních zdrojů, jak ukládá usnesení vlády č. 654 ze dne 18. září 2017.⁸⁷ Úpravy zákona o dětské skupině cílí **na celkové zkvalitnění služby péče o dítě v jeslích, zejména formou úpravy počtu pečujících osob na počet dětí, odborné způsobilosti pečujících osob a požadavkem na jejich další pravidelné vzdělávání a zavedením standardů kvality.**⁸⁸ Cílem komplexního návrhu financování jeslí z národních zdrojů je pak udržitelnost stávajících zařízení péče o děti, zároveň podpora vzniku zařízení nových a zajištění celkové kontinuity služby.

Scénář A (regresivní) počítá se zajištěním stávající kapacity ve 102 jeslích pro nejmenší děti, tj. 408 kapacitních míst, na kterých se může vystřídat 714 dětí, a 1 150 míst v ostatních jeslích s kapacitou 14 872 dětí, na kterých se může vystřídat až 19 300 dětí. Odhadované příjmy státního rozpočtu pro tuto variantu jsou ve výši **1 566,8 mil. Kč.** **Scénář B** (realistický) počítá s umístěním 3 000 dětí v jeslích pro nejmenší děti a 30 000 dětí v ostatních jeslích, což odpovídá zhruba polovině umístěných dětí na základě Barcelonských cílů. Zároveň navýšení odpovídá odbornému odhadu vzhledem k existující sledované poptávce po službách péče o děti do tří let. Odhadované příjmy státního rozpočtu pro tuto variantu jsou ve výši **2 565,3 mil. Kč.** **Scénář C** (progresivní) počítá s umístěním 6 000 dětí v jeslích pro nejmenší děti a 60 000 dětí v ostatních jeslích, což odpovídá naplnění Barcelonských cílů. Odhadované příjmy státního rozpočtu pro tuto variantu jsou ve výši **5 130,6 mil. Kč.**

Při vyhodnocování přínosů se kalkuluje zejména s daněmi a odvody dodatečně zaměstnaných rodičů. Ve výpočtech je kalkulováno s minimální⁸⁹ a mediánovou mzdou ženy⁹⁰, což představuje konzervativní odhad, dále pak s odměnou z dohody o provedení práce a minimálními odvody za osobu samostatně výdělečně činnou.

Přehled a strukturu odhadované ekonomické aktivity rodičů zobrazují tabulky 14, 15 a 16, které počítají minimální, střední a maximální odhad dopadu v návaznosti na zastoupení rodičů na pracovním trhu. Vzhledem ke stávajícím trendům (pouze třetina matek⁹¹ dětí do dvou let, které pracují, pracuje na plný úvazek) a nastavení zdanění odvodů u práce na dohodu o provedení práce (do 10 000 Kč měsíčně

⁸⁷ <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIAARJB2WTF>

⁸⁸ Viz str. 30 - Náklady na další vzdělávání pečujících osob, které je nezbytné pro zvýšení kvality služeb péče o děti, budou provozním nákladem dětských skupin, vzdělávání je zahrnuto v rámci normativu na provoz. MPSV pořádá v rámci projektů semináře zdarma, jinak se náklady na vzdělávání v předepsaném rozsahu (8 hodin ročně) pohybují v rozmezí 1 000 – 4 000 Kč na pečující osobu.

⁸⁹ Ve výpočtech byla uvedena jako minimální mzda 13 350 Kč platná v roce 2019.

⁹⁰ <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/prumerne-mzdy-3-ctvrtleti-2019> - mediánová mzda za 3. čtvrtletí 2019: 29 549 Kč, mediánová mzda ženy 26 887 Kč.

⁹¹ O děti v době mateřské a rodičovské dovolené v ČR pečují převážně ženy.

se pojistné na sociální a zdravotní pojištění neodvádí), očekáváme, že daně a pojistné budou odvádět jen rodiče zaměstnaní na plný úvazek.

Přínosem pro státní rozpočet je zapojení dalších pečujících osob na trh práce, kdy další zaměstnané osoby budou odvádět pojistné a budou ekonomicky aktivní.

Odhad příjmů opět vychází ze zkušeností z projektů ESF, kdy jsou nejprve namodelovány odvody za jedny mikrojesle (nově jesle s podmínkami péče o děti od 6 měsíců věku) nebo jesle, vypočteny průměrné příjmy na jedno dítě, které jsou dále násobeny počtem umístěných dětí. Předpokládáme, že sleva na dani za umístění dítěte⁹² bude uplatněna za všechny děti.

Dále je možné zmínit úsporu státního rozpočtu za zdravotní pojištění státního pojištěnce – rodiče, který se vrátil na trh práce.

Pro další modelové kalkulace pro **varianty 1 a 2** byl zvolen střední odhad dopadů (Tabulka č. 15).⁹³

Tabulka č. 14: Minimální odhad dopadů ekonomické aktivity rodičů dětí v jeslích; příjmy veřejných rozpočtů spojené s jejich odvody (v Kč)

	Jesle pro nejmenší děti – počet dětí (rodičů)	Jesle – počet dětí (rodičů)	Měsíční odvody jednoho rodiče
Ekonomická aktivita rodiče			
zaměstnanec s mediánovou mzdou	1	3	14 109
zaměstnanec s minimální mzdou	1	2	6 145
zaměstnanec na dohodu o provedení práce	3	6	
Podnikajících	1	3	2 544
vzdělávajících se	1	1	
Celkové odvody za dané zařízení a rok	273 576	746 988	
Průměrné roční odvody na 1 dítě	39 082	49 799	
Sleva na dani za umístění dítě	13 350	13 350	
Dopady na straně příjmů na 1 dítě ročně	25 732	36 449	

Pozn. Kalkulováno včetně pojistného na sociální a zdravotní pojištění hrazeného zaměstnavatelem za zaměstnance.

(Zdroj: Vlastní výpočty MPSV)

⁹² Ve výpočtech je uvedena sleva na dani dle výše minimální mzdy platné v roce 2019, tedy 13 350 Kč.

⁹³ Skladba rodičů zahrnuje rodiče pracující i ty, jejichž vazba na trh práce nezakládá příjmy pro státní rozpočet. U těch pracujících je počítáno se všemi, tedy že někdo by pracoval i bez DS, není započteno. Dále je započteno zdravotní pojištění v odvodech. Vychází z mediánové mzdy ženy 3. čtvrtletí 2019.

Tabulka č. 15: Střední odhad dopadů ekonomické aktivity rodičů dětí v jeslích; příjmy veřejných rozpočtů spojené s jejich odvody (v Kč)

	Jesle pro nejmenší děti – počet dětí (rodičů)	Jesle – počet dětí (rodičů)	Měsíční odvody jednoho rodiče
Ekonomická aktivita rodiče			
zaměstnanec s mediánovou mzdou	3	7	14 109
zaměstnanec s minimální mzdou	0	1	6 145
zaměstnanec na dohodu o provedení práce	1	2	
Podnikajících	2	4	2 544
vzdělávajících se	1	1	
Celkové odvody za dané zařízení a rok	568 980	1 381 008	
Průměrné roční odvody na 1 dítě	81 283	92 067	
Sleva na dani za umístění dítě	13 350	13 350	
Dopady na straně příjmů na 1 dítě ročně	67 933	78 717	

Pozn. Kalkulováno včetně pojistného na sociální a zdravotní pojištění hrazeného zaměstnavatelem za zaměstnance.

(Zdroj: Vlastní výpočty MPSV)

Tabulka č. 16: Maximální odhad dopadů ekonomické aktivity rodičů dětí v jeslích; příjmy veřejných rozpočtů spojené s jejich odvody (v Kč)

	Jesle pro nejmenší děti – počet dětí (rodičů)	Jesle – počet dětí (rodičů)	Měsíční odvody jednoho rodiče
Ekonomická aktivita rodiče			-
zaměstnanec s mediánovou mzdou	4	7	14 109
zaměstnanec s minimální mzdou	0	2	6 145
zaměstnanec na dohodu o provedení práce	2	3	
Podnikajících	1	3	2 544
Celkové odvody za dané zařízení a rok	707 760	1 424 220	
Průměrné roční odvody na 1 dítě	101 109	94 948	
Sleva na dani za umístění dítě	13 350	13 350	
Dopady na straně příjmů na 1 dítě ročně	87 759	81 598	

Pozn. Kalkulováno včetně pojistného na sociální a zdravotní pojištění hrazeného zaměstnavatelem za zaměstnance.

(Zdroj: Vlastní výpočty MPSV)

Jak bylo zmíněno výše, jesle jsou koncipované tak, že jedno místo může sdílet několik dětí. V jeslích pro nejmenší děti (v pilotních projektech mikrojesle) se jednalo v průměru o 7 dětí, v jeslích (původně dětských skupinách) při kapacitě 12 dětí se jednalo v průměru o 15 dětí, jejichž rodič, který o ně do té doby pečoval, mohl nastoupit do zaměstnání nebo začít podnikat.

Tabulka č. 17: Celkové roční příjmy veřejných rozpočtů pro variantu 1 a 2 dle umístěných dětí v zařízeních při minimální (dopad 1), střední (dopad 2) a maximální variantě (dopad 3) dopadů ekonomické aktivity rodičů (viz Tabulka 14, 15, 16)

	Počet dětí v jeslích pro nejmenší děti	Počet dětí v jeslích	Dopad 1 Roční příjmy SR (v mil. Kč)	Dopad 2 Roční příjmy SR (v mil. Kč)	Dopad 3 Roční příjmy SR (v mil. Kč)
Varianta 0	-	8 400	306,3	661,0	685, 5
Varianta 1	-	2 800	102,1	220,4	228,5
Varianta 2.1.	-	2 800	102,1	220,4	228,5
Varianta 2.2., scénář A	714	19 300	721,8	1 567,7	1 637,5
Varianta 2.2., scénář B	3 000	30 000	1 170,7	2 565,3	2 711,2
Varianta 2.2., scénář C	6 000	60 000	2 341,3	5 130,6	5 422,4

(Zdroj: MPSV)

Tabulka č. 17 představuje srovnání výše uvedených modelů příjmu státního rozpočtu vzniklých díky ekonomické aktivitě rodičů, kteří by jinak nemohli být účastni na trhu práce.

Nulová varianta kalkuluje s tím, že mikrojesle zaniknou a zůstane v provozu 50 % zařízení, varianta 1 a podvarianta 2.1. počítá se zachováním 15 % dětských skupin, a to bez jakékoliv veřejné podpory. Odhadované příjmy do státního rozpočtu při **Dopadu 2** jsou ve výši **220,4 mil. Kč**. Podvarianta 2.2. – scénář A předpokládá, že do jeslí pro nejmenší děti bude umístěno 714 dětí a do ostatních jeslí bude umístěno 19 300 dětí. Odhadované příjmy státního rozpočtu při **Dopadu 2** jsou ve výši **1 567,7 mil. Kč**. Varianta 2.2 – scénář B předpokládá, že do jeslí pro nejmenší děti bude umístěno 3 000 dětí a do ostatních jeslí 30 000 dětí. Odhadované příjmy státního rozpočtu při **Dopadu 2** jsou ve výši **2 565,3 mil. Kč**. Varianta 2.2. – scénář C předpokládá, že do jeslí pro nejmenší děti bude umístěno 6 000 dětí a do ostatních jeslí 60 000 dětí. Odhadované příjmy státního rozpočtu při **Dopadu 2** jsou ve výši **5 130,6 mil. Kč**.

Tabulka č. 18a zobrazuje celkové dopady na státní rozpočet při normativu 5 000 Kč. Využit byl odhad č. 2 (střední odhad dopadů), který nejvíce odpovídá současnému složení rodičů v mikrojeslích a dětských skupinách (následně jeslích).

	Počet dětí v jeslích	Počet dětí v jeslích pro nejmenší děti	Kapacita jeslí	Kapacita jeslí pro nejmenší děti	Výdaje (v mil. Kč)	Příjmy (v mil. Kč)	Saldo (v mil. Kč)	Saldo po odečtení nákladů na stravné (v mil. Kč)
Varianta 0	8 400	-	7 840	-	1 500,0	661,0	- 839	-
Varianta 1	2 800	-	2 240	-	-	220,4	-	-
Varianta 2.1	2 800	-	2 240	-	-	220,4	-	-
Varianta 2.2., scénář A	19 300	714	14 872	408	922,8	1 567,7	+644,9	608,2

Varianta 2.2., scénář B	30 000	3 000	23 080	1712	1 493,5	2 565,3	+1 071,8	1 012,3
Varianta 2.2., scénář C	60 000	6 000	46 160	3 424	2 981,0	5 130,6	+2 149,6	2 030,6

(Zdroj: MPSV)

Tabulka č. 18b zobrazuje celkové dopady na státní rozpočet při normativu 7 500 Kč. Využit byl odhad č. 2 (střední odhad dopadů), který nejvíce odpovídá současnému složení rodičů v mikrojeslích a dětských skupinách (následně jeslích).

	Počet dětí v jeslích	Počet dětí v jeslích pro nejmenší děti	Kapacita jeslí	Kapacita jeslí pro nejmenší děti	Výdaje (v mil. Kč)	Příjmy (v mil. Kč)	Saldo (v mil. Kč)	Saldo po odečtení nákladů na stravné (v mil. Kč)
Varianta 0	8 400	-	7 840	-	1 500,0	661,0	- 839	-
Varianta 1	2 800	-	2 240			220,4		
Varianta 2.1.,	2 800	-	2 240			220,4		
Varianta 2.2., scénář A	19 300	714	14 872	408	1 381,2	1 567,7	+186,5	149,1
Varianta 2.2., scénář B	30 000	3 000	23 080	1 712	2 237,3	2 565,3	+328,0	268,5
Varianta 2.2., scénář C	60 000	6 000	46 160	3 424	4 468,6	5 130,6	+662,0	543,0

(Zdroj: MPSV)

Je zřejmé, že zavedení služby a její financování bude kompenzováno formou dodatečných odvodů a ušetřených plateb na veřejné zdravotní pojištění za státní pojištěnce (tabulka č. 18 a/b).

Saldo státního rozpočtu tedy reflektuje přínos při zapojení rodičů na trh práce a výdaje státního rozpočtu vychází z výše uvedených výpočtů v jednotlivých tabulkách (viz výše).

Do výdajů jsou zahrnuty všechny provozní náklady – státní příspěvek na provoz jeslí a náklady odboru MPSV – platby osob, které zabezpečí administraci a kontrolu čerpání příspěvku, ale také metodickou podporu poskytovatelům služby péče o děti a kontrolu dodržování standardů kvality (3,95 mil. Kč ročně) a provoz systému na výplatu příspěvků a evidenci poskytovatelů (2 mil. ročně). Do výdajů nejsou započteny jednorázové počáteční výdaje spojené se zřízením systemizovaných míst (0,39 mil. Kč a vývoj softwaru 30 mil. Kč).

Za další nepřímé příjmy do státního rozpočtu lze považovat odvody za pracovní místa v zařízeních na pozici pečujících osob (při scénáři C se jedná o cca 4 275 nových pozic, při scénáři B se jedná o 1 694 nových pozic). Přičemž do příjmů státního rozpočtu lze na základě expertního odhadu počítat s cca 1/3, v ostatních případech se bude jednat o přesuny v rámci různých pracovních pozic. **Při naplnění scénáře B se tak z odvodů nových pozic vrátí zpět do státního rozpočtu 50,6 mil. Kč, v případě naplnění scénáře C, což však nepředpokládáme, by se jednalo o 127,6 mil. Kč.**

Přínosy pro dotčené subjekty:

a) Rodiče s dětmi

Zachováním a finanční podporou služby péče o dítě v jeslích a rozšířením podmínek péče o děti již od 6 měsíců věku v kolektivu maximálně 4 dětí dojde k zajištění participace rodičů využívajících službu péče o dítě v jeslích na trhu práce. Tito rodiče pak zároveň budou moci uplatnit slevu na dani z příjmů, tzv. školovné. Dalším přínosem je také prevence sociální izolace a chudoby rodičů pečujících o děti, možnost zvolit si strategii sladění pracovního, rodinného a osobního života (nebude třeba volit mezi profesní kariérou a rodičovstvím), zlepšení finanční situace či jistota udržení pracovní pozice. Díky konkrétním požadavkům na zřízení a provoz služby dojde k větší dostupnosti služby i zvýšení její kvality. V případě poskytování služby zaměstnavatelem je přínosem také umístění jeslí v budově zaměstnavatele, resp. v její blízkosti a zajištění péče o dítě po dobu kompatibilní s pracovní dobou, což je přínosem i pro děti. Zároveň je pro nejmladší děti přínosem i individuální přístup pečujících osob s ohledem na nižší počet dětí v kolektivu v poměru počtu pečujících osob. Zajištění financování dětských skupin z národních zdrojů vytvoří nabídku místně a finančně dostupných předškolních zařízení.

Výzkum ukazuje, že vysoce kvalitní předškolní programy pro děti od narození do pěti let – pro znevýhodněné děti, mohou přinést návratnost investic 13 % ročně. Míra je podstatně vyšší než 7–10 % - návratnost dříve stanovená pro předškolní programy sloužící 3 až 4 roky. Významných přínosů je dosaženo lepším výsledkem ve vzdělávání, zdravotnictví, sociálním chování a zaměstnanosti. Každá, byť i malá investice do vysoce kvalitních programů pro děti od narození do pěti let **přináší návratnost investic ve výši 13 % ročně**.⁹⁴ Analýza z USA ukazuje, že když porovnáme příjmovou situaci domácností s dětmi věku 3–5 let podle využívání předškolní péče, mají domácnosti využívající předškolní péči medián ročních příjmů přibližně o 80 tisíc vyšší (příjmy za rok 2012).⁹⁵

Z hlediska dítěte je nutné poznamenat, že umístění dítěte do jeslí představuje pro děti a jejich rodiče několik výhod. Dítě je v malém kolektivu, pečují o něj kvalifikované pečující osoby a dítě samo se cítí spokojeně v bezpečném prostředí, kde má možnost se setkávat s dalšími dětmi a objevovat svět. Individuální péče o svěřené děti v jeslích je zaměřená na rozvoj schopností, dovedností a návyků s ohledem na věk dítěte. Pečující osoby dbají na bezpečnost a zdraví dětí, pobyt na čerstvém vzduchu, dostatečný spánek, zajištění a rozvoj osobní hygieny. Služba je **vždy doplňkem péče rodinné**, není její náhradou a odpovídá individuálním potřebám dětí.

Dítě **mezi prvním a třetím rokem života by mělo dokončit primární separačně individuační proces** (odpoutávání se od primárně pečující osoby, rozvoj nezávislosti). V tomto období se rychlým tempem rozvíjí jemná motorika. K tomuto rozvoji mohou přispět právě aktivity konané v jeslích, např. pestré výtvarné aktivity a seznámení se s širokým spektrem pomůcek i technik. Tímto se také rozvíjí zrakové vnímání, koordinace oko-ruka, estetické cítění dítěte i jeho fantazie. **Důležitým aspektem v tomto období je učení nápodobou (socializace)**, dítě rozvíjí své dovednosti na základě napodobování druhých. Klíčová pro jeho rozvoj je právě sociální interakce s lidmi v jeho okolí, k čemuž může být pobyt v kolektivu jiných dětí nápomocný. Předškolní období je zásadní pro utváření celoživotních návyků, respektování pravidel a norem. **Ve věku dvou let je dítě zpravidla připraveno tyto aspekty rozeznávat a přijímat**. Potřebuje stálý pravidelný denní režim (dostatek času na realizaci činností, úprava času

⁹⁴ Výzkum: Výhody životního cyklu vlivného programu v raném dětství (Heckman)

⁹⁵ Využívání předškolního vzdělávání v České republice: Komu chybí místa ve školách? - Lenka Slepíčková, Petr Fučík

stravování), více klidu (prostor k odpočinku během dne), více individuální péče (vzdělávací činnosti realizované důsledně v menších skupinách či individuálně), srozumitelná a jednoduchá pravidla a řád, určující mantinely jeho jednání.⁹⁶

Výzkum, který provedlo Národní centrum pro společenský výzkum ve spolupráci s Oxfordskou univerzitou, Akce pro děti a hraniční ekonomiku, je největší longitudinální studií tohoto druhu pro předškolní vzdělávání. Profesor Edward Melhuish, výzkumný pracovník katedry školství Oxfordské univerzity, který zprávu napsal, uvedl: "Výsledky naší studie ukazují, jak důležité je pro rozvoj a mentální zdraví v raném dětství prostředí doma i venku." Podle této nové studie je pro vývoj dvouletých dětí prospěšnější navštěvovat zařízení jako jsou školky, jesle, mikrojesle anebo být v péči chův, bez ohledu na to, jak kvalitní je jejich domácí prostředí. Na vzorku zhruba 6 000 dětí bylo zjištěno, že možnost navštěvovat nějakou formu kvalitního předškolního zařízení, má významný pozitivní efekt na jejich jazykový a společensko-emoční vývoj. Výhody včasného vzdělávání a péče byly zjištěny bez ohledu na úroveň znevýhodnění rodiny dítěte. Konkrétně vzdělávání a péče pečujících ve věku dvou let dítěte měla významný pozitivní vliv na vývoj jazykových schopností a chování ve věku tří et.⁹⁷ Z výzkumů vyplývá, že **neexistují průkazné doklady o škodlivosti** formální výchovy.⁹⁸ Prospěšnost je jednoznačně doložena u dětí ze znevýhodněných rodin s nízkým socioekonomickým statutem a z rodin málo podnětných.

b) Poskytovatelé služeb péče o děti

Pro všechny poskytovatele služeb je kvalitativním přínosem možnost variability při zřizování služeb péče o děti vzhledem k jejich možnostem a aktuální i měnící se poptávce. Dalším přínosem je rovněž stanovení jasných podmínek pro poskytování služby zákonem. Zajištění financování již vzniklých a nově vznikajících zařízení je pro poskytovatele klíčové, neboť tak díky státní podpoře budou moci poskytovat stabilní službu bez finančního rizika.

c) Pečující osoby

Pro pečující osoby je přínosem nabídka nových pracovních míst. Novela zákona upravuje požadavky na odbornou způsobilost pečujících osob na základě požadavků z praxe a s cílem zajistit kvalitní péči – je žádoucí upravit odbornou způsobilost pečujících osoby v jeslích s ohledem na zdravotnické vzdělání. Tedy se bude jednat o odbornou způsobilost k výkonu povolání všeobecné sestry, praktické sestry, dětské sestry, porodní asistentky, zdravotně sociálního pracovníka, zdravotnického záchranáře, psychologa ve zdravotnictví nebo specializovaná způsobilost k výkonu povolání klinického psychologa či lékaře. Současně bude upravena profesní kvalifikace „chůva pro děti v jeslích“, kde bude posílen rozsah kompetencí týkajících se poskytování první pomoci dětem, ošetřování a postupů v případě onemocnění dítěte. Bude stanoveno tříleté přechodné období pro poskytovatele, aby se mohli dostatečně připravit na nové podmínky týkající se odborné způsobilosti, a to pro nově evidované poskytovatele do 1. 1. 2022 a pro poskytovatele evidované před účinností zákona do 31. 8. 2024.

d) Zaměstnavatelé

⁹⁶ <http://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/podrobny-informacni-material-ke-vzdelavani-deti-od-2-do-3>

⁹⁷ Melhuish, E., Gardiner J., Morris S. Study of Early Education and Development (SEED): Impact Study on Early Education Use and Child Outcomes up to Age Three. 2017. University of Oxford.

⁹⁸ Hašková, H., Saxonberg, S. a Mudrák, J. 2012. Péče o nejmenší. Boření mýtů. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. 199 s. ISBN 978-80-7419-114-5.

Přínosem je pro zaměstnavatele větší zapojení rodičů na trhu práce. Náklady vzniklé na straně zaměstnavatelů jakožto poskytovatelů služby péče o dítě v jeslích jsou do jisté míry kompenzovány tím, že jsou pro účely výpočtu daňového základu zahrnuty mezi výdaje (náklady) vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů⁹⁹. Přínosem na straně zaměstnavatele je úspora v podobě udržení kvalifikované pracovní síly bez nutnosti investování do kvalifikace nového zaměstnance a možnost udržení si zkušených zaměstnanců. Dále lze uvést rovněž motivaci a vyšší loajalitu zaměstnanců a zvýšení prestiže firmy. Zároveň finanční podpora ze státního rozpočtu zaměstnavatelům významným způsobem usnadní zajištění provozu (a případného vybudování) vlastního zařízení.

e) Územní samosprávné celky

Územní samosprávné celky jsou jedněmi z poskytovatelů služby péče o dítě v dětských skupinách. Přínosem pro ně tedy je větší flexibilita a snazší postup při zřizování a provozu těchto zařízení za účelem zajištění dostupnosti služeb péče o děti v daném regionu, případně nulová administrativní a finanční zátěž v případě, kdy bude zajištěna dostupnost služeb péče o děti dalšími subjekty, např. nestátními neziskovými organizacemi či zaměstnavatelé.

f) Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvu práce a sociálních věcí vznikají přínosy v souvislosti s ukotvením dalších kvalitativních parametrů služby péče o dítě v jeslích v právním řádu. Díky zpřesnění podmínek bude možné vytvořit jasné informační materiály, které sníží administrativní zátěž způsobenou nedostatečnou informovaností veřejnosti o službách péče o děti a roztržtostí této problematiky mezi více rezorty. (Přínosy vznikají také poskytováním služby péče o děti jakožto zaměstnavatelem, viz výše). Zároveň podpora zajištění fungování rodiny jako celku, sladění pracovního a rodinného života pro rodiny s dětmi, zlepšení sociální situace a předcházení chudobě, prevence sociálního vyloučení apod. patří dle kompetenčního zákona mezi klíčové body fungování Ministerstva práce a sociálních věcí jakožto ústředního orgánu státní správy pro sociální oblast.

g) Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce, krajské hygienické stanice, Hasičský záchranný sbor ČR, stavební úřady

Přínosem pro tyto subjekty je jasné nastavení podmínek poskytování péče, včetně požadavků na zřízení a prostory a stanovení povinností pro jednotlivé subjekty.

Varianta 3 – Zajištění kapacit mateřskými školami

Pro variantu 3 nelze kalkulovat příjmy do státního rozpočtu navázané na návrat rodiče na pracovní trh, protože tuto aktivitu jako podmínku pro přijetí dítěte do mateřské školy školský zákon nevyžaduje. Nicméně lze předpokládat, že rodiče s malými dětmi, kteří tuto možnost využijí, se budou alespoň částečně vracet na trh práce.

Přínosy pro dotčené subjekty:

a) Rodiče s dětmi

Zachováním služby péče o dítě v dětské skupině ve stávajících zařízeních financovaných z vlastních zdrojů (15 % dětských skupin) a zabezpečením požadovaných kapacitních míst v mateřských školách dojde k zajištění participace rodičů využívajících těchto služeb na trhu práce. Tito rodiče pak zároveň budou moci uplatnit slevu na dani z příjmů, tzv. školkovné. Je však nutné uvést, že mateřské školy musí

⁹⁹ Zákon č. 586/1992 Sb., Zákon o daních z příjmů, §24, odst. 2, písmeno zs

být široce dostupné a zajišťovat péči a vzdělávání i mimo přímé bydliště dítěte tak, aby rodiče mohli využívat zařízení poblíž svého zaměstnání nebo v případě rozdílného místa trvalého pobytu a pobytu např. právě v návaznosti na pracovní mobilitu.

Dítě **mezi prvním a třetím rokem života by mělo dokončit primární separačně individuální proces** (odpoutávání se od primárně pečující osoby, rozvoj nezávislosti). V tomto období se rychlým tempem rozvíjí jemná motorika. K tomuto rozvoji mohou přispět právě aktivity konané jako např. pestré výtvarné aktivity a seznámení se s širokým spektrem pomůcek i technik. Tímto se také rozvíjí zrakové vnímání, koordinace oko-ruka, estetické cítění dítěte i jeho fantazie. **Důležitým aspektem v tomto období je učení nápodobou (socializace)**, dítě rozvíjí své dovednosti na základě napodobování druhých. Klíčová pro jeho rozvoj je právě sociální interakce s lidmi v jeho okolí, k čemuž může být pobyt v kolektivu jiných dětí nápomocný. Předškolní období je zásadní pro utváření celoživotních návyků, respektování pravidel a norem. **Ve věku dvou let je dítě zpravidla připraveno tyto aspekty rozeznávat a přijímat.** Potřebuje stálý pravidelný denní režim (dostatek času na realizaci činností, úprava času stravování), více klidu (prostor k odpočinku během dne), více individuální péče (vzdělávací činnosti realizované důsledně v menších skupinách či individuálně), srozumitelná a jednoduchá pravidla a řád, určující mantinely jeho jednání.¹⁰⁰

b) Poskytovatelé služby péče o děti

Pro všechny poskytovatele služeb je kvalitativním přínosem možnost variability při zřizování služeb péče o děti vzhledem k jejich možnostem a aktuální i měnící se poptávce. Přínosem je rovněž stanovení jasných podmínek pro poskytování služby zákonem.

c) Pečující osoby

Pro pečující osoby je přínosem zajištění pracovních míst ve stávajících 15 % dětských skupin. Lze však za předpokladu pokračování využití chův v MŠ a rozšíření spektra pečujících v MŠ o děti mladší dvou let, případně dvouleté, uvažovat o využití stávajících pečujících osob i v MŠ.

d) Zaměstnavatelé

Hlavním přínosem pro zaměstnavatele je větší zapojení rodičů využívajících služeb péče o děti na trhu práce. Náklady vzniklé na straně zaměstnavatelů jakožto poskytovatelů služby péče o dítě v dětské skupině jsou do jisté míry kompenzovány tím, že jsou pro účely výpočtu daňového základu zahrnuty mezi výdaje (náklady) vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů¹⁰¹. Přínosem na straně zaměstnavatele je úspora v podobě udržení kvalifikované pracovní síly bez nutnosti investování do kvalifikace nového zaměstnance a možnost udržení si zkušených zaměstnanců. Dále lze uvést rovněž motivaci a vyšší loajalitu zaměstnanců a zvýšení prestiže firmy.

e) Územní samosprávné celky

Územní samosprávné celky budou moci být jedny z poskytovatelů služby péče o dítě v dětské skupině. Přínosem je větší dostupnost služeb péče o děti v daném regionu a nulová administrativní a finanční zátěž v případě, kdy bude zajištěna dostupnost služeb péče o děti skrze dětské skupiny dalšími subjekty, kterými jsou např. nestátní neziskové organizace či zaměstnavatelé.

f) Ministerstvo práce a sociálních věcí

¹⁰⁰ <http://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/podrobny-informacni-material-ke-vzdelavani-deti-od-2-do-3>

¹⁰¹ Zákon č. 586/1992 Sb., Zákon o daních z příjmů, §24, odst. 2, písmeno zs

Díky zpřesnění podmínek bude možné vytvořit jasné informační materiály, které sníží administrativní zátěž způsobenou nedostatečnou informovaností veřejnosti o službách péče o děti a roztržitostí této problematiky mezi více rezorty.

h) Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce, krajské hygienické stanice, Hasičský záchranný sbor ČR, stavební úřady

Přínosem je, že orgánům ochrany veřejného zdraví, orgánům, které mají v kompetenci posuzovat soulad se stavebními a požárními, případně dalšími předpisy, nebudou vznikat významné náklady. Přínosem pro tyto subjekty je jasné nastavení podmínek poskytování péče, včetně požadavků na zřízení a prostory a stanovení povinností pro jednotlivé subjekty.

3.4. Vyhodnocení variant

K vyhodnocení variant docházelo na základě několika kritérií, kdy nejvyšší počet plusových hodnot značí nejvýhodnější variantu. (tabulky č. 22 a 23).

Tabulka č. 19: Vyhodnocení variant na základě stanovených kritérií (sada 1)

	Varianta 0	Varianta 1	Varianta 2.1.	Varianta 2.2.	Varianta 3
Saldo státního rozpočtu	--	-	++	+++	--
Administrativní náročnost pro stát	---	+	-	--	--
Zajištění kvality služby	--	---	++	+++	-
Zajištění vyššího počtu pečujících osob na děti	--	---	--	+++	--
Dopad na trh práce (pracovní místa v zařízeních)	--	--	--	+++	++
Dopady na rodiny s dětmi	--	---	-	+++	+++
Naplnění cílového stavu	---	---	-	+++	+

(Zdroj: MPSV)

Tabulka č. 20: Vyhodnocení variant na základě stanovených kritérií (sada 2)

Varianty	Náklady		Dopady						výsledek	součet výsledků	pořadí variant
	Přínosy		podnikatelské prostředí	sociální dopady	životní prostředí	zákaz diskriminace	ochrana soukromí	ostatní			
Varianta 0	P	0	0	0	0	0	0	0	0		5
Varianta 1	P	0	0	0	0	0	0	0	0		4

Varianta 2.1.	P	0	0	0	0	0	0	0	0	2+	3
	P	0	0	0	0	0	0	0	0		
Varianta 2.2.	N	+++	+	+++	0	0	0	0	7+	16+	1
	P	+++	0	+++	0	0	0	+++	9+		
Varianta 3	N	0	+	+++	0	0	0	0	4+	12+	2
	P	++	+	+++	0	0	0	++	8+		

(Zdroj: MPSV)

Na základě provedeného hodnocení vychází nejlépe varianta 2.2, která je kromě nároku na administrativní zajištění nejvhodnější variantou ve všech ostatních kritériích. Zvýšená administrativní náročnost je způsobená zajištěním cílového stavu požadovaných kapacitních míst a zároveň sledováním úrovně kvality poskytovaných služeb. Jako druhou nejvýhodnější se ukázala být varianta 3.

4. Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení

Z předložených variant se jeví jako optimální varianta 2.2. – scénář B, která předpokládá, že do jeslí pro nejmenší děti bude umístěno 3 000 dětí a do ostatních jeslí 30 000 dětí, což odpovídá zhruba polovině tzv. Barcelonských cílů, dle kterých je třeba zabezpečit kapacitu v zařízeních kvalitní předškolní péče či vzdělávání pro 33 % dětí do tří let.

Stanovenou kvótu nelze v současné době naplnit, protože mateřské školy mohou přijímat děti až od dvou let a nemají nyní dostatečnou kapacitu pro přijetí všech zájemců.¹⁰² Služby péče o děti provozované dle živnostenského oprávnění jsou kvůli nedostatečné garanci kvality nevyhovující (není stanoven počet pečujících osob na dítě a kvalita poskytované péče není monitorována).

Úprava podporuje návrat rodičů na trh práce a tím pomáhá zvyšovat počet zaměstnanců pro podnikatelské subjekty. Vedlejším důsledkem opatření bude stejným způsobem podporovat i samotné podnikatele, pokud jsou rodiči. Na územní samosprávné celky je vyvíjen tlak v oblasti navyšování kapacit předškolních zařízení pro děti. Toto opatření se dotkne zejména obcí jakožto zřizovatelů veřejných zařízení péče o děti.

Novela má pozitivní dopad na rovnost žen a mužů a zákaz diskriminace, neboť prostřednictvím podpory služeb péče o předškolní děti v jeslích pomáhá vytvářet dostupnou a kvalitní síť veřejné předškolní péče, která pomůže rodičům při návratu na trh práce. Vzhledem k tomu, že 90 % pečovateli o předškolní děti tvoří právě ženy, má předkládaný návrh pozitivní dopady zejména na ženy-matky, kterým umožní snadnější návrat do zaměstnání a pomůže snižovat diskriminaci žen s dětmi na trhu práce.

Odhadovaný dopad na příjmy státního rozpočtu činí 1 567,7 mil. Kč a výdaje státního rozpočtu 922,8 mil. Kč při normativu 238 Kč/den, tj. 5 000 Kč měsíčně, resp. 1 381,2 mil. Kč při normativu 357 Kč/den, tj. 7 500 Kč, tedy kladné saldo činí +644,9 mil. Kč (186,5 mil. Kč) ročně, při započtení výdajů spojených se stravou ve výši 36,7 mil. Kč se jedná o kladné saldo ve **výši +608,2 mil. Kč (+149,8 mil. Kč)** ročně. Dalším dopadem je jednorázový výdaj na pořízení softwaru, který činí cca 30 mil. Kč a zřízení

¹⁰² V současné době je v mateřských školách přibližně 45 000 tisíc dětí mladších než tři roky, v populačním ročníku je to kolem 110 000.

systemizovaných míst na MPSV 0,39 mil. Kč. Dalším přínosem pro státní rozpočet jsou v případě varianty 2.2. scénář B odvody z nových pracovních míst v jeslích.

4.1 Předpokládaný dopad navrhované právní úpravy na podnikatelské prostředí ČR

Navrhovaná úprava má pouze sekundární dopad na podnikatelské prostředí – podporuje návrat rodičů na trh práce, a tím pomáhá zvyšovat počet zaměstnanců pro podnikatelské subjekty, současně podporuje samotné podnikatele, pokud jsou rodiči. Poskytovatelé služeb péče o děti v režimu živnostenského zákona budou mít možnost transformovat se na jesle a obdržet příspěvek na provoz za předpokladu, že splní podmínky dané zákonem a podrobí se veřejnosprávní kontrole v oblasti kvality služeb. Tuto možnost již mohli využít v rámci výzev ESF, získání příspěvku však bude administrativně méně náročné.

4.2 Sociální dopady

Návrh má pozitivní dopady pro rodiče s dětmi, neboť umožňuje větší flexibilitu rodičů při péči, podporuje jejich návrat do zaměstnání dle jejich rodinné a pracovní strategie. Také podporuje finanční stabilitu rodin s předškolními dětmi, působí preventivně před pádem do chudoby, má pozitivní vliv na rozvoj dětí s ohledem na zvýšení garance a kvality poskytované služby.

4.3 Dopady na životní prostředí

Navrhovaná úprava nemá dopady na životní prostředí.

4.4 Zhodnocení současného stavu a dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a rovnosti žen a mužů

Navrhovaná úprava není v rozporu a nestanovuje odchylky ve vztahu k zákazu diskriminace. Rovněž není v rozporu se zákonem č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon). Navrhovaná úprava neobsahuje žádná ustanovení, která by narušovala právo na rovné zacházení a vedla k diskriminaci.

4.5 Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

V preferované variantě 2.2. se navrhuje upustit od zveřejňování evidenčních dokumentů poskytovatelů, které obsahují osobní údaje fyzických osob, tudíž bude mít navrhované řešení pozitivní vliv na ochranu osobních údajů.

Ostatní dopady

A. Na mezinárodní konkurenceschopnost ČR

Navrhovaná úprava nebude mít dopad na mezinárodní konkurenceschopnost ČR a je v souladu s nařízeními Evropské unie o službách veřejného hospodářského zájmu.

B. Na územní samosprávné celky

Územní samosprávné celky, především obce, jsou často pod velkým tlakem, aby navýšovaly kapacity předškolních zařízení. Navrhovaná úprava jim nabídne flexibilní a méně nákladnou alternativu ke zřizování nových mateřských škol. Jesle nenahrazují systém mateřských škol, ale doplňují je péčí o mladší děti.

C. Dopady na spotřebitele

Navrhovaná úprava nebude mít za následek žádné zásadní dopady na spotřebitele.

D. Dopad na výkon státní statistické služby

Zákon má dopady na výkon státní statistické služby v oblasti úpravy spotřebního koše v Indexu spotřebitelských cen v bodě 10. vzdělávání o náklady na službu péče o děti v jeslích. Daná úprava nepředpokládá zvýšené náklady.

E. Korupční rizika

Navrhovaná úprava nemá korupční rizika.

F. Dopady na bezpečnost a obranu státu

Navrhovaná úprava nebude mít za následek žádné zásadní dopady na bezpečnost a obranu státu.

5. Implementace doporučené varianty a vynucování

V případě výběru varianty 2.2. bude za implementaci regulace odpovídat MPSV, které bude poskytovat poskytovatelům služby poradenskou a metodickou podporu a zajišťovat kontrolní činnost vůči příjemcům příspěvku.

6. Přezkum účinnosti regulace

Přezkum účinnosti regulace bude proveden po třech letech od účinnosti zákona. Tato doba je dostatečně dlouhá na to, aby se účinky právního předpisu plně projevíly a dostatečně ustálily.

Pro přezkum účinnosti dané regulace a vzhledem k její povaze byly zvoleny dva základní typy indikátorů – míry naplnění cílů a nákladů.

1) Indikátory míry naplnění cílů:

Tyto indikátory vycházejí ze stanovených cílů regulace pro rok 2025, který byl zvolen s ohledem na předpokládanou účinnost zákona k 1. 7. 2021 a tříletou lhůtu na provedení přezkumu účinnosti regulace. Konkrétně budou sledovány tyto indikátory:

- Navýšení počtu jeslí (předpoklad o 22 %);
- Navýšení počtu dětí mladších tří let v jeslích (předpoklad o 20 %);
- Snížení počtu odmítnutých žádostí do mateřských škol, které indikují saturaci poptávky rodičů prostřednictvím jeslí – celkově za ČR a v členění dle krajů;
- Počet provedených kontrol plnění standardů kvality v jeslích, včetně jejich výsledků (tj. vyhověl, nápravná opatření, sankce) – celkově za ČR a v členění dle krajů.

2) Indikátory nákladů:

Tyto indikátory sledují, zda skutečné náklady právní úpravy odpovídají původním předpokladům. Konkrétně budou sledovány tyto indikátory:

- Výdaje na státní příspěvek na provoz jeslí
- Příjmy státního rozpočtu spojené s odvody ekonomicky aktivních rodičů dětí v jeslích.

Ke sledování naplněnosti výše uvedených indikátorů budou využita především data MPSV, které má díky evidenci dětských skupin (nově jeslí) k dispozici. Jedná se o data ohledně počtu zařízení, počtu míst v těchto zařízeních, krajského rozložení této služby, nákladů na provoz služby nebo výše poplatků od rodičů. Tato data jsou neustále aktualizována. Pro vyhodnocení naplněnosti indikátorů nákladů budou dále využita také další statistická data MPSV (např. oblast sociálního pojištění), MŠMT (např. počet odmítnutých žádostí) a ČSÚ (např. počet narozených dětí).

7. Konzultace a zdroje dat

Navrhovaná úprava vychází především ze zkušenosti MPSV, odboru rodinné politiky a ochrany práv dětí, v jehož gesci je vedení evidence poskytovatelů služby péče o dítě v dětské skupině, implementace dětských skupin a pilotní ověření služby péče o dítě v mikrojесlích, a dále i z vlastní zkušenosti ministerstva jakožto poskytovatele služby svým zaměstnancům.

Financování vychází jak ze zkušeností a vyhodnocení financování dětských skupin z Evropského sociálního fondu v OPZ a pilotního ověření v OP LZZ a zároveň z ověřené praxe financování soukromých mateřských škol.

Využity byly výstupy z evaluace systémových projektů na podporu implementace dětských skupin a pilotní ověření mikrojесlí, průzkum veřejného mínění na vybudování tzv. mikrojесlí a umísťování dětí mladších tří let do takového zařízení služeb péče o děti. Se všemi zřizovateli mikrojесlí z výzev č. 126 a 127 byly provedeny polostrukturované rozhovory, s poskytovateli služby péče o dítě v dětské skupině byly principy navrhované úpravy konzultovány na kulatých stolech realizovaných ve všech krajích ČR.

Zavedení péče o děti v jeslích již od 6 měsíců věku bylo konzultováno se Svazem měst a obcí ČR a Svazem místních samospráv ČR (bylo provedeno dotazníkové šetření mezi členy těchto organizací) a při setkáních odborné platformy, ve které se vystřídalo 25 osob z řad odborné veřejnosti (zástupci neziskových organizací: Gender Studies, o.p.s., Fórum 50 %, o. p. s., Síť pro rodinu, z. s.; Národní centrum pro rodinu, K2, o. p. s.; zástupci vzdělávacích institucí: Národní ústav pro vzdělávání, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Katedra primární pedagogiky PedF v Praze, Vysoká škola ekonomická v Praze, Katedra veřejných financí; dále představitelé obcí různých velikostních kategorií).

Dílčí aspekty byly konzultovány s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem financí, Ministerstvem zdravotnictví, Krajskou hygienickou stanicí hlavního města Prahy, na Ministerstvu práce a sociálních věcí s odborem realizace programů ESF a odborem rozpočtu a účetnictví.

Principy navrhované úpravy byly diskutovány s odbornou veřejností na semináři Čtyři roky dětských skupin, aneb co přinesly a co nás čeká? (26. 4. 2018, Poslanecká sněmovna, pod záštitou Výboru pro sociální politiku), na konferenci Dětské skupiny včera, dnes a hlavně zítra (22. 5. 2018), na kulatém stole „Budoucnost dětských skupin“ (16. 5. 2018). Konference pro poskytovatele péče o dítě v dětských skupinách (20. 11. 2018), Fórum rodinné politiky (14. 5. 2019), kulaté stoly pro poskytovatele péče o dítě v dětských skupinách v krajích (květen a červen 2019).

8. Kontakt na zpracovatele RIA

Odbor rodinné politiky a ochrany práv dětí

Mgr. Jiřina Kunášková, jirina.kunaskova@mpsv.cz.

9. Seznam použité literatury a zdrojů

Barvíková, Jana a kol. 2018. Průzkum veřejného mínění na vybudování tzv. mikrojeslí a umisťování dětí mladších tří let do takového zařízení služeb péče o děti. Souhrnná zpráva. VÚPSV, v.v.i.[online]. [cit. 2018-12-19]. Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_438.pdf

Barvíková, Jana a Jana Paloncyová. 2014. Péče chův. Metodika pro chůvy. VÚPSV, v.v.i.[online]. [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: http://www.vupsv.cz/sites/File/auditclanky/Barvikova_Paloncyova_metodika_chuvy.pdf

Barvíková, Jana a Jana Paloncyová. 2014. Metodika profesionalizace individuální péče o děti – mateřská asistentka. VÚPSV, v.v.i. [online]. [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: http://www.vupsv.cz/sites/File/audit-clanky/Barvikova_Paloncyova_navrh_chuva.pdf

Česká školní inspekce. Výroční zpráva České školní inspekce za školní rok 2015/2016: [https://www.csicr.cz/getattachment/cz/Dokumenty/Vyrocni-zpravy/Vyrocni-zprava-Ceske-skolni-inspekce-za-skolni-\(2\)/Vyrocni_zprava_CSI_2015-2016.pdf](https://www.csicr.cz/getattachment/cz/Dokumenty/Vyrocni-zpravy/Vyrocni-zprava-Ceske-skolni-inspekce-za-skolni-(2)/Vyrocni_zprava_CSI_2015-2016.pdf)

Český statistický úřad. 2016. <https://www.czso.cz/csu/czso/4-prace-a-mzdy-fjbzofacnx> Mezinárodní srovnání - ekonomicky neaktivní obyvatelstvo podle vybraných důvodů

Český statistický úřad. 2018. Obyvatelstvo – roční časové řady [online]. [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo_hu

Český statistický úřad. 2018. Projekce českého obyvatelstva do roku 2100 [online]. [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/projekce-obyvatelstva-ceske-republiky-do-roku-2100-n-fu4s64b8h4>

European Commission Working Group. 2014. Proposal for key principles of a quality framework for early childhood education and care. Report of the working group on early childhood education and care under the auspices of the European Commission.

Hašková, Hana, Jiří Mudrák a Steven Saxonberg. 2013. Péče o nejmenší: Boření mýtů. Praha: SLON, ISBN 978-80-7419-114-5

Hůle a kol. 2015. Zavedení povinného posledního roku předškolního vzdělávání před zahájením školní docházky (Studie proveditelnosti). Plzeň: Tady a teď, o.p.s., Demografické informační centrum, o.s. cit dle in Kuchařová a kol., 2017 Zpráva o rodině, dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/30514/Zprava_o_rodine_2017.pdf

Kuchařová a kol. 2017. Zpráva o rodině, dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/30514/Zprava_o_rodine_2017.pdf

MPSV. 2017. Koncepce rodinné politiky, Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/Koncepce_rodinne_politiky.pdf/5d1efd93-3932-e2df-2da3-da30d5fa8253

MPSV. 2016-2019 Zkušenosti a evaluace projektů Podpora implementace dětských skupin a Podpora implementace služby péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v tzv. mikrojeslích a pilotní ověření služby

MŠMT. Statistická ročenka školství - výkonové ukazatele; <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

Pertold-Gebická. 2018. Dopady reformy rodičovského příspěvku v roce 2008 na pracovní zařazení matek, CERGE https://idea.cergeei.cz/files/IDEA_Studie_8_2018_Dopady_reformy_rodicovskych_prispevku/mobile/index.html#p=1

Pertold- Zapletalová. 2018. Komu školka (ne)pomůže? Zkušenosti ze série reforem rané a předškolní péče v Německu, CERGE.

Kuchařová a kol., 2017 Zpráva o rodině, dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/30514/Zprava_o_rodine_2017.pdf

MŠMT, Statistická ročenka školství - výkonové ukazatele; <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

Strong, S. 2017. Key OECD Indicators on Early Childhood Education and Care.

Sedmihradská, Lucie. 2018, Analýza financování mateřských škol ve Středočeském kraji – v rámci projektu Podpora implementace služby péče o děti od šesti měsíců do čtyř let v tzv. mikrojeslích a pilotní ověření služby.

VÚPSV. 2018. Průzkum veřejného mínění na vybudování tzv. mikrojeslí a umístování dětí mladších tří let do takového zařízení služeb péče o děti